

O ANTOLOGIE A ISTORIILOR DE SUCCES LA FEMININ

O ANTOLOGIE A ISTORIILOR DE SUCCES LA FEMININ

Această publicație a fost realizată în cadrul proiectului „Dezvoltare locală prin implicare egală”, implementat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, cu susținerea financiară a Ambasadei Lituaniei în Republica Moldova.

Autorii istoriilor de succes prezentate în această antologie sunt femeile din Republica Moldova care au participat în anul 2019 la concursul național „Istории de succes la feminin”.

Echipa redacțională: Ana – Maria Veverița, Diana Enachi, Carolina Ungureanu

Coordonator ediție: Ana – Maria Veverița

Anul 2019

Opiniile și concluziile expuse în această publicație reflectă poziția autorilor și nu sunt împărtășite în mod obligatoriu de IDIS „Viitorul” și Ambasada Lituaniei în Republica Moldova.

Proiectul „Dezvoltare locală prin implicare egală” este implementat de IDIS „Viitorul” în parteneriat cu Ambasadei Lituaniei în Republica Moldova, cu susținerea financiară a Programului de cooperare pentru dezvoltare și de promovare a democrației al Lituaniei. Proiectul are scopul de a susține dezvoltarea regională prin încurajarea activităților sociale și economice ale femeilor și integrarea egalității de gen în comunitățile locale din Republica Moldova.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
-----------------------------	---

ANTREPRENORIAL FEMININ

1. „Urmați-vă visul propriu, dacă nu vreți să lucrați pentru visele altora”	8
2. „Aplică-ți azi visul în practică, mâine poate fi prea târziu!”	11
3. Cabinetul de logopedie și consiliere psihologică – locul unde pot găsi suport cei aflați în dificultate	14
4. „Activitate”	18
5. „Logopedul poate fi lipiciul dintre un copil și mediul său înconjurător”	21
6. Tech4Kids - prima grădiniță tech din Republica Moldova	23
7. Educație contabilă și financiară pe tot parcursul vieții	28
8. Restaurantul „Diamond” și cantina publică	31
9. DiLiMiKa – distracție pentru copii.....	35
10. O încercare de a culturaliza mentalități.....	37
11. Farmacie la Sipoteni	39
12. Brașoveanka – pictarea manuală a articolelor din textile.....	41
13. „Dezvoltare locală prin participare egală”	43
14. Migrația schimbă femeia care lăsa acasă doi copii.....	45
15. „Sunt femeie puternică și nu cedez!”	46
16. Oportunități de creștere profesională rapidă	47
17. SRL „Lefrucom” – uscătorie de fructe și legume	49
18. „Dorință să fie – totul e posibil!”	52
19. „Și la noi este posibil!”	54

LIDERISM COMUNITAR

1. „Sunt stăpân pe viața mea. Nu sunt dator cu nimic”	56
2. Efectuarea lucrărilor de eficientizare energetică a pereților exteriori, acoperișului și construcția centralei termice pe bază de biocombustibil solid (bricheți) la grădinița-creșă „Prichindel” din satul Bușila, raionul Ungheni	60
3. „Femeia face diferența!”	64
4. „O lume fără violență – informare, prevenire, combatere, protecție”	66
5. „Primăvara care ne unește”	68
6. „Lider în educație – exemplu pentru dezvoltarea implicării comunitare ale elevilor”	73
7. Inițiative în folosul comunității	77
8. „Succesul se bazează pe experiență, iar experiența se obține în timp” ...	81
9. „Un Moș Crăciun de nota 10”	83
10. „Dacă îți place ceea ce faci, atunci vei avea succes”	85
11. Dezvoltare comunitară	88
12. Parcul Butoiaș - curat și accesibil pentru toți	89
13. Coordonarea generală a proiectelor de restaurare a edificiului Sălii cu Orgă din municipiul Chișinău și Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Căușeni	93
14. „O seară de colinde”	96
15. „Dezvoltare locală prin participare egală”	98
16. „Dizabilitatea nu este un impediment. Tu decizi ce ești și cum te motivezi”	101
17. Coordonarea Săptămânii Naționale a Voluntariatului în raionul Rezina	102
18. „iTeacher-Dezvoltarea competențelor digitale a 650 de cadre didactice din Republica Moldova”	105

19. Abilitarea capacităților persoanelor de etnie romă prin implicare în proiecte de dezvoltare comunitară	107
20. Amenajarea unui teren de joacă pentru cei 700 de copii din localitate ...	109
21. Anticafenea Bălți – primul spațiu de socializare și dezvoltare pentru tineret	111
22. Proiectul municipal „Bugetul civic”	113
23. „Familia dă rădăcini copiilor”	117
24. Abilitarea capacităților persoanelor de etnie romă prin implicare în proiecte de dezvoltare comunitară	120
25. Fondul pentru Tineri Varnița	123
26. Femeile care schimbă lumea. 20 de ani de activitate socială în Moldova	127
27. „Inițiativă”	130
28. Asociația consumatorilor și producătorilor ecologici și artizanali din Moldova „Ecolocal” și Ecolocal Farmers Market Moldova	133
29. „Mă implic pentru că îmi pasă!”	135
30. „O societate în care vocea femeii nu poate fi auzită nu este mai puțin feminină, este mai puțin umană”	138
31. Centrul național pentru protecția mamei și a copilului victime ale violenței în familie	142
32. Proiectul „SALUTEM – sănătate fără frontiere”	145
33. Bunicii grijului	149
34. Rucsacuri călătore	152

Cuvânt înainte

Implicarea femeilor în viața economică și socială a comunităților este importantă pentru o dezvoltare regională armonioasă, unde fiecare persoană are drepturi și oportunități egale. Practica internațională demonstrează că societățile în care femeile se implică activ în viața social - economică, prin dezvoltarea de afaceri, crearea locurilor noi de muncă sau prin diverse inițiative sociale, sunt societăți prospere și sustenabile din punct de vedere economic.

Potențialul femeii în Republica Moldova este unul extrem de înalt, dar nu este suficient de valorificat. Pentru ca societatea să devină una durabilă și prosperă, femeile au nevoie de suport, încurajare și informare pentru a se implica în egală măsură alături de bărbați în procesul de luare a deciziilor, în implementarea proiectelor de dezvoltare locală sau dezvoltarea de afaceri. Această o demonstrează și datele din Barometrul de gen din 2018: 18% din femei participă la adunări comunitare față de 14% bărbați, iar 6% din femei participă la elaborarea proiectelor comunitare față de 4% bărbați.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Ambasada Lituaniei în Republica Moldova a lansat în luna iunie 2019 inițiativa de promovare a istoriilor de succes ale femeilor în domeniul economic și social – **„Dezvoltare locală prin implicare egală”**. Proiectul are scopul de a susține dezvoltarea regională prin încurajarea activităților sociale și economice ale femeilor și integrarea egalității de gen în comunitățile locale din Republica Moldova. Prin lansarea acestei inițiative ne-am propus identificarea, promovarea și recunoașterea la nivel național a istoriilor de succes ale femeilor din toate regiunile țării, atât în domeniul economic, cât și cel social care au cu impact asupra dezvoltării locale și regionale.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, în luna iunie a anului 2019, IDIS „Viitorul” a lansat concursul **„Istории de succes la feminin”**, fiind invitate femeile din toate regiunile țării să aplice cu istoriile lor la una dintre cele două secțiuni: *antreprenoriat feminin* și *liderism comunitar*. Cele 53 de istorii de succes depuse au fost evaluate de către o Comisie de Evaluare independentă din următoarele instituții: Ministerul Economiei și Infrastructurii, Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI Moldova), Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM (ODIMM), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Moldova și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM). Istoriile de succes au fost apreciate luând în considerare următoarele criterii: inițiativă, inovație, eficiență, relevanță, parteneriat, gestionarea eficientă a resurselor, impact și durabilitate.

Prezenta antologie are drept scop promovarea rezultatelor remarcabile ale femeilor care au aplicat la concursul „Istории de succes la feminin”, care va stimula motivația de a produce inovații și schimbări în comunitățile din Republica Moldova și le va oferi femeilor participante, recunoașterea publică a succeselor pe plan economic și social. Antologia, care este structurată în două părți conform secțiunilor concursului: *antreprenoriat feminin* și *liderism comunitar*, conține 19 afaceri de succes lansate și dezvoltate de femei antreprenoare și 34 de istorii ale femeilor lidere care reușesc să aducă schimbarea în comunitate prin exemplul și implicarea lor în diverse proiecte și inițiative sociale, educative și culturale.

Diana Enachi

Manager de proiect, economist IDIS „Viitorul”

ANTREPRENORIAL FEMININ

1 „Urmați-vă visul propriu, dacă nu vreți să lucrați pentru visele altora”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Adriana Buciușcanu
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Orhei
Compania/Organizația/Instituția	SRL „Sorismo”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi

Sumar

Centrul educațional „Cheița fermecată” oferă lecții de limbă engleză, program de grădiniță, activități după școală și în weekend pentru copiii de 3-13 ani. Centrul este singurul din Orhei care prestează program de weekend când părinții pot să-și aducă picii pentru două, trei ore, ca ei să-și realizeze obiectivele. Centrul a fost deschis în urma implementării proiectului „Diversificarea serviciilor educaționale în orașul Orhei”, proiect implementat în cadrul programului „Susținerea măsurilor de promovare a încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și Programul Națiunilor Unite Pentru Dezvoltare.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Indicatori	2017	2018	2019
Venituri din vânzări	63900	162300	174200
Cheltuieli variabile	50100	100800	113050
Rata cheltuielilor variabile la 1 leu (rd. 2/rd.1)	0,78	0,62	0,64
Cheltuieli fixe	9250	20750	20750
Pragul de rentabilitate (rd.4/(1- rd. 3)	42045	54605	57638

Calitative:

Centrul educațional „Cheița fermecată” din Orhei își desfășoară activitatea în următoarele domenii:

- activități de îngrijire zilnică pentru copii
- activități de asistență socială, fără cazare
- activități recreative și distractive
- învățământ în domeniul sportiv și recreațional
- alte forme de învățământ
- învățământ artistic (muzică, teatru, coreografie, arte plastice și altele)
- activități de servicii suport pentru învățământ

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Ideea de a deschide acest centru a apărut când Adriana Buciușcanu se afla în concediu de maternitate. În Orhei nu existau alternative educaționale la acel moment. Datorită acestui centru părinții sunt încântați că au, în sfârșit, o alternativă. Acum pot să stea liniștiți la serviciu, știind că odraslele lor sunt în siguranță și, în plus, învață lucruri noi.

Lețiile învățate

Viața de antreprenor vine la pachet cu o serie întreagă de lecții învățate. Cele mai importante ar fi:

- Petrece-ți mai mult timp cu oamenii decât cu laptop-ul tău. Ai răbdare, fii concentrat, păstrează entuziasmul și rămâi ambițioasă.
- Cel mai bun mod în care poți realiza ceva este să pui mâna să faci și să nu mai pierzi o grămadă de timp cercetând și intrând în panică.
- Sacrifică-te acum pentru a te poziționa mâine. Nu aștepta nimic din partea nimănui, identifică și formulează concret de ce ajutor ai nevoie. Cu cât faci mai multe la început, cu atât vei fi răsplătit mai târziu.
- Stai departe de oamenii toxici. Apreciază exact care este cauza unei probleme.
- Ai grijă ce parteneri îți alegi și fii sigur că sunteți pe aceeași linie.
- Un mentor, coachingul profesional te ajută să definești prioritățile, să elaborezi pachete comode de servicii.
- Asumă-ți riscuri de la început și cât mai des. Ia decizii importante, iar dacă dai greș, ia-o de la capăt.
- Nu face angajări până nu ai suficient de mulți bani ca să-ți plătești oamenii.

2 „Aplică-ți azi visul în practică, mâine poate fi prea târziu!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Alina Stăvilă
Regiunea de dezvoltare	Centru, orașul Călărași
Compania/Organizația/Instituția	SRL „Bio-Prodsat” și SRL „Bio-Prodactory”
Sușținerea financiară a istoriei de succes	Diverse contribuții

Sumar

A chema un oraș întreg la produsele tale, de la mic la mare, este rezultatul unei munci continue, a unei dorințe arzătoare de a obține succes în ceea ce ai pornit, de a face orașul mai frumos, iar toate astea cumulate nu te lasă fără roade. Covrigei în diversitate, gogoși, pizza și autenticele plăcinte moldovenești în toată gama de umpluturi, preparate zi de zi și servite fierbinți fiecărui client, moldovean sau turist din orice colț al lumii, au făcut compania să fie unică în orașul Călărași. Alina Stăvilă a dorit crearea unui colțișor de capitală europeană, unde să te refugiezi nu doar în vacanțe, ci zi de zi la tine în oraș. Iar implicarea la maxim în activitate au făcut compania în plină creștere de vânzări, de angajați și de idei.

Ideea a pornit în 2015, de la lipsa, în orașul Călărași a unui colțișor unde ai putea să-ți servești cafeaua, împreună cu ceva gustos proaspăt scos din cuptor, și unde fiecare client să se poată simți desprins de realitate, exact ca într-un

oraș european. Patiseria a reușit să intre în inima fiecărui copil din oraș, cu deliciaele lor, până la persoanele de generația a treia, care vor să-și delecteze poftele cu ceva gustos, proaspăt preparat și să se refugieze, pentru câteva clipe, de la realitate. Patiseria produce produse de panificație, de patiserie, de covrigărie, de plăcintărie și pizzerie în stare proaspătă, totul într-un singur local.

Peste doi ani de activitate în orașul Călărași, Alina Stăvilă a decis să deschidă și în Orhei o secție de producere cu de servire imediată de la cuptor.

Rezultatele obținute

Fiecare locuitor al orașului care le-au pășit pragul au creat un locușor de servire a cafelei cu delicii scoase din cuptor la văzul fiecărui client, au devenit dependenți de patiserie, mulțumindu-le că au creat pentru oraș o posibilitate în plus să vrei să rămâi în el. Fiecare străin care trece pe strada Mihai Eminescu din orașul Călărași nu pleacă fără

să-i viziteze, creând o imagine aparte, în baza designului localului, pentru stradă în întregime.

Alina Stăvilă a creat locuri de muncă în plină suplinire, mai cu seamă femeilor ce mănuiesc cu aluatul și au ales să rămână acasă. Companiile dezvoltă bune practici de conviețuire în societate prin propriile exemple, de protecție de mediu, de înlăturare de stereotipuri existente în orice acțiune a societății noastre. Contribuie la dezvoltarea orașului, a cetățenilor în general, a activităților sportive, precum și altor tipuri de organizări cu impact social.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Produs unic pe piața locală, înlăturarea stereotipurilor la nivel de angajator - angajat, la nivel de cetățean - instituție de stat, implementarea ideilor de protecție de mediu în oraș și în toată țara prin intermediul propriului exemplu, prin răspândirea prin presă a ideilor către cetățean, precum și către alți antreprenori, îmbunătățirea calității traiului în raioane, care tot mai puțin numeroase rămân.

Lecțiile învățate

Alina Stăvilă: „Realizarea unui vis este același peste tot în lume, dar cu caracteristici proprii fiecărei țări unde-ți realizezi visul. Asta, însă, nu trebuie să ne facă să comparăm, să ne inhibăm, ci să realizăm visul așa cum îl vedem, să înlăturăm părerile negative despre țară, despre sistem. Se poate și în Moldova. Deschizând o afacere aici, am arătat prietenilor, rudelor că se poate, câțiva chiar s-au întors acasă și au început și ei activități. Obstacole, de diverse categorii, poți întâlni oriunde, oricând, dar trebuie să conștientizăm că acesta e drumul către succes”.

3

Cabinetul de logopedie și consiliere psihologică – locul unde pot găsi suport cei aflați în dificultate

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Aliona Ivanenco
Regiunea de dezvoltare	Nord, orașul Sîngerei
Compania/Organizația/Instituția	„Kartolino-Art” SRL și SRL „Dacronix-Grup”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

Aliona Ivanenco este psiholog clinician și logoped, care activează la cabinetul particular de consiliere psihologică și logopedie în cadrul Incubatorului de Afaceri Sîngerei, din anul 2014 și până în prezent. După o afacere de familie în domeniul comerțului, care a falimentat după aproape patru ani de desfășurare a activității comerciale, Aliona Ivanenco s-a încadrat în câmpul muncii într-un proiect social destinat persoanelor cu dezabilități și concomitent a lucrat la deschiderea propriului cabinet unde să poată presta servicii persoanelor aflate în dificultate. După analiza pieții, Aliona Ivanenco a determinat o cerere mare pentru serviciile de logopedie și consiliere psihologică, însă nu era sigură cum vor fi percepute aceste servicii de locuitorii unui orașel mic. După cinci ani de activitate, se bucură de succesele înregistrate în timp. Zilnic, în cadrul Cabinetului, sunt presate servicii pentru 10-11 pacienți. Din 2014 și până în prezent cabinetul a prestat circa 8 000 ședințe, dintre care ședințe gratuite de logopedie și consiliere pentru persoane din familii social-vulnerabile, femei abuzate și copii abandonati. Clienții sunt preponderent copiii cu tulburări de vorbire și cu tulburări comportamentale, copiii cu autism, sindromul Down, copiii cu tulburări auditive și implant cohlear; adolescenți și adulți aflați în situații de criză. Astăzi Aliona Ivanenco are clienți la cabinet care vin din diferite regiuni: Bălți, Telenești, Chișinău, Rîșcani, Glodeni etc., iar programul este deja elaborat pentru un an înainte.

Pe parcursul drumului de creștere profesională, Aliona Ivanenco a reușit să câștige două proiecte ce au influențat dezvoltarea fructuoasă a afacerii – „Pro Business Nord”, finanțat de USAID și programul „Femei în Afaceri”, finanțat de Guvernul Republicii Moldova. Când a început activitatea compania avea nevoie de materiale de lucru cu copiii cu tulburări de vorbire, iar pe piață nu se găseau decât cele importate în limba rusă și limba engleză, astfel împreună cu soțul său, au început să creeze materiale educative pentru activitățile lor, însă în timp, cererea pentru produsele lor a crescut și în 2016 au fondat împreună cu soțul său, Ivanenco Veaceslav, SRL „Dacronix-Grup”, întreprinderea cu care au ieșit pe piață cu servicii tipografice și de editare a cărților. Proiectul guvernamental i-a ajutat să-și extindă spectrul de servicii tipografice, procurând utilajul necesar pentru a face față cererii pentru materialele educative. La moment, au contracte cu școli, grădinițe, centre educaționale, pentru care elaborează la cerere materialele necesare pentru un proces educațional productiv. Ei au ales să elaboreze materiale în special pentru copiii cu tulburări de vorbire și copiii cu autism, pentru că numărul lor este într-o creștere alarmantă, iar generația care are ca „bonă” Youtube-ul, din primele luni de viață, s-a dovedit a fi una foarte problematică, în special urmările care au loc la unii copiii, generând „autismul virtual”.

Pentru părinții care se confruntă cu dificultăți de pronunție la copii, dar și pentru specialiști, compania a creat site-ul www.logopediemoldova.com, unde propun celor interesați soluții concrete de depășire a tulburărilor de vorbire, dar și modele de materiale de lucru și posibilitatea de a face comandă a acestora la tipografia lor. Scopul companiei este de a oferi suport prin sfaturi concrete și materiale de lucru, în depășirea tulburărilor de vorbire tuturor copiilor, pentru ca acestea să fie tratate în copilărie și să nu se transforme în deprinderi greșite. În parteneriat cu ODIMM și în special programul „Femei în Afaceri”, în mai 2019, au reușit să lanseze aplicația educativă KARTOLINO, disponibilă pentru dispozitivele Android, prin intermediul căreia își propun să contribuie la îmbunătățirea pronunției și la dezvoltarea proceselor cognitive la copii.

Afacerea pe care o gestionează Aliona Ivanenco este una socială, iar impactul pe care îl aduce în societate îi aduce cât o satisfacție materială, atât și sufletească, pentru că în primul rând face ceea ce i-a plăcut de pe băncile facultății. Familia Ivanenco își propune pentru viitor să angajeze mai multe persoane, să procure utilaj performant ca să presteze servicii de consiliere și logopedie, și servicii tipografice.

Rezultatele obținute

Din anul 2014 și până în prezent, au reușit să înregistreze mai multe proiecte care contribuie la integrarea socială și sprijin acordat comunității. Prin aceste proiecte se numără: lansarea proiectului Logopedie Moldova, prin care își propun să contribuie la dezvoltarea științei logopediei în Republica Moldova, care la moment este puțin studiată și cercetată. Astfel, prin intermediul site-ului www.logopediemoldova.com aduc un suport informațional și metodologic atât specialiștilor, cât și părinților copiilor cu tulburări de vorbire și tulburări din spectrul autismului. Logopedie Moldova este o platformă unde compania răspunde la întrebări și oferă sugestii celor interesați în depășirea problemelor de vorbire, atât vizitatorilor din Republica Moldova, România, cât și din alte țări.

Campania „Nu arunca-dăruiește” este un alt proiect, în cadrul căreia Aliona Ivanenco și-a propus să colecteze materiale educative și jucării, de la locuitorii orașului, a căror copii au crescut și nu mai au nevoie de ele, după care acestea sunt repartizate la familiile social-vulnerabile. Însă cu timpul campania a luat o amploare mai mare, au început să colecteze haine, produse alimentare, tehnică și veselă, absolut tot de ce oamenii nu au nevoie acasă, dar erau gata să le doneze celor mai nevoiași. În ultimul an, campania a sensibilizat și diaspora, astfel au primit donații și de peste hotarele țării. Iar cele donate, inclusiv și mijloace financiare, au ajuns în casele celor ce au avut nevoie de ele cel mai mult. Proiectul „Și tu ai dreptul” a oferit circa 8 000 de ședințe gratuite la peste 300 de persoane vulnerabile, care nu au reușit să achite prețul ședințelor, dar au beneficiat de ajutor specializat prin acordarea serviciilor de consiliere psihologică

și terapie logopedică. Un alt succes important pentru companie este și Premiul pentru responsabilitatea socială, acordat de către ODIMM în anul 2017.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Elaborarea și realizarea materialelor logopedice pentru copiii cu tulburări de vorbire și copii cu autism; - gestionarea site-ului www.logopediemoldova.com, oferirea instrumentelor de lucru pentru

părinții și specialiștii care vor să contribuie la depășirea tulburărilor de vorbire; lansarea aplicației educative KARTOLINO, disponibilă pentru dispozitivele Android, prin intermediul căreia își propun să contribuie la îmbunătățirea pronunției și la dezvoltarea proceselor cognitive la copii.

Lecțiile învățate

Un partener de încredere în viață și în afaceri e cheia spre succes. Având armonie în familie, în propria persoană, găsești echilibrul și în business. Numai prin muncă grea (cel puțin 12 ore zilnic) se pot obține succese considerabile. Chiar dacă aplicarea la un proiect nu este o muncă ușoară, ea își răscumpără toate eforturile în momentul în care îți mobilizezi toate resursele pentru a implementa planul de afaceri, chiar dacă proiectul nu este câștigat, munca intelectuală efectuată pe parcurs își are roadele ei ulterior. Chiar și un eșec soldat cu falimentarea unui business, este o altă treaptă în dezvoltarea profesională și antreprenorială, dacă vrei să-ți înveți lecția, și dacă nu vrei să privești mai departe decât suferința generată de eșec.

Aliona Ivanenco a învățat că umărul bun pe care te poți sprijini oricând, îți poate da puteri chiar când pare că soluții nu mai sunt. Când se închide o ușă se deschid cel puțin trei, e testat! Analizează, numai o analiză bună poate face ca businessul să crească. Nu te aventura fără analiză, dar și totodată fără un pic de nebunie nu s-ar fi creat nimic nou și nu am fi unde suntem. Omul necunoscut poate inspira la lucruri mărețe, din care pot genera venituri considerabile și succese remarcabile, fii respectuos și atent la tot ce se vorbește.

4

„Activitate”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Angela Bejenari
Regiunea de dezvoltare	Nord, raionul Dondușeni, satul Plop
Compania/Organizația/Instituția	GT „Bejenari Angela”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi

Sumar

Având în vedere că cu patru ani în urmă Angela Bejenari a început de la o suprafață de seră de 0,02 ha, esența istoriei ei de succes constă în faptul că la moment întreprinderea sa dispune de 0,5 ha de seră, o plantație de pomușoare (căpșun, agriș, zmeură) pe o suprafață de 3 ha și o uscătorie cu capacitatea de 0,5 tone.

Istoria activității întreprinderii a început în anul 2015 în urma fondării GT „Bejenari Angela”. Activitatea principală a gospodăriei este agricultura - cultivarea legumelor și pomușoarelor în teren deschis și în sere. Pomușoarele mai mărun-

te care la sezon au un preț foarte scăzut sunt uscate și vândute iarna. Produsele sunt comercializate pe piața locală, piețele angro din municipiile Bălți și Chișinău și la diferite expoziții. Pentru a diversifica produsele și a crește potențialul întreprinderii în anul 2017 gospodăria țărănească a beneficiat de o uscătorie. Și dat fiind faptul

că gospodăria se află în vecinătate cu centrul de excelență din satul Țaul, în anul 2017 au încheiat un contract de colaborare și organizează regulat pe teritoriul gospodăriei ieșiri cu studenții pentru a transmite tinerei generații practicele de cultivare a legumelor și pomușoarelor. Fiind membru al asociației „Bacifera” și „Pomușoarele Moldovei”, GȚ „Benjenari Angela” a organizat la întreprindere seminare prin intermediul cărora au împărtășit experiența lor și a altor producători de legume și pomușoare. Mai mult ca atât, întreprinderea se află în anul doi de conversie pentru a obține certificatul de producător ecologic.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Ca rezultat al succesului întreprinderii, 10 femei din comunitate beneficiază de locuri de muncă. Având în vedere că întreprinderea se ocupă de producerea ecologică a legumelor și pomușoarelor, toți consumatorii beneficiază de produse bio. Mai mult decât atât, după punerea în funcțiune a uscătoriei, numărul angajaților s-a mărit cu 20 % și veniturile s-au dublat.

Calitative:

Datorită promovării active de către mass-media și expozițiile organizate, gospodăria a fost observată de către echipa proiectului „Agricultură performantă în Moldova”. În urma colaborării cu acest proiect, gospodăria a beneficiat de patru soiuri de căpșun din California. Este vorba de niște soiuri aromatice care va ajuta gospodăria să mărească roada la hectar, crescând astfel și venitul întreprinderii.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Ca inovație în activitatea întreprinderii este uscarea căpșunilor ecologice - un produs nou pe piața Republicii Moldova. Mai mult ca atât, întreprinderea își propune ca din căpșunele uscate să producă praf pentru copturi, terciuri și iaurturi, mai ales pentru copiii mici.

Lecțiile învățate

Activând timp de patru ani ca conducător al întreprinderii, Angela Bejenari a înțeles că pentru a avea succes în orice afacere este important să nu încetezi să înveți și să implementezi tot ce este nou. Doar învățând și aplicând tehnologii noi, performante de producere, a reușit să-și crească afacerea.

5

„Logopedul poate fi lipiciul dintre un copil și mediul său înconjurător”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Angelina Mistreț
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	„Angel Kids”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

Angelina Mistreț a absolvit Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, lucrând mulți ani în domeniul culturii și artei. Fiind profesor de teatru și arta vorbirii la Școala de Arte, tânăra avea câțiva copii care aveau probleme de vorbire și pentru a-i ajuta, a început să studieze

logopedia. Acest lucru a motivat-o să își facă studiile la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, Facultatea psihopedagogie specială și logopedie. După absolvirea facultății, având specialitatea de logoped, Angelina Mistreț nu își găsea un post de muncă și a decis să lucreze acasă în particular. Așa a apărut cabinetul logopedic „Angel Kids”. Pentru ca activitățile logopedice să fie mai interesante, tânăra a creat o metodă personală în dezvoltarea vorbirii. Pe viitor, Angelina Mistreț visează să-și deschidă un centru de logopedie unde să își poată materializa pe deplin metodele de lucru.

Rezultatele obținute

În Moldova sunt foarte puțini logopezi și un număr mare de copii cu probleme de vorbire, retard verbal, autism. Angelina Mistreț se mândrește într-adevăr că poate ajuta la înlăturarea defectelor de vorbire și să încurajeze părinții să depășească unele probleme.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Angelina Mistreț e convinsă că succesul e de partea celor care depun suflet în tot ceea ce fac și cred cu desăvârșire în visul lor. „*Avem o sursă de energie foarte mare, trebuie doar să o activăm*”, spune tânăra antreprenoare.

Lecțiile învățate

Angelina Mistreț: „*Ducem o lipsă de educație antreprenorială, nu avem educație financiară corespunzătoare și din această cauză foarte greu e să începi propria afacere. Dar pentru visul meu de a avea un cabinet de logopedie a meritat să lupt, să studiez, să îmi dezvolt calitățile de lider. Dezvoltarea continuă, acumularea cunoștințelor noi în afaceri, contabilitate, dar și abilități în a oferi servicii de calitate*”.

6 Tech4Kids - prima grădiniță tech din Republica Moldova

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Daniela Dohotaru-Grițcan
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	„100 Frontieres” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi

Sumar

Tech4Kids este un startup construit de tineri antreprenori menit să pregătească copii pentru viitor. Misiunea Tech4Kids este crearea unei grădinițe care să ofere copiilor un super start în viață oricum va arăta lumea în viitor. Misiunea este aceea de a asigura servicii private de înaltă calitate într-un domeniu care a fost în mare parte instituționalizat – educarea copiilor de vârstă preșcolară. Tech4Kids vrea să ajute copiii să înțeleagă în profunzime cum funcționează tehnologia și să știe s-o gestioneze pentru a nu ajunge simpli consumatori. Strategia Tech4Kids se bazează pe următoarele priorități:

- servicii de înaltă calitate;
- cadre didactice cu experiență bogată și pregătire corespunzătoare;
- programe educaționale și de recreere variate;
- program alimentar și nutrițional adecvat vârstei;
- politici de marketing vizând promovarea imaginii grădiniței, atragerea și menținerea clienților, diferențierea față de unitățile de învățământ similare;
- profitabilitate: control riguros al costurilor și management eficient al bugetului de venituri și cheltuieli.

Echipa Tech4Kids urmărește să devină o unitate de prestigiu în cadrul grădinițelor din Chișinău cu perspective reale de dezvoltare ulterioară în una sau mai multe unități similare.

În octombrie 2018, Tech4Kids a deschis oficial ușile primei grădinițe tech din Chișinău și astăzi are 16 clienți și încă alții care așteaptă să fie înmatriculați. Programele pe care le dezvoltă grădinița sunt create după o metodologie proprie ce îmbină structura clasică a unui plan de lecție cu materiale didactice spectaculoase și integrarea tehnologiei în cele mai diverse aspecte ale procesului educațional. Orientat către copil – curriculum este gândit din perspectiva copilului ce este interesat în experiența respectivă.

La baza acestui business care a prins viață în toamna anului 2017 stă o realitate care încă nu este acceptată de sistemele educaționale: suntem înconjurați de tehnologie și cea mai potrivită abordare pentru copii este să-i învățăm să se împrietenească cu ea și să o folosească pentru a se dezvolta. Tech4Kids și-a propus să dezvolte o generație care să înțeleagă tehnologia, să îi intuiește principiile de funcționare, să nu se teamă de roboți și programare, să știe să înșurubeze ceva și să nu dispare dacă ceva nu funcționează așa cum se așteaptă, ci să găsească soluții alternative cu inițiativă și curaj. Este important pentru copii să înțeleagă că lumea din jurul lor – construită de om – nu este rezultatul unui proces magic, ci a unui rațional bazat pe un sistem organizat de observații, experimente și încercări.

Tech4Kids folosește un curriculum tech, educația experiențială, program extra-curricular care poate fi implementat și în alte grădinițe – care îmbină activitatea fizică, lucrul în echipă, abilitățile motrice și conștientizarea faptului că copilul poate avea succes.

Scopul programei educaționale Tech4Kids este să ofere copilului toate instrumentele necesare pentru a se putea adapta oricăror provocări. Educația nu mai poate fi liniară. Modelul de adăugare de informații noi care se bazează pe cele memorate anterior nu poate face parte din secolul internetului din simplul motiv că astăzi în fiecare minut cunoașterea crește exponențial. Singurul mod în care putem ține pasul cu aceasta explozie de informație este să folosim puterea rețelelor. Sistemul educațional Tech4Kids îi oferă copilului abilitățile necesare pentru a putea folosi rețeaua în avantajul lui.

Obiective pe termen scurt:

- Deschiderea unei grădinițe pentru 40 de copii cu vârsta cuprinsă între 2-7 ani în municipiul Chișinău.
- Promovarea și propagarea programului educațional, diseminarea informației cu ajutorul pliantelor și broșurilor informative, paginii Facebook, participarea la evenimente tematice a cel puțin 1 000 de părinți din municipiul Chișinău.

Obiective pe termen mediu și lung:

- Independența copilului și adaptarea la viața reală. Să-i învățăm pe copii cum și când să folosească tehnologia pentru a putea obține cea mai bună educație pe termen lung și îi pregătim în acest fel pentru a face față oricărei școli cu standarde înalte. Îi cultivăm pro-activitatea în viața și abilitatea de a se responsabiliza pentru deciziile luate. În viitor, copilul poate deveni designer sau inginer, dar poate să se facă și cercetător NASA.
- Să schimbe modul în care se face educația în Moldova cu rezultate excelente.
- Să creeze cadrul educațional în care copilul să învețe să folosească schimbarea în interesul lui.
- Deschiderea a filialei nr 2 timp de 16 luni, pentru încă 50 de copii.
- Taberele de vară, dezvoltarea serviciilor adiționale pentru minim 100 de copii per trimestru în municipiul Chișinău.

Rezultatele obținute

- Părinți fericiți, copii mulțumiți. Grădinița este frecventată astăzi de 16 copii și alte solicitări în fiecare zi.
- Peste 100 de părinți au beneficiat în urma atelierelor tematice specializate pentru adulți.

- Peste 50 de copii și părinți au beneficiat de ateliere vocaționale organizate în week-end.
- Tech4Kids a contribuit la schimbarea unor stereotipuri legate de grădiniță. Au demonstrat că grădinița poate fi fun și nu înseamnă doar matinee, poezii învățate și multă teorie, dar înseamnă bălăceală în apă, strigăte de bucurie, jocuri și multă distracție completate cu multă empatie, socializare și prietenii legate pe viață.
- Trei grupe create – 16 copii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 4 ani.
- Servicii pentru educarea copiilor în baza unui orar scurtat, la necesitate.
- Ateliere creative pentru copii – mai mult de cinci ateliere tematice unde au participat peste 50 de copii și peste 50 de adulți.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Abordarea Tech4Kids a fost construită în urma conceperii a sute de ore de programe educaționale care au fost apreciate de peste 3500 de copii. Copiii sunt stimulați să devină independenți în selectarea și procesarea informației de care au nevoie pentru a face față provocărilor. Activitățile sunt experiențiale, gândite astfel încât copiii să descopere soluții creative și să devină încrezători în capacitatea de a rezolva probleme.

Tech4Kids utilizează tehnologia în toate formele ei: de la scripete la circuit electric, de la pompa cu apă la ventilator, de la robinet la robot etc. De exemplu, la lecția despre istoria comunicării, copiii au urmărit un filmuleț pe video-proiec-

tor din care au aflat că înaintea telefonului modern a exista și un telefon fix cu disc. Au primit un astfel de telefon și au fost provocați să-l desfacă pentru a vedea ce se află în spatele carcasei. Ca experiența să fie și mai interesantă, au analizat și un smartphone și au descoperit diferențe dintre cele două telefoane. Noua abordare Tech4Kids nu presupune să le ofere copiilor tablete în mână cât e ziua de mare. Vor

să le arate copiilor că tehnologia nu înseamnă doar atât, ci că aceasta este un instrument care poate fi folosit constructiv pentru învățare. Așadar, Tech4Kids promovează administrarea echilibrată a tehnologiei.

Tech4Kids propune un nou concept, cel de educație integrată. Educația integrată ia în considerare ființa umană în totalitatea ei și o pune în centrul procesului de învățare. Copiii dispun de o gamă variată de capacități care rămân nevalorificate în sistemul clasic de educație, care apelează la memorare și la gândirea abstractă, rațională. Centrul educațional vede copilul ca pe un partener în educație, cu ritmul lui, cu nevoile lui. Rolul curriculumului și al educatorului este să provoace, să faciliteze, să însoțească și să valorifice dezvoltarea optimă pentru fiecare copil în parte. Fiecare copil are nevoie de propriul spațiu de explorare.

Tech4Kids folosește materiale cât mai diferite pentru a le stimula imaginația și creativitatea – de la ac de cusut real, la instrumente muzicale, lemne, șuruburi, materiale textile, nisip, glicerină, gelatină, ipsos, sumă de ras, plastic, pvc, hârtie și carton, bormașini, roboți, aplicații educaționale, coduri QR, galeți de plastic, apă, coloranți, trafaleti și tot felul de resturi de materiale care ar putea părea gunoaie.

Lecțiile învățate

- Atunci când îți dorești un lucru foarte mult, nu are cum să nu se întâmple.
- Gândurile de materializează. Ai grijă ce îți dorești.
- E mai greu să lucrezi cu adulții decât cu copiii.
- Atunci când crezi că nu mai poți, bea un gât de apă și mergi înainte.
- Succesul vine doar la cei care perseverează neîncetat, gândind pozitiv.
- Autodisciplină este foarte importantă.
- Lucrul în echipă este unul din principiile succesului.
- Ai grijă să nu îți dispară entuziasmul. Fără el e cam greu să miști munții din loc.

7 Educație contabilă și financiară pe tot parcursul vieții

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Daniela Secinschii
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	„Proactive Consulting” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

În anul 2016 a început activitatea „Proactive”, prin organizarea seminarelor practice în domeniul contabil și fiscal. Întreprinderea a crescut pe parcurs prin numărul de evenimente organizate și consultații livrate către companii și contabili, manageri sau persoane care doresc să îmbrățișeze această profesie.

Misiunea „Proactive” este de ajuta companiile și economia să crească pregătind contabili și manageri profesioniști. Își doresc ca toți să aibă acces la informație veridică și educație financiară pe măsură, or asta este cheia succesului. Disciplina financiară este foarte importantă nu doar pentru un contabil, dar și pentru oamenii simpli pentru a putea mai ușor atinge scopurile sale.

„Proactive” a început de la ideea dezvoltării personale și profesionale, au fost cântăriți factorii de influență directă asupra gândirii și analizate amprentele societății. Echipa companiei a ales să ajute companiile și economia să crească, pregătind contabili și manageri profesioniști. Așa și s-a născut ideea PROACTIVE, din dorința de a promo-

va și de a face accesibilă educația financiară în Republica Moldova și peste hotarele ei. În trei ani au fost organizate peste 200 cursuri, peste 500 seminare, mai mult de 1 000 ore de consultanță și au făcut mai mult de 2 000 de participanți împliniți. Astfel, „Proactive” au practică în remedierea dificultăților, care apar pe parcursul desfășurării instruirilor și în procesul de administrare. Printre clienții „Proactive” se numără: Cico, CDESIAI, Castel Mimi, Capitoles Park, Daac System, Daac Solutions, Das Solutions, RIHPANGALFARMA, Axedum, Grawe Carat, Orange Moldova, Roedl&Partner, Mobilis, GNF Furnizare Energie etc. Domeniile de instruire și consultanță sunt evidența contabilă; fiscalitate; finanțe; curățenie în contabilitate; inițierea și dezvoltarea afacerii; analiza investiției și planificarea afacerii și; business excel. Compania împarte succesul prin experiența formatorilor profesioniști, neapărat practicieni și experți în domeniul din care vin. Pe viitor, echipa „Proactive” își propune să invite și experți de peste hotare, care vor ajuta companiile să își ducă afacerile și peste hotarele țării noastre. Își doresc ca toți oamenii să aibă acces la informații și soluții la problemele din domeniul financiar-contabil, iar pentru aceasta au pus la dispoziție cursurile/seminarele la distanță unui click.

Rezultatele obținute

Echipa companiei „Proactive” se mândrește că în fiecare zi, prin misiunea lor, contribuie la schimbarea societății, prin educația financiară de la mic la mare. Au acum un proiect de educație financiară a copiilor, prin care învață despre istoricul banilor, de unde vin și cum se gestionează aceștia. De asemenea, au exemple de companii, care prin suportul „Proactive”, s-au lansat în afacere și duc visul la realizare (cum este compania www.ecoparadis.md). De asemenea, au exemple de contabili, care au învățat profesia de la 0, iar astăzi duc evidența contabilă a mai multor companii. Sunt întreprinderi cu care au lucrat cot la cot pentru a face „curățenie în contabilitate” și a pune acest departament pe roate. Au la fel rezultate și în domeniul MS Excel, zilnic instruiesc zeci de persoane, care ulterior devin mai eficiente pentru că

automatizează procesele de lucru. De curând au instruit 100 de persoane la o instituție de stat.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

„Proactive” fac ca profesia de contabil să fie una interesantă și dinamică, utilizează metode interactive de predare și cursuri la care se lucrează pe studiu de caz și nu prin dictare de teorie. Compania oferă atât cursuri offline, cât și online. Fiecare client este tratat familiar și este ajutat să se angajeze ulterior în câmpul muncii, după absolvirea cursului de contabilitate.

Lecțiile învățate

- Că rezultatele din munca de zi cu zi pot veni mai târziu și de aceea să nu renunțăm niciodată la o idee.
- Că predarea educației financiare poate fi și interesantă.
- Poți începe o afacere și fără investiții, cea mai bună sursă de finanțare fiind banii clienților.

8 Restaurantul „Diamond” și cantina publică

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Diana Foma
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău, satul Budești
Compania/Organizația/Instituția	I.I „Foma Valeriu” și SRL „EuroDirConstruct”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

În 2009, împreună cu soțul său, Alexandru Foma, Diana Foma a deschis un mini bar care peste trei ani de activitate s-a transformat într-un restaurant pentru ceremonii - „Diamond”. Ca să facă această schimbare au fost nevoiți să construiască un spațiu aderent celui existent deja. Dacă în primii ani de activitate capacitatea localului era de 100 locuri și organizau în jur de 20 de evenimente, astăzi sala poate găzdui 180 de persoane și organiza peste 75 de evenimente: nunți, cumătrii, zile de naștere etc. În anul 2016 familia Foma a deschis și un magazin cu materiale de construcție, iar în 2017 au deschis un autoservice și au închiriat un spațiu pentru a crea o cantină publică. Toate acestea cu denumirea juridică SRL „EuroDirConstruct”.

Istoria de succes a Dianei Foma a început odată cu povestea de dragoste între ea și soțul tău. Antreprenoarea avea 15 ani când soțul ei Alexandru a deschis un mini bar. Peste trei ani însă au creat sala de ceremonii, construind un spațiu aderent. Decorul, stilul și tot ce ține de amenajarea spațiului, selectarea și primirea personalului la serviciu, asigurarea bucătăriei cu produse alimentare și multe alte atribuții ce le are un fondator și administrator a unui asemenea tip de local au fost responsabilitățile Dianei Foma. Neavând experiență era foarte complicat la început, dar cea mai bună motivare pentru a continua au fost și

sunt solicitările serviciilor. Localitatea avea și are nevoie de un asemenea local. Beneficiari în primul rând sunt toți locuitorii satului Budești, dar nu numai ei. Dacă în primii ani mai mult consătenii apelau la serviciile restaurantului și mai rar persoane din satele vecine, acum au solicitări din tot municipiul Chișinău, inclusiv orașul Chișinău și chiar din alte raioane. Deseori colaborează cu administrația publică locală și au un parteneriat frumos cu administrația localității.

Cantina publică a fost fondată în anul 2017 și este foarte solicitată în decursul săptămânii, având un program de la 09:00-19:00. Aflându-se pe traseul M5, numeroși șoferi se opresc pentru a mânca ceva cald și gustos ca să-și continue drumul cu noi forțe. Iar în zilele de week-end cantina se transformă într-o sală pentru evenimente, în special pentru sărbătorirea zilelor de naștere.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- În 2012 când a început activitatea restaurantului, în sat exista un singur local unde budeștenii își sărbătoreau evenimentele. Era clădirea fostei cantine sovietice unde nu erau condiții nici de prepararea alimentelor, nici căldură, mobilier, bloc sanitar etc. Era un spațiu pe care îl închirieai cu mese și scaune improvizate din mobilier vechi unde trebuia să-ți aduci mâncarea preparată acasă, să cauți veselă și chiar să te aprovizionezi cu vase mari pline cu apă. Mulți tineri alegeau să facă nunțile, cumătriile în localele din Chișinău, satele vecine sau chiar în alte raioane.
- Existența restaurantului a readus sărbătorirea celor mai frumoase evenimente familiare ale localnicilor ca nunțile, cumătriile aici pe loc în propriul sat. Asta înseamnă economie de bani și timp pentru consăteni. Restaurantul le oferă toate condițiile localnicilor pentru a avea o sărbătoare frumoasă și pentru ca invitații lor să rămână plăcut impresionați de eveniment.
- Dacă în primii doi ani firma organiza în jur de 20 de evenimente, la moment doar nunți și cumătrii sunt în jur de 75. La acest număr se adăugă și

zilele de naștere, banchete cu diverse ocazii și alte ceremonii.

- Cantina publică activează de două ani și înregistrează venituri în creștere. Dacă în primul an de activitate deservea pe zi 10 persoane, la moment sunt peste 100 de oameni care vin zilnic să mănânce la cantina publică. Au deja și clienți fideli. Meniul este mai bogat cu mâncare gustoasă preparată cu drag. În meniu au și plăcinte calde care sunt adorate atât de localnici, cât și de șoferii care se opresc la cantină și iau plăcintele calde la drum.

Calitative:

- Diana Foma a creat un local pentru organizarea evenimentelor ce nu exista până atunci în localitate. Prin aceasta le-a oferit budeștenilor posibilitatea de a-și sărbători evenimentele private acasă. Până a apărea localul cine avea o nuntă închiria un autocar ca să meargă cu toți oaspeții la sala de ceremonii care de multe ori se afla la zeci de km depărtare de Budești.
- Clienții fideli ai cantinei nu sunt doar șoferii care trec pe traseul M5 și își folosesc tichetele pentru mâncare oferite de întreprinderile unde lucrează, dar și locuitorii satului care au un serviciu aici în sat și le este mai comod să ia prânzul la cantină. Iar plăcintele calde sunt vestite în toată localitatea pentru că sunt făcute cu drag „ca la mama acasă”.
- Cel mai important este că au creat noi locuri de muncă. În primii ani aveau în jur de șase angajați, iar la moment sunt 17 doar la restaurant și 25 în total.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Familia Foma a creat servicii noi în localitate. Atât restaurantul, cât și cantina sunt localuri care nu au existat până atunci în Budești și nici nu există altele. Ei sunt unici prin stil, personalitate și colectivul prietenos, împreună cu care depun efort ca restauratul și cantina să prospere.

Lecțiile învățate

Diana Foma avea doar 15 ani când a început să lucrez cot la cot cu viitorul soț. Nici el, nici ea nu aveau experiență în acest domeniu, dar au învățat treptat prin greșeli și succese cum mai bine să gestioneze la început mini barul, apoi restaurantul „Diamond” și cantina publică.

Planificarea, bugetarea, gestionarea și dirijarea sferei serviciilor în domeniul alimentar este o provocare. Schimbările climatice, deconectarea electricității, instabilitatea monedei naționale i-au determinat să lucreze având întotdeauna un plan de rezervă și să acționeze pragmatic. A făcut și niște cursuri de contabilitate ca să poată face lucrurile corect. A învățat să transforme problemele în provocări și să fie mai creativă. A învățat să lucreze cu oamenii pentru oameni!

La ai săi 25 de ani, Diana Foma este bucuroasă de ceea ce a reușit să facă. În primul rând are o familie frumoasă - un soț iubitor care o susține în toate și un fecioraș minune. Restaurantul și cantina cu tot colectivul îi sunt ca o a doua familie, pentru că totul a fost realizat cu forțele proprii pornind de la construcția clădirii, amenajarea și dotarea ei, până la cel mai mic detaliu, selectarea și primirea la serviciu a angajaților și multe altele.

9 DiLiMiKa – distracție pentru copii

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Diana Mititelu
Regiunea de dezvoltare	Sud, municipiul Cahul
Compania/Organizația/Instituția	DiLiMiKa distracție
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

DiLiMiKa oferă suport în organizarea și realizarea sărbătorilor pentru copii. Pe parcursul a mai multor ani DiLiMiKa a reușit să îndrăgostească de sine un număr foarte mare de copii. Astăzi când vin la sărbători, copiii o salută pe Diana Mititelu prin îmbrățișări. Succesul său constă în faptul că a putut să se depășească pe ea și astăzi are ceea ce și-a dorit: profesia preferată, recunoștința clienților și venit financiar pe măsura eforturilor depuse.

Este un proiect care oficial și-a demarat activitatea în anul 2018, pornit însă din 2010. Un proiect care în totalitate e dedicat copiilor. Fiind actriță de profesie, Diana Mititelu a acordat profesiei 10 ani din viață, însă la un moment dat și-a dat seama că ceva nu merge bine, și anume nu coincideau eforturile pe care le dedica cu venitul financiar. În anul 2017 a aplicat la un concurs de granturi mici și l-a câștigat. Ulterior, a reușit să cumpere unele elemente din echipamentul necesar și a contribuit cu o sumă de câteva ori mai mare pentru a face posibilă pornirea proiectului. După asta s-a concediat din teatru pentru a crește acest proiect.

Pasiunea Diane Mititelu s-a transformat într-o afacere, prin intermediul căreia aduce bucurie copiilor. Are clienți fideli, care o solicită trei, patru ani consecutiv. Personajul prin intermediul căruia aduce bucurie celor mici se numește DiLiMiKa – o fetiță clown pe care dacă o întâlnești odată, nu o mai poți uita, ai vrea în fiecare zi să fii omagiat și ea să-ți vină în ospeție, fiindcă lângă ea viața e o adevărată sărbătoare. DiLiMiKa a avut sărbători cu număr diferit de copii, de la doi și până la 200. Organizează diverse evenimente tematice, fiecare eveniment abordând-ul individual. Fiecare copil e deosebit și merită o petrecere deosebită.

Rezultatele obținute

Societatea noastră are nevoie de bucurie. Inundați de grijile cotidiene, oamenii uită că au motive de bucurie. Uneori (sau chiar adesea) și sărbătorile aduc mai multe bătăi de cap decât bucurii. Aici în ajutor vine DiLiMiKa, care ajută oamenii să se bucure de evenimentele frumoase din viața lor. În urma acestui an de activitate a reușit să organizeze circa

200 sărbători, numărul cărora este într-o permanentă creștere. Ceea ce ține de calitate, compania a reușit să achiziționeze echipament modern pentru bubble show, au procurat noi costume, au realizat noi recuzite, ceea ce le permite să ofere servicii unice și de calitate care să impresioneze publicul.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Programe distractive unice pentru copii.

Lecțiile învățate

- Totul ce îți poți imagina, poți și realiza.
- Eu sunt responsabilă de bunăstarea mea.
- Poți avea rezultate frumoase (și pe plan profesional, și pe plan financiar) aici acasă.

10

O încercare de a culturaliza mentalități

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Doina Pantaz
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Rezina, satul Meșeni
Compania/Organizația/Instituția	GT „Pantaz Doina”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

Diana Pantaz este jurnalistă de profesie și a început să facă voluntariat în folosul comunității destul de recent. La începutul anului 2017 a fost anunțat un concurs de granturi pentru localitățile mici. Diana Pantaz a creat grupul localnicilor pe Facebook, prin intermediul căruia a identificat, împreună cu diaspora, cele mai stringente probleme care necesită finanțare. Alegerea majorității s-a oprit la izvorul din sat, care era într-o stare deplorabilă. Au realizat proiectul. Primăria localității l-a depus și au câștigat banii – 200 000 lei. În septembrie-octombrie 2017, izvorul a fost renovat. Despre acest lucru Diana Pantaz a scris și un articol pentru ziarul regional „Farul Nistrean”.

De asemenea, în discuțiile de pe Facebook cu localnicii au decis că ar fi binevenit un teren de joacă pentru micuți. Din nou, împreună cu autoritățile publice locale au stabilit spațiul potrivit și au organizat o clacă, în urma căreia a fost pusă baza primului teren de joacă pentru copii din Meșeni. În octombrie 2017, Diana Pantaz a emigrat împreună cu familia în Marea Britanie, dar n-a rupt legătura cu comunitatea. Astfel, de la distanță, a inițiat organizarea Festivalului Florilor în Meșeni. Timp de nouă luni, împreună cu primăria, au „plămădit” evenimentul, iar pe 9 iunie 2019 localnicii au participat la primul festival din toată istoria satului – prima ediție a Festivalului Florilor.

În mai 2019 Diana Pantaz a revenit acasă și a creat o mică afacere în apicultură la Meșeni. De asemenea, de două ori în săptămână, Diana a început să adune

copiii la lecții de engleză la bibliotecă publică din sat. În planurile Diane Pantaz erau lecții de dicție și de montaj audio. Voia să înregistreze cu copiii cărți pentru cei care nu prea au dorință sau timp să citească, însă le-ar plăcea să asculte în căști o carte, în timp ce lucrează prin ogradă. De Hramul satului Meșeni vrea să readucă la viață, cu ajutorul directoarei Bibliotecii raionale Rezina - dna

Galina Davîdic, o tradiție veche prin care flăcăii mergeau pe la casele fetelor și le cereau voie la horă de la părinți. Prin acțiunile sale, Doina Pantaz vrea să-i molipsească pe consăteni de spirit civic, de dorința de a face lucruri neplătite în folosul comunității din propria inițiativă, nu benevol-forțat, pentru că i-a „rugat” primarul.

Rezultatele obținute

- Renovarea izvorului satului - apă de calitate și spațiu sigur pentru consumatori.
- Amenajarea unui teren de joacă pentru copii - un loc sigur unde se pot întâlni și juca micuții în timpul liber.
- Festivalul Florilor - culturalizare și divertisment pentru localnici.
- Fitness - un mod sănătos de viață.
- Lecții de engleză - oportunități în plus pentru copii (dar nu numai, pentru că învață engleza odată cu elevii și bibliotecara).

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Utilizarea rețelelor sociale în conectarea localnicilor și în organizarea acțiunilor de voluntariat.

Lecțiile învățate

„Unde-i unul nu-i putere, unde-s mulți puterea crește”. De una singură n-aș fi reușit să fac nimic.

11 Farmacie la Sipoteni

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Beregoi
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Călărași, satul Sipoteni
Compania/Organizația/Instituția	„SC AIRAM DAR” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

Farmacia a fost fondată de Elena Beregoi în anul 2013, după ce a învățat legislația și a fost motivată de comunitatea din satul Sipoteni să deschidă prima farmacie din localitate. Mulțumirea și recunoașterea clienților au motivat-o pe Elena Beregoi să-și continue activitatea în ciuda creditelor și a datoriilor. Astăzi, locuitorii din Sipoteni au posibilitatea să aibă mai mult grijă de ei, iar antreprenoarea se bucură că prima piatră la temelia aprovizionării satului cu medicamente a pus-o chiar ea.

Rezultatele obținute

A avea grija de sănătate este unul din cele mai primordiale scopuri ale omului, iar Elena Beregoi se bucură că aceste este și rezultatul activității sale și o motivează să meargă mai departe. Pe lângă medicamentele ordinare, farmacia a preluat și medicamentele compensate care acoperă toate necesitățile.

Elena Beregoi se bucură că oferă locuri de muncă în condiții moderne și salariu motivant. Colaborează cu medici, ajută mereu instituțiile publice, inclusiv și cu medicamente gratuite. Antreprenoarea intenționează să fondeze un ONG cu scop caritabil și deși nu are experiență în acest domeniu, a început să studieze și consideră că dacă are dorință, ambiție și sănătate, va reuși.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Farmacia Elenei Beregoi a modernizat la maxim tehnica și metoda de lucru, precum și condițiile din farmacie, pentru a fi comodă, plăcută și accesibilă tuturor vizitatorilor.

Lecțiile învățate

- E frumos să ajuți oamenii.
- E greu să găsești angajați.
- E greu financiar fără ajutor să obții în timp scurt succes.
- Nu banii contează cel mai mult. Experiența, rezultatele pozitive și bunătatea, fac mult mai mult.

12 Brașoveanka – pictarea manuală a articolelor din textile

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Irina Brașoveanu
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău și orașul Nisporeni
Compania/Organizația/Instituția	„Textil-Brașoveanca” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

Lansarea brandului „Brașoveanka” a avut loc la festivalul „Mai Dulce” 2018, unde Irina Brașoveanu a participat cu o colecție de tricouri pentru copii. De la lansare până în prezent a deschis un atelier în orașul Nisporeni unde activează patru cusătorese și doi pictori-graficieni. Produsele sunt din tricot pentru toate categoriile de vârstă, începând de la copii și terminând cu persoanele în vârstă. Astăzi compania produce tricouri, hanorace, rochițe, gentuțe etc. Toate articolele sunt personalizate cu desene solicitate de clienți, pictate manual cu culori rezistente la spălat.

Rezultatele obținute

Au fost create locuri de lucru pentru femeile din regiune. De asemenea, Irina Brașoveanu planifică să încadreze în câmpul muncii elevi, studenți sau persoane cu dizabilități care vor să învețe și au abilitatea de a desena. Produsele se bucură de succes, fiind calitative și unice pe piață și oferă clienților posibilitatea de a purta desenul pe care și-l doresc.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Momentul inovator este de a oferi clientului posibilitatea de a purta visele sale, de a fi diferit și unic în același timp prin piesele vestimentare care le poartă.

Lecția învățată

Dacă ești mereu în căutări și în dezvoltare - succesul îți este garantat!

13 „Dezvoltare locală prin participare egală”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Irina Homițcaia
Regiunea de dezvoltare	Regiunea transnistriană, Rîbnița
Compania/Organizația/Instituția	Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), Filiala Rîbnița
Susținerea financiară a istoriei de succes	Buget public Granturi Contribuția comunității

Sumar

În orașul Rîbnița, Dubăsari, Camenca și în raioane, au fost dezvoltate serviciile CCI a Republicii Moldova, au fost introduse noi servicii: îmbunătățirea calificărilor în afaceri în domeniile: bazele activității de antreprenor, utilizator calculator, bazele calculatorului, bazele contabilității, 1C: contabilitate, limbaj în afaceri; desfășurarea seminarelor, petrecerea conferințelor interregionale și internaționale pe Skype, organizarea misiunilor de afaceri, participarea la proiecte.

Rezultatele obținute

Cantitative:

De la înființarea Centrului de dezvoltare în afaceri „Antreprenor”, au fost instruite aproximativ 6 000 de persoane.

Calitative:

Specialiștii CCI a Republicii Moldova, filiala Râbnîța, monitorizează în permanență eficiența instruirii, astfel ca urmare sunt următoarele rezultate: 15 studenți ai Centrului au fost angajați; 10 și-au creat propria afacere; 350 și-au îmbunătățit abilitățile; 350 și-au sporit stima de sine.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- Organizarea de conferințe internaționale și inter-regionale pe Skype
- Participarea la expoziții virtuale.
- Noi programe de formare.
- Subiecte actualizate ale seminarelor desfășurate.

Lecțiile învățate***Pozitive:***

- Serviciul de informare ajută la atragerea mai multor participanți la evenimente.
- Utilizarea de forme și metode moderne de instruire care îmbunătățesc calitatea acestora.
- Subiectele actualizate ale seminarelor atrag un număr mai mare de participanți.

Negative:

- Dependența de situația politică, nivelul de sprijin juridic și cultura juridică în societate.

14 Migrația schimbă femeia care lăsa acasă doi copii

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Lilia Postolachi
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	SRL „Indigo_LM”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

În anul 2014 Lilia Postolachi a decis să plece peste hotare. Toți acești ani a avut în cap și gând ce să facă când se va întoarce acasă, dar acasă voia tare mult. A văzut un anunț că se vinde un business la cheie și citind toate condițiile, îi conveneau 100%. În 2018, Lilia Postolachi s-a întors acasă a început ceea ce îi place foarte mult – în preajma ei are nu doar copiii săi, dar și alți copii cărora le poate oferi toată dragostea și învățătura de care au nevoie prin cursurile care le oferă.

Rezultatele obținute

În fiecare perioadă are câte o grupă de copii de unde familia Postolachi poate să-și întrețină familia și să achite toate cheltuielile. Are o afacere care îi place mult.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Sinceritate. Sânguință. Ambiție.

Lecțiile învățate

Pozitive.

15 „Sunt femeie puternică și nu cedez!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Natalia Niculiță
Regiunea de dezvoltare	Sud, municipiul Cahul
Compania/Organizația/Instituția	Make up & Brow Academy
Susținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

În anul 2011 Natalia Niculiță a fost beneficiară a programului PNAET, organizat de ODIMM și după scurt timp și-a deschis propriul salon în Cahul. Antreprenoarea a deschis două locuri de muncă, iar astăzi oferă instruiți pentru potențialele angajate. Elementul inovativ este faptul că salonul este unul mobil și poate ajunge la domiciliul oricărei cliente, oferind servicii de manichiură, machiaj, coafură.

Rezultatele obținute

Salonul este vizitat zilnic de 15-20 persoane. Fondatoarea salonului – Natalia Niculiță invită fetele cu drag care au beneficiat de instruiți și le oferă locuri de muncă. Recent, a deschis și un serviciu de tatuaj.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Echipa mobilă este ideea inovativă, deoarece la Sud nu mai există un astfel de serviciu.

Lecția învățată

„Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-n țara mea”.

16 Oportunități de creștere profesională rapidă

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Nona Deinego
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Bălți
Compania/Organizația/Instituția	ÎM „AM-SOFTGROUP” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

ÎM „AM-SOFTGROUP” SRL a fost creată în anul 2009. Inițial în companie lucrau șase programatori, absolvenți ai Universității de Stat „Alecu Russo” din municipiul Bălți care la momentul respectiv erau în căutarea unui loc de muncă în domeniul IT. Acum în companie lucrează 46 angajați. Nona Deinego a investit mult în formarea lor profesională ca să poată crea produse soft de calitate. Compania oferă locuri de muncă într-o echipă tânără și dinamică, salarii atractive bazate pe experiență și performanță, bonu-uri pentru excelență. Serviciile soft sunt solicitate atât în SUA, cât și în Uniunea Europeană. Au dezvoltat și pentru școlile din Republica Moldova o aplicație de management al activităților școlare, înregistrată ca proprietate intelectuală, care suportă atât versiunea web, cât și versiunea mobilă. Poate fi utilizată în toate treptele de învățământ: primară, gimnazială, liceală și a fost testată cu succes pe parcursul a doi ani de învățământ pe un eșantion de 650 elevi.

Rezultatele obținute

- Compania activează 10 ani. Contribuie la creșterea economică a Republicii Moldova.
- Contribuție la digitalizarea serviciilor în Republica Moldova.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Elaborarea unui program de creștere profesională rapidă a specialiștilor în domeniul tehnologiilor informaționale.

Lecția învățate

O organizare bună a proceselor și activităților dă roade bune.

17 SRL „Lefrucom” – uscătorie de fructe și legume

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Stela Cetulean
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Soroca
Compania/Organizația/Instituția	SRL „Lefrucom”
Suținerea financiară a istoriei de succes	Personală Grant

Sumar

Compania „Lefrucom” a fost fondată în 2007, în orașul Soroca. Inițial, compania se axa pe procesarea fructelor și legumelor și anume uscarea lor. Ideea de a înființa uscătoria de fructe și legume a venit în urma unei dorințe de a valorifica produsele autohtone. Fiind înconjurați de vii și livezi, Stela Cetulean a realizat că fondarea companiei va fi favorizată și de disponibilitatea materiei prime. Inovația, dar și ceea ce îi face speciali printre ceilalți producători în acest domeniu, este faptul că compania este deținătoarea unui brevet de inventator referitor la uscarea castraveților murați, astfel SRL „Lefrucom” sunt primii producători din Republica Moldova de castraveți murați uscați. Beneficiarii și consumatorii sunt identificați printre rândurile tinerilor și maturilor. Astfel, ținând cont de procesul activ al popularizării alimentației sănătoase, compania și-a propus să ofere populației, ceea ce de ce are nevoie, o alimentație sănătoasă pe tot parcursul anului. Produsele companiei se bucură de o popularitate atât la nivel național, pe piața din Republica Moldova, cât și pe piețe de desfacere din țări precum Cehia, Germania, România sau Rusia.

Pentru a ține pasul cu tendințele și preferințele consumatorilor, dar și de a oferi ceva nou clienților, în anul 2012, SRL „Lefrucom” a procurat o linie care le permite glazurarea fructelor. Astfel, compania dispune de o gamă largă de produse în glazură de ciocolată. Pe parcursul anilor de activitate, au fost membri activi ai Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, au

participat în cadrul mai multor proiecte de promovare, unde au avut posibilitatea de a prezenta produsele lor în cadrul mai multor expoziții internaționale, unde produsele au fost apreciate și îndrăgite de vizitatori. Roadele muncii, dar și o confirmare a istoriei de succes o reprezintă și zecile de diplome și medalii pe care le-au obținut în domeniul calității la nivel național, dar și diferitele distincții de „Antreprenorul Anului” la nivel municipal. Fiind membru activ al Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, se implică la maxim în toate proiectele care le permit o evoluție al companiei. Pe de altă parte, participă în cadrul concursurilor pentru a obține atât informații utile despre ultimele schimbări pe piața care activează, dar și cu scopul de a obține granturi pentru achiziția noilor utilaje. Astfel, un ultim proiect la care au participat a fost unul finanțat de „People in need”, în cadrul căruia au procurat un utilaj nou pentru topirea ciocolatei. Pentru implementarea istoriei de succes, compania SRL „Lefrucom” se bucură de ajutor și sprijin în promovare de către mai multe organizații.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Anual, compania procesează 100 de tone de materie primă, pentru a obține produsele finite. Astfel, pe lângă faptul că colaborează cu antreprenori locali, SRL „Lefrucom” oferă posibilitatea micilor gospodării de a conlucra cu compania. Cu toate că sunt o companie mică, în cadrul ei activează nouă angajați, dar își propun să extindă atât capacitățile de producție, cât și numărul de lucrători.

Calitative:

Pe parcursul activității, compania a avut posibilitatea de a conlucra cu un număr mare de antreprenori locali, astfel au contribuit la promovarea produselor autohtone. Prin intermediul târgurilor și evenimentelor organizate, SRL „Lefrucom” a reușit să promoveze un mod de alimentație sănătos, dar pe lângă acest lucru, a mai reușit să demonstreze că se pot face lucruri cu adevărat speciale și frumoase acasă, în Republica Moldova. Astfel, zi de zi valorifică produsele lor, oferind posibilitatea celor din jur să aibă acces la ele. Rezultatele calitative și impactul activității asupra comunității este evidențiat și conturat atât de diplomele și certificările în domeniul calității, cât și de feed-back-ul pozitiv al consumatorilor și clienților, care reprezintă factorul decisiv în evoluția fiecărei companii.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Elementul inovativ, care îi fac diferiți de celelalte companii active în acest domeniu, îl reprezintă brevetul de inventator pentru castraveți murați pe care îl deține SRL „Lefrucom”. Astfel, compania se mândrește cu faptul că sunt primii producători din Republica Moldova producătoare și exportatoare de castraveți murați uscați. Pe lângă această invenție, se bucură și de gama largă de produse în glazură de ciocolată. Astfel, dispune atât de fructe uscate glazurate, cât și de o gamă largă de legume uscate. Un alt element inovativ reprezintă procesul de deshidratare al fructelor și legumelor, astfel în urma procesării materiei prime, produsele finite au un termen de valabilitate de la șase luni la 12 luni, lucru ce permite păstrarea produselor pe tot parcursul anului.

Lecțiile învățate

Cea mai importantă lecție pe care o putem evidenția în urma activității este ideea că acasă, chiar putem realiza lucruri frumoase. Și factorul decisiv care identifică orice istorie de succes o reprezintă dorința de a face ceva frumos, de a face ceva deosebit. Cu toate că există unele etape grele, care sunt caracteristice oricărui ciclu de afaceri, datorită perseverenței și dăruirii de sine, se obțin cele mai frumoase lucruri.

18 „Dorință să fie – totul e posibil!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Veronica Ates
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	„Date Inteligente” SRL
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

Compania „Date Inteligente” SRL a împlinit recent trei ani de activitate. În acești ani au realizat în jur de 60 proiecte pentru administrația locală și centrală, organizații internaționale, organizații naționale, asociații etc.

Veronica Ates a activat timp de 13 ani în cadrul unei companii internaționale și a ajuns la funcția de director departament și la un moment dat într-o dezbatere cu directorul companiei în cadrul căreia Veronica Ates apăra drepturile uneia din angajate el i-a zis „Nu uita că tu aici ești angajată”. Până aici a fost. De atunci Veronica Ates și-a zis că va activa ca liber profesionist și va alege cu cine să lucreze. Atunci ea a plecat și a fost de la început freelancer, după care și-a deschis compania proprie. Totul e posibil - dorință să fie!

Rezultatele obținute

Compania angajează tineri studenți și absolvenți de facultate și îi învață să cunoască domeniul, oferă lecții la universități, ajută alți antreprenori cu consultații să-și dezvolte afacerile lor, identifică problemele din societate și le transmite donatorilor sub formă de rapoarte.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Implementarea tehnologiilor informaționale în culegerea și analiza datelor.

Lecția învățată

Investiția trebuie făcută în echipă!

19

„Și la noi este posibil!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Valentina Mirca
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Hîncești
Compania/Organizația/Instituția	SRL „M.W. Fincont”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

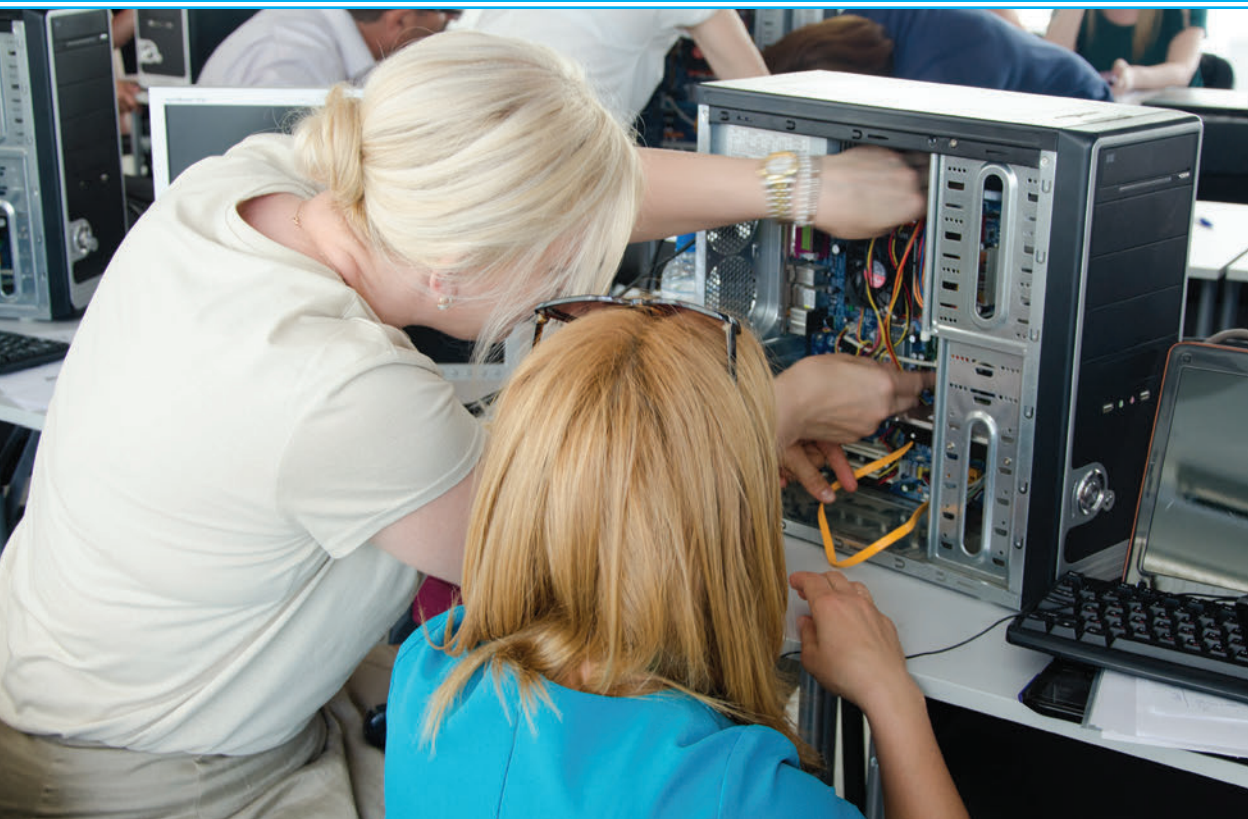
Sumar

Valentina Mirca a dorit mereu să aducă servicii contabile de calitate care vor fi oferite legal și în localitățile rurale. Ideea de a deschide o întreprindere cu prestarea serviciilor contabile Valentina Mirca o avea demult, însă nu era hotărâtă. Într-un moment hotărât se cu soțul său că au nevoie de un oficiu unde ar putea presta servicii de contabilitate și totodată să organizeze seminare. Zis și făcut. Compania au deschis-o legal în 2017. Primii lor clienți au devenit trei companii la care activau în calitate de contabil, apoi au apărut încă companii din localitățile rurale. Compania era axată mai mult pentru a oferi servicii companiilor doar din sate, însă recomandările au ajuns și la cei din orașe. Astăzi, 19 companii din diverse domenii beneficiază de serviciile contabilei ale firmei Valentinei Mirca.

Lecțiile învățate

- Nu trebuie să ne fie teamă de a începe ceva nou.
- Experiența negativă este o lecție pozitivă.
- Trebuie să ne învățăm de a spune „Nu” la momentul potrivit.

LIDERISM COMUNITAR

1 „Sunt stăpân pe viața mea. Nu sunt dator cu nimic”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Aliona Machidon
Regiunea de dezvoltare	Sud, municipiul Cahul
Compania/Organizația/Instituția	AO „Centrul regional de dezvoltare socio-economică”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

În septembrie 2012 Aliona Machidon a scris proiectul destinat femeii datorită programului „Suport pentru tinerele lidere și apărătoare ale drepturilor omului și a femeilor vulnerabile din Ucraina, Belarus, Moldova, Georgia și Rusia”, cu ajutorul căruia a încercat să schimbe mentalitatea femeilor că nu sunt roabe. Ca rezultate au informarea, instruirea și consultarea a 400 de femei, patru cazuri care s-au soluționat cu actul de împăcare și diminuarea riscului de divorț, un caz în soluționarea conflictului de muncă între angajator și angajată, unde s-a soluționat pozitiv, un caz soluționat frumos în privința persoanei din categoria persoanelor marginalizate cu copil de opt luni, pe care medicii au neglijat-o pe motiv că este romă și săracă, 40 de femei au aplicat la diferite programe de finanțate pentru a-și deschide propria activitate economică și a fi propriul șef

În proces de examinare Aliona Machidon își propune deschiderea unei secții de karate în municipiul Cahul, are idei pentru îmbunătățirea traiului și ridicarea stimei de sine. Proiectele sunt și pentru reprezentanții statului un exemplu ca să meargă în teritoriu și să vadă viața reală în satele țării parcă uitată, unde în realitate femeile de 25 de ani arată de 35-40 de ani, iar cele de 40, ca la 55-60 de ani.

Una din multele istorii de succes sunt și activitățile din anul 2019 care se realizează în cadrul programului „Suport pentru tinerele lidere și apărătoare ale drepturilor omului și a femeilor vulnerabile din Ucraina, Belarus, Moldova, Georgia și Rusia”. Beneficiare directe sunt femeile, dar și reprezentanții ai

administrației publice locale din regiune. O istorie de succes este centrul pe care Aliona Machidon l-a fondat la inițiativa a trei femei care au devenit ulterior fondatoare ale asociației, proiectele asociației pe care le implementează și le va implementa.

Rezultatele obținute

Următoarele proiecte implementate:

- Programul de instruire continuă „Gestiunea Eficientă a Afacerii” (GEA), implementat de ODIMM
- Proiectul „Reîntoarcerea și reintegrarea voluntară asistată a minorilor și a adulților din Moldova”
- Proiectul de combatere a traficului de ființe umane prin deschiderea propriei afaceri
- Proiectul „Educația non formală pentru dezvoltarea personală”
- Proiectul „Accesul populației la informare și consultanță economico-juridică în regiunea de Sud a țării”
- Proiectul „Azi șomer, mâine angajat sau angajator”
- Proiectul „Educarea non-formală a femeilor migrante și potențial migrante în domeniul Antreprenorial”
- Proiectul „Banii publici, banii mei”
- Atelierul de lucru „Particularitățile contractului de muncă în OSC-uri”
- Îmbunătățirea competențelor manageriale și antreprenoriale a tinerilor din zona de Sud a Republicii Moldova
- Proiectul „Abilitarea economică a tinerilor din zona de Sud a țării”
- Granturi Mici „Biblioteci și ONG-uri” implementat în parteneriat cu AO „Junact”

- Proiectul „SOS: Biroul juridic mobil”
- Proiectul „De la voi, cu voi, pentru voi!”
- Proiectului „Viitorul tău depinde de tine! Alege Tu!”

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Transmiterea de cunoștințe și formarea de abilități, cât și oferirea serviciilor de informare, consiliere prin metode mai puțin obișnuite în comparație cu metodele aplicate standard. Astfel, înțelegând problema din interior și fiind cu mult mai aproape de beneficiare, fizic, emoțional, cât și spiritual în multe cazuri a fost folosit efectul Benjamin Franklin, ca femeile să capete încrederea în sine în primul rând, căutând soluții și noi oportunități.

Lecțiile învățate

Potrivit Alionei Machidon, ca lecții învățate este că mai avem mult de lucrat la implementarea politicilor de ocupare în vederea obținerii ocupării depline, îmbunătățirii calității și productivității muncii și îmbunătățirea investițiilor în capitalul uman prin activitățile de formare. Trebuie să ne axăm pe atingerea a două scopuri și satisfacerea a două nevoi existente în prezent: a) La nivelul public larg ar fi o conștientizare sporită asupra „drepturilor egale, în domeniul legislației muncii și în depășirea stereotipurilor culturale, impunând un mod specific de a înțelege rolurile sociale pe care femeile și bărbații trebuie să le joace”; b) La nivelul public țintă ar fi dorința impulsivării spiritului antreprenorial în rândul femeilor prin oferirea de modele de succes. De asemenea, campaniile

sau/și cursurile de formare oferite să constituie și o metodă de dezvoltare a carierei pentru femeile care nu vor iniția o afacere, datorită posibilității de dezvoltare personală, ceea ce reprezintă un factor de valoare adăugată în cadrul societății noastre.

Deși la nivel național funcționează câteva structuri de sprijinire a afacerilor care se

adrează exclusiv femeilor care își propun inițierea unei afaceri sau care activează deja în mediul de afaceri, aceste structuri sunt încă insuficiente. Analiza respectării dreptului de „acces la justiție” a femeilor, precum și din spețele primite este un factor cu rol important și în modalitatea prin care acestea ajung să fie tratate uneori în propria locuință. Pe lângă o serie de alte fenomene nocive din societate violența în familie, nerespectarea drepturilor devine un factor deosebit de pronunțat pe tabloul realităților Republicii Moldova, fiind o țară

ca indicatori dintre cei mai înalți la acest capitol. Problema cea mai mare în acest context este faptul că acest fenomen este răspândit întrucât serviciile de sprijin la nivel comunitar lipsesc, drept urmare nu există resurse și suport suficient spre care să se îndrepte tinerele femei victime ale violenței pentru a părăsi locul de trai cu agresorul și a se muta într-un Centru de Plasament fiind ocrotită de organe de drept.

Lipsa serviciilor de suport din comunitate și lipsa de alternative poate fi remarcată și din practica direcțiilor de asistență socială și protecția copilului, ducând la imposibilitatea apărării dreptului la viață neavând capacitatea de a pune la dispoziție Centre de plasament pentru a putea deveni rezidente. De asemenea, victimele nu au posibilitatea de ași apăra drepturile, întrucât nu au sprijin pentru a fi îndrumați în acest sens. Aceste persoane ignorate, fără acces la servicii juridice, nu le sunt prezentate drepturile pe care le au, așadar știu, cu atât mai puțin, cui se pot adresa pentru a și le valorifica.

Mulți din noi uităm că cel mai important lucru în viață sunt valorile. Trăim într-o societate bolnavă, unde demnitatea, corectitudinea, onestitatea, cumsecădenia, bunul simț, principialitatea și frica de Dumnezeu nu mai sunt valori supreme. Așadar, a sosit vremea ca femeile să își câștige independența. Și aici nu ne referim la discriminări sau sexism, ci la egalitate și democrație.

2 Efectuarea lucrărilor de eficientizare energetică a pereților exteriori, acoperișului și construcția centralei termice pe bază de biocombustibil solid (bricheți) la grădinița-creșă „Prichindel” din satul Bușila, raionul Ungheni

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Aliona Toderică
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Ungheni, satul Bușila
Compania/Organizația/Instituția	AO „Speranța”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public local și raional Contribuția comunității Granturi

Sumar

Eficientizarea energetică a pereților exteriori la grădinița - creșă „Prichindel” din satul Bușila, raionul Ungheni, pe o suprafață de 1 113 metri pătrați, a tavanului pe o suprafață de 1 144 metri pătrați și construcția centralei termice pe bază de biocombustibil solid (bricheți) cu o capacitate de 250 kw.

După realizarea acestui proiect s-a îmbunătățit considerabil condițiile de activitate a 102 copii, ce frecventează grădinița și a 24 de angajați ai instituției. S-au diminuat costurile la energia termică cu aproximativ 40 mii lei anual. Protecția mediului ambiant prin reducerea totală a emisiilor de carbon în atmosferă la utilizarea combustibilului din biomasă.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Conferință de lansare a proiectului.
- 67 oameni informați, din care 53 femei și 14 bărbați.
- Echipă de implementare a proiectului bine pregătită, din care trei femei și doi bărbați.
- Un grup de lucru format în domeniul achizițiilor publice.
- Centrală termică ce utilizează biomasa instalată.
- Două inovații a soluțiilor adaptate la nivel local: instalarea colectoarelor solare pentru încălzirea apei menajerie (proiect realizat precedent) și izolarea termică a anvelopei (pereților exterior) și izolarea termică a tavanului.
- Două seminare de instruire a populației în domeniul protejării mediului ambiant, 96 membri ONG, APL și locuitori ai satului Bușila, din care 29 bărbați și 67 femei și 22 copii de la grădiniță au dobândit cunoștințe noi și utile în domeniul protejării mediului ambiant.
- 500 de pliante informative editate cu privire la derularea proiectelor de eficiență energetică de la grădinița –creșă „Prichindel,, din satul Bușila.
- Două articole publicate în ziarul raional „Unghiul”.
- Un spot publicitar publicat la televiziunea regională „Ver Tamar”.
- Cel puțin un proiect ce utilizează biomasa pentru a produce energie este implementat (Construcția centralei termice pe bază de biocombustibil solid la grădinița creșă „Prichindel” din satul Bușila.
- A fost creată o platformă consolidată de dialog pe rețelele de socializare Facebook, Odnoklassniki, și Instagram, unde au fost implicați toți actorii indicați în obiectivele proiectului.
- Diminuarea cheltuielilor cu circa a 40 mii lei anual odată cu reducerea pierderilor de căldură prin pereți și tavan și a înlocuirii energiei tradiționale (cărboni) cu energie verde.

Calitative:

- Protejarea mediului ambiant prin reducerea totală a emisiilor de CO₂ ce apar la încălzirea instituțiilor pe bază de combustibil solid (cărboni) prin înlocuirea lor cu biocombustibil solid biomasă (bricheți).
- Îmbunătățirea condițiilor de activitate a copiilor ce frecventează grădinița și a angajaților instituției.
- Diminuarea dependenței noastre față de sursele de energie de import.
- S-a schimbat considerabil aspectul grădiniței și a localității.
- Creșterea capacității cetățenilor de luare a deciziilor la nivel local.
- Creșterea implicării cetățenilor în rezolvarea problemelor cu care se confruntă comunitatea (numărul de noi persoane care doresc să inițieze noi proiecte și numărul de alte noi proiecte inițiate).

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Pentru prima dată Aliona Toderică a reușit ca un proiect câștigat deja de Primăria satului Bușila de la proiectul „Energie și Biomasă” din Moldova în sumă de 2520 mii lei să îl pună contribuție la un alt proiect finanțat de către GEF SGP Fondul Global de Mediu în sumă de 385 48 dolari americani, câștigat de către asociație.

Inițial Primăria satului Bușila a depus cerere și a obținut finanțare la proiectul „Energie și Biomasă”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de PNUD. Grație acestui proiect, la grădiniță a fost preconizat să fie construită o centrală termică cu două cazane, ce funcționează pe bază de biomasă, cu un cost de

2 mln. 520 mii lei. Acest lucru înseamnă nu doar economii financiare pentru instituție, dar și manifestarea grijii față de mediul înconjurător. Administrația locală a contribuit cu surse financiare necesare pentru elaborarea documentației tehnice. Dintr-o întâmplare fericită, asociația a aflat despre concursul organizat de Programul de Granturi

Mici al Facilității Globale de Mediu. Una dintre condițiile de finanțare a proiectului în valoare de aproape 50 de mii de dolari (suma maximă) a fost instalarea a cel puțin a unui cazan ce funcționează pe bază de biomasă (iar grădinița avea deja două cazane). Asociația a decis să extindă activitățile proiectului susținut de programul „Energie și Biomasă”. Au realizat un parteneriat cu primăria satului Bușila și au depus cererea de finanțare la Programul de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu, cu proiectul „Îmbunătățirea condițiilor de activitate la grădinița-creșă „Prichindel” din sat, ținând cont de protecția mediului și eficiența costurilor în ceea ce privește asigurarea conformității cu standardele naționale și europene”. Proiectul și-a propus dezvoltarea capacităților umane locale – cetățeni, reprezentanți ai administrației locale, mediul de afaceri și organizații neguvernamentale pentru crearea de parteneriate public-private. De asemenea, s-a pus accent pe încurajarea implicării organizațiilor neguvernamentale locale în gestionarea utilităților publice, dar și sensibilizarea cetățenilor, ONG-urilor, administrației publice locale și a mediului de afaceri privind problema poluării mediului. Ambele proiecte au fost realizate cu succes.

Lecțiile învățate

În perioada realizării proiectului dat, AO „Speranța” a acumulat o bogată practică și experiență în ceea ce privește realizarea proiectelor și atragere de investiții extrabugetare în localitate. În cadrul activităților realizate au fost aduse la cunoștință locuitorilor satului Bușila despre importanța protejării mediului ambiant și a reducerii considerabile de CO₂ în atmosferă, despre reducerea dependenței țării de sursele de energie procurate de peste hotare, prin înlocuirea lor cu energie verde.

Numai canalizând efortul împreună administrația publică locală, societatea civilă, mediul de afaceri, dar și implicarea nemijlocită a tuturor actorilor comunitari putem realiza lucruri frumoase și durabile cu un impact pozitiv asupra mediului ambiant.

La capitolul procurarea materialelor AO „Speranța” a pus accentul mai întâi pe calitatea și durabilitatea și inofensivitatea materialelor. La demararea proiectelor majore trebuie de studiat și de ținut cont de legislația țării, unde permanent sunt schimbări.

3 „Femeia face diferența!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Ana Donia
Regiunea de dezvoltare	Sud, orașul Cimișlia
Compania/Organizația/Instituția	Consiliul orășenesc Cimișlia
Susținerea financiară a istoriei de succes	Contribuția comunității și donații

Sumar

Ana Donia este o persoană care deși nu este originară din orașul Cimișlia, de când a venit cu familia să locuiască aici a avut o permanentă implicare în viața comunității. A activat mulți ani în calitate de profesor de istorie la Liceul „Mihai Eminescu” unde s-a remarcat prin activități extra-curriculare pentru elevi, a educat mai multe generații de copii activi și implicați. Actualmente este consilier orășenesc, dar a moderat și desfășurat mai multe activități cu participarea femeilor din oraș și localitățile rurale din împrejurimi. Se caracterizează prin corectitudine, bună organizare, capacități de comunicare și convingere, dar în special implicare personală în toate proiectele sociale, economice și politice din oraș.

Istoria de succes ar fi persoana Ana Donia prin activismul și energia sa. A început povestea de succes pe când a venit în orașul Cimișlia, ca tânăr profesor de istorie. Fiind de mai bine de patru ani consilier orășenesc, Ana Donia dă dovadă de implicare permanentă, sensibilitate pentru problemele orășenilor

cum ar fi alimentația copiilor la grădinițele din oraș, activități pentru participare și implicarea femeilor în viața politică, activități de promovare, amenajare și prezentare a localității.

Rezultatele obținute

Cel mai important rezultat ar fi motivația. Datorită Anei Donia multe femei au devenit mai implicate în viața localității, multe decizii la nivelul Consiliului Orășenesc s-au dezbătute în comunitate, ulterior au fost îmbunătățite. Prin energia sa, Ana Donia a reușit să implice zeci de femei în activități sportive, de amenajare, de caritate și decizional. Cel puțin 15 femei au devenit active politic în oraș datorită mobilizării pe care o face Ana Donia.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Exemplul personal este mereu nou și motivațional.

Lecțiile învățate

Fiecare femeie contează, doar prin implicare putem schimba spre bine viața în comunitatea în care ne aflăm.

4 „O lume fără violență – informare, prevenire, combatere, protecție”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Anastasia Chirică
Regiunea de dezvoltare	Sud, orașul Cantemir
Compania/Organizația/Instituția	AO „Viitor. Integrare. Perspectivă-VIP Centru”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Granturi

Sumar

Anastasia Chirică a deschis un ONG care să prevină violența și traficul de ființe umane în raionul Cantemir. Pentru aceasta, și-a aplicat ideea în proiectul „O lume fără violență – informare, prevenire, combatere, protecție” în cadrul programului „Youth empowerment” și a câștigat un mini-grant de 25 000 lei pentru implementarea proiectului. La moment, împreună cu o echipă de cinci femei contribuie la desfășurarea proiectului în raionul Cantemir. Beneficiarii proiectului sunt victimele violenței și traficului – 500 persoane. Activitățile desfășurate în perioada 1 iulie – 30 noiembrie 2019 includ organizarea unei campanii de informare, desfășurarea seminarelor, colaborarea cu instituțiile care lucrează cu victimele violenței și elaborarea unui ghid pentru victimele violenței.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Încheierea parteneriatelor cu actorii publici implicați la rezolvare problemei abordate în proiect.
- Anul acesta ONG-ul a reușit să ofere consiliere psihologică și suport informativ, medical și juridic la 14 victime ale violenței în familie.

- A fost deschis un grup al ONG-ului prin intermediul căruia publicul este informat despre serviciile centrului și sunt abordate diverse tematici la subiectul violență.

Calitative:

- O adunare desfășurată cu participare a 50 persoane.
- S-a creat o echipă de 20 voluntari.
- Sunt informate 100 persoane în cadrul companiei informative.
- 300 de participanți la seminarele tematice.
- Contracte semnate cu instituțiile din orașul Cantemir.
- Ghid elaborat și editat pentru victimele violenței.
- 60 consultații/consilieri psihologice, juridice, medicale etc.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Pentru prima dată în raionul Cantemir a fost deschis un centru de resurse pentru victimele violenței și traficului. Sunt informate mai multe persoane despre acest fenomen și încurajate să declare actele violente la organele competente. Femeile și copiii au deja un suport psiho-socio-medico-legal prin intermediul asociației. Echipa ONG-ului va contribui la scăderea numărului de acte violente nedeclarate și prevenirea violenței.

Lecțiile învățate

- Violența trebuie declarată și se pedepsește.
- Este necesar de deschis un centru de plasament pentru victime.
- Vocea femeilor nu este auzită și ea trebuie făcută auzită.
- Pentru violență nu sunt scuze.

5 „Primăvara care ne unește”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Arina Spătaru
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Bălți
Compania/Organizația/Instituția	SRL „ARINA-S”, Școala duminicală destinată copiilor din familii vulnerabile și aflați în situații dificile
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Granturi Contribuția comunității/donați

Sumar

Acum doi ani, în 2017, împreună cu un grup de femei active din Bălți, Arina Spătaru a lansat proiectul cu genericul „Primăvara care ne unește”. Prin intermediul acestuia, a făcut apel la femeile active din regiunea Bălți, dat fiind faptul că femeia este forța motrice a societății și ea este începutul schimbării. Luând în considerare feedback-ul pe care l-a primit de la participante, impactul pozitiv pe care l-a avut „Primăvara care ne unește”, l-a ediție, în anul 2018, Arina Spătaru a organizat ediția a II-a a evenimentului. În cadrul celor două ediții s-au pus în discuție subiecte legate de implicarea femeilor în viața socială, politică, solidarizarea lor, promovarea drepturilor femeilor, modul sănătos de viață, educarea copiilor etc. Participante au fost peste 400 de doamne de diferite vârste, profesii și stări sociale: profesori, psihologi, medici, juriști, femei de afaceri, studențe, mame cu copii cu dizabilități, și nu în ultimul rând femei din familii social-vulnerabile. Ca urmare a celor două ediții „Primăvara care ne unește” și a subiectelor discutate, au luat naștere mai multe proiecte, care derulează până în prezent:

- Magia din cutia pentru pantofi (două ediții);
- Curățenie lună (două ediții);
- Tinerii sunt viitorul municipiul Bălți;
- Alea demnității;
- Doctore, te iubesc! (două ediții);
- Bucuria din ghiozdan;
- Hai cu noi!;
- Muzica, care ne unește;
- Târgul de Florii – Dăruiește dragoste necondiționat.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Magia din cutia pentru pantofi:

- Familii implicate – 550
- Beneficiari – 1 100 copii

Curățenie lună:

- Persoane implicate – peste 100
- Beneficiari – locuitori ai zonelor din preajma parcului Eparhiei și Lacului orășenesc, în jur de 60 000 oameni

Tinerii sunt viitorul municipiului Bălți:

- 30 de tineri, care au participat la întrunire

Alea demnității:

- cei peste 30 000 de locuitori ai zonei adiacente

Doctore, te iubesc! Sunt implicați toți locuitorii municipiului Bălți și medicii de familie

Bucuria din ghiozdan:

- Beneficiari – 150 copii, 8 sponsori și 40 persoane fizice

Hai cu noi!:

- Beneficiari – pacienții Spitalului Municipal și locuitorii din preajmă (în jur de 30 000)

Muzica care ne unește: peste 3 000 participanți

Târgul de Florii – Dăruiește dragoste necondiționat:

- Înregistrată asociația „Autism Hope”
- 34 mii lei adunați pentru copiii cu autism
- 5 000 persoane vizitatori ai târgului

Calitative:

- Sensibilizarea societății, vizând problemele cu care se confruntă copiii din familiile social vulnerabile și mamele, care cresc și educă copii cu dezabilități.
- Crearea unei platforme de discuții deschise și împărtășire a experiențelor prin care trec femeile de diferite vârste, profesii și stări sociale.
- Oferirea posibilității de a pleca la școală copiilor aflați în dificultate.
- Consolidarea mamelor, care cresc copii cu autism de a crea o asociație la nivel local.

- Susținerea medicilor prin recunoștința adusă de către pacienți și încurajarea acestora de a profesa acasă, în Republica Moldova.
- Ameliorarea teritoriului de lângă lacul orașenesc din municipiul Bălți și crearea unor condiții decente pentru odihnă.
- Împărtășirea istoriei creării și dezvoltării unei afaceri de succes acasă, în Moldova, tinerilor studenți.
- Promovarea modului sănătos de viață.
- Valorificarea istoriei locale și dezvoltarea sentimentului patriotic.
- Ocrotirea mediului înconjurător.
- Soluționarea problemelor de nivel local.
- Promovarea artiștilor locali.
- Învățarea mamelor să devină părinți exemplari (parenting).
- Crearea unității în implicarea oamenilor dintr-un oraș multinațional.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- Arina Spătaru a încurajat și îndemnat femeile să vorbească despre subiecte „tabu”.
- A provocat femei de diferite vârste, profesii și stări sociale să participe la istoria de succes și „Primăvara care ne unește” au realizat-o doar împreună și cu susținerea lor.
- Feedback-ul istoriei de succes l-a transpus în activitățile ulterioare și proiectele, care au luat naștere.

- A implicat autoritatea publică locală și consilieri municipali.
- În regiunea Bălți, a fost și este singurul eveniment realizat de așa gen și amploare.
- Pentru prima dată în Bălți, a realizat fundraising pentru intenții nobile.
- Bălțiul fiind un oraș multinațional, Arina Spătaru a reușit să creeze o unitate pentru realizarea ideilor pe care le-a avut.

Lecțiile învățate

Lecții pozitive:

- Unitatea atrage atenția oamenilor.
- Femeile sunt solidare, responsabile, profesioniste, doar că ele necesită implicare, inspirație, instruire ghidare și susținere.
- Societatea moldovenească s-a maturizat, există dorința de a face voluntariat, de a împărtăși experiențe, de a se implica, de a schimba lucruri, de a fi auzită.

Lecții negative:

- Oamenii au frică să doneze bani sau alte bunuri deschis, oficial.
- Împreună cu succesul proiectului vine și invidia, care provoacă acțiuni denigratoare.

6 „Lider în educație – exemplu pentru dezvoltarea implicării comunitare ale elevilor”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Cristina Cernei
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul liceului

Sumar

Începând cu 2002, Cristina Cernei a pus accentul pe dezvoltarea personalității studentului/elevului și ale competențelor de comunicare nu doar în limba străină, dar și cea maternă. Acest proces îndelungat a rezultat într-o multitudine de participări în proiecte locale, municipale, naționale și internaționale, datorită cărora elevii devin mai responsabili, mai deschiși și empatici față de problemele comunității.

Activitatea pedagogică și cea de lider sunt desfășurate concomitent, pentru că Cristina Cernei consideră că profesorul nu este doar persoana de la catedră, el este promotorul schimbărilor din comunitate/societate/lume. Călătoria Cristinei Cernei dedicată schimbării, promovării încrederii în sine și crearea mediului empatic al dezvoltării armonioase ale personalității copilului a început în 2002. Acest parcurs pedagogic a implicat participări naționale și internaționale, și a avut impact asupra mai multor beneficiari. Anual, activează cu minimum de 150 elevi, iar conlucrarea cu colegii din instituțiile locale, municipale, naționale și internaționale în jur de 100. Ca profesor, Cristina Cernei promovează creativitatea, colaborarea și cooperarea, astfel încât elevii

au acces la colaborări importante prin diverse proiecte centrate pe dezolarea valorilor general umane.

Dar succesul elevilor din instituție poate fi mai amplu dacă și profesorii sunt instruiți și implicați. Astfel, prin proiectul implementat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, privind dezvoltarea competenței profesionale ale cadrelor didactice prin standarde de performanță, peste 3 000 de profesori au beneficiat de instruire. Fiind formator național în perioada 2016-2018, Cristina Cernei a reușit să realizeze sesiuni de formare pentru 1 000 de profesori, promovând astfel proiectele educaționale și parteneriatele educaționale ca fiind surse importante de creare a unor condiții de învățare – predare – evaluare avantajoase creșterii individualizate ale elevilor.

Ca profesor de limba engleză, prin prisma asociațiilor ETRC, iEarn, eTwinning, META, Aee – learning, și alte proiecte finanțate sau fondate de Ambasada Statelor Unite sau ale altor organizații locale, Cristina Cernei permite colaborarea națională și internațională, astfel rezultând în proiecte educaționale de impact

major asupra gândirii comunitare în ceea ce privește conștientizarea valorilor general umane. Participările internaționale începând cu 2016, Polonia, Grecia, Austria, Italia, România, Suedia, Armenia demonstrează impactul profesorului în comunitățile școlare și locale, precum și importanța cadrului didactic în liga liderilor naționali.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Începând cu 2013, în Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” elevii au avut posibilitatea să par-

tice în diverse proiecte educaționale, astfel în jur de 150 de elevi anual, participă fie național fie internațional, local sau în mediul online, astfel colaborând și creând proiecte creative de promovare a culturii, tradițiilor și obiceiurilor naționale, și ale scopurilor sustenabile de dezvoltare 2030.

Din 2002, în jur de 50 profesori anual, au beneficiat de instruiți, implicări și ateliere de lucru cu privire la implementarea tehnicilor de lucru moderne pentru o dezvoltare a competențelor elevilor și a profesorilor în era noilor tehnologii, metodelor moderne de predare și colaborare.

Calitative:

Datorită implicării în proiectele naționale și internaționale, tehnicilor moderne implementate, în anul 2019, Cristina Cernei a fost premiată cu locul 2 în cadrul concursului municipal „Pedagogul Anului”. Acest premiu, este recunoscut la nivel de municipiu, în urma implicării în activitățile comunitare.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- Demonstrarea participărilor naționale și internaționale în crearea unei platforme de bune practici în domeniul educațional și social.
- Crearea comunităților educaționale prin prisma proiectelor naționale și internaționale și promovarea imaginii cadrului didactic și importanței relației tripartite pedagog – elev – părinte în comunitatea școlară și locală, națională.
- Promovarea colaborărilor între elevi, profesori, actanți educaționali în crearea și gestionarea ideilor și proiectelor cu scopul primordial de dezvoltare a gândirii critice și a comunicării într-o limbă străină.
- Comunicarea internațională cu scopuri educaționale definite mondial, rezultând în schimbarea atitudinii elevilor și cadrelor didactice în mediul școlar și comunitar.

Lecțiile învățate

Cea mai importantă lecție preluată este că profesorul poate schimba lumea începând cu atitudinea sa față de fiecare copil în parte. Profesorii sunt cei care primii influențează deciziile elevilor, iar în comunitățile noastre în care migrația este la nivel de îngrijorare, profesorii au devenit lideri și promotori ale valorilor general umane, iar promovarea imaginii cadrului didactic, este stringentă la moment, astfel încât societatea să recunoască și să ajute cadrul didactic prin colaborare, cooperare și participare implicită în deciziile educaționale.

7 Inițiative în folosul comunității

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Diana Grosu
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Bălți
Compania/Organizația/Instituția	AO. „Asociația Pentru Drepturile Omului Lex XXI”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi

Sumar

Jurista, activista anticorupție, blogger anticorupție pe www.anticorupție.md, Diana Grosu a devenit cunoscută publicului bălțian pentru prima dată datorită activităților din cadrul proiectului finanțat de Ambasada SUA – „Tinerii din grupurile de acțiune watchdog împotriva practicilor ne etice și corupției”. În cadrul acestor activități, Diana Grosu a instruit peste 400 de tineri cu referire la fenomenul corupției și consecințele acestui fenomen. A organizat întâlniri cu ofițerii CNA, discuții cu avocați și sesiuni de scriere a petițiilor și cererilor de acces la informație. Activitățile organizate de Diana Grosu au fost premiate la gala bunelor practici de prevenire și combatere a corupției la nivel local în cadrul Conferinței din 9 decembrie 2015 de ziua Internațională Anticorupție, organizată de CNA în parteneriat Centrul „Contact”.

În cadru proiectului „Banii publici sunt si banii mei” – Diana Grosu este monitor ce supraveghează achizițiile din Primăria municipiului Bălți și alte autorități contractante, contribuind la asigurarea transparenței în cadrul acestor instituții. În anul 2015 activitățile de monitorizare a achizițiilor la Primăria municipiului Bălți au demarat cu scandal întrucât primăria a refuzat accesul la dosarele solicitate de Diana Grosu. Datorită acestor dificultăți, Diana Grosu a devenit blogger pe www.anticorupție.md, platformă prin intermediul căreia a adus la cunoștința cetățenilor din municipiu refuzul primarului Renato Usatîi

de a oferi acces la informația solicitată. Anul 2015 s-a dovedit a fi unul în care Primăria Bălți nu avea pe pagina sa web rubrica achiziții publice, fapt ce făcea imposibil de aflat care sunt sumele banilor publici cheltuiți prin această procedură.

Diana Grosu este autoarea proiectului depus la Centrul

„Contact” datorită căruia a fost posibilă elaborarea planului local anticorupție și de integritate la nivelul municipiului Bălți și implementarea unui șir de activități anticorupție la nivel local. A fost membru activ al grupului de lucru pentru elaborarea panoului local anticorupție și anume a participat în comisia specializată pe achiziții în cadrul căreia a propus și a introdus obligativitatea publicării pe site-ul oficial al primăriei a contractelor de achiziții publice. După ce planul local anticorupție a fost aprobat de Consiliul municipal Bălți, au început să se publice contractele de achiziții publice pe pagina web a primăriei, contribuind la un nivel mai mare a transparenței Primăriei Bălți.

În 2014-2015, Diana Grosu a participat la implementarea unui proiect privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități din municipiul Bălți. A administrat Centrul de Terapia Manuală San Tao, unde persoane cu dizabilități de vedere prestează servicii de masaj locuitorilor din municipiul Bălți.

Diana a contribuit la investigația realizată de Centrul de Investigație jurnalistice cu tema „Parcurile din Bălți ciopârțite de patronii de localuri pe bani de nimic”. Așa s-a atras atenția publică asupra problemei înstrăinării a patrimoniului public în detrimentul societății. Acest subiect a fost unul de rezonanță, presa locală a reacționat și a făcut mai multe materiale pe acest subiect.

În vara anului 2018, activitatea anticorupție promovată în cadrul proiectului „Banii publici sunt și banii mei” a fost remarcată la prima ediție a galei premiilor UE pentru societatea civilă în cadrul căreia Peter Michalko, Ambasadorul UE în Republică Moldova i-a înmănat Dianei Grosu trofeul și diploma.

În vara anului 2018, Diana a prezentat public raportul de monitorizare al primăriei Bălți în cadrul căruia a prezentat neregulile și recomandările de rigoare pentru Primăria Bălți. În toamna anului 2018, Diana a prezentat al doilea raport de monitorizare a primăriei Bălți cu recomandările de rigoare. După prezentare, Primăria a aplicat penalități unor agenți economici ce nu au executat lucrările în termen. Ambele evenimente au fost mediatizate pe larg pe mai multe portaluri de știri.

O altă inițiativă cu patru evenimente mari publice anticorupție a Dianei Grosu a fost finanțată în cadrul proiectului „Turul de ascultare a femeilor din Moldova Vorbiți cu noi!”, în cadrul căreia au fost sensibilizate femeile de la funcții de conducere pentru a riposta fenomenului corupției și a aplica standardele de integritate ce au fost descrise în cadrul acestor evenimente de către colaboratorii CNA. Această inițiativă a fost implementată pe bază de voluntariat.

Diana colaborează cu Transparency International Moldova. În cadrul acestei colaborări a organizat două evenimente publice alături de expertul economic Veaceslav Negruță pe data de 30 noiembrie 2018 „Politici publice nocive promovate de guvernare”, în cadrul cărora a informat publicul bălțian despre schimbările legislative ce au avut loc și impactul asupra cetățenilor Republicii Moldova.

Diana s-a implicat și în inițiativa UN Woman cu referire la bugetarea sensibilă la gen în cadrul căreia a elaborat un raport pe bugetare sensibilă la gen în domeniul sport la nivelul municipiului Bălți în cadrul căruia au fost expuse cifre și dovezi care arată cei de sexul masculin sunt favorizați în domeniul sport. Pe 28 decembrie 2018 a prezentat public constatările raportului într-o ședință publică.

Începând cu anul 2015, Diana Grosu a inițiat și implementat diverse proiecte anticorupție, de promovarea a transparenței, de monitorizarea a achizițiilor publice, bugetare sensibilă la gen. Și în anul 2019 Diana Grosu a inițiat un nou proiect anticorupție în cadrul căruia și-a propus drept scopuri educarea/instruirea a 200 de tineri, inclusiv a

celor din grupuri vulnerabile, în materie de etică și practici anticorupție, precum și aplicarea ulterioară în practică a pregătirii teoretice prin mobilizarea participanților în cel puțin două grupuri de supraveghere (watchdog), care vor învăța să întreprindă acțiuni privind practicile corupte prin intermediul unor proiecte mici care vizează aspecte etice în comunități.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Două rapoarte de monitorizare a achizițiilor publice a Primăriei municipiului Bălți.
- 15 articole pe tema achizițiilor publice în municipiul Bălți.
- Sensibilizarea presei cu privire la problemele din domeniul achizițiilor publice.
- Participarea la emisiuni televizate la subiectul achizițiilor publice administrare netransparentă a banilor publici.

Calitative:

Activitățile pe care le-a promovat Diana Grosu pe parcursul anilor au contribuit la un nivel mai mare de transparență a Primăriei municipiului Bălți. În rezultat, Primăria Bălți a devenit cea mai transparentă primărie din țară.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Fiecare inițiativă este bazată pe elemente noi ajustate la realitățile din municipiului Bălți.

Lecția învățată

Să faci orice proiect și orice inițiativă la cel mai înalt nivel.

8 „Succesul se bazează pe experiență, iar experiența se obține în timp”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Bogdan
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Hîncești
Compania/Organizația/Instituția	Primăria municipiului Hîncești
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Granturi

Sumar

Activitatea Elenei Bogdan constă în facilitarea accesului la serviciile statului în mai multe domenii: educație, sănătate, protecție socială și muncă, documentare. Romii au fost ghidați și au primit suport în toate domeniile, în urma cărora au fost soluționate mai multe probleme ce țin de drepturile fundamentale ale omului. Fiind secretara Asociației Comunitare Locale „Rromi Catunarii”, Elena Bogdan a adus ajutoare de la diverse organizații care dau donații. Din banii câștigați de la o organizație neguvernamental a instalat la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din municipiul Hîncești mai multe scaune. Ca fost profesor de Limba și Literatura rromani, a desfășurat orele în școală cu copiii rromi și a făcut ore de croitorie în școală.

Rezultatele obținute

100% copii din municipiul Hîncești încadrați în sistemul educațional. Toți rromii își cunosc drepturile și obligațiile; mobilizarea și implicarea rromilor în instruire la nivel național, inclusiv femei și tineri rromi.

Până la moment nu există cazuri de succes în rândul rromilor care să fie promovate. Astfel, activitățile realizate de Elena Bogdan vor aduce un impact semnificativ

asupra gândirii persoanelor de etnie romă, inclusiv a femeilor. Cu toate că există o discriminare destul de profundă asupra romilor, mai mult în rândul femeilor rome și cât mai multe cazuri de succes vor fi promovate, vor fi diminuate stereotipurile și prejudecățile care se aplică față de etnicii romi. Este foarte greu să soluționezi probleme legate de etnicii romi, fiindcă majoritatea oamenilor inițial te exclud din grupul lor aflând că ești rom.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Nu există femei rome de succes la nivel local, iar acest fapt indică că toate activitățile realizate au un impact profund al întregii comunități deja este un eveniment inovator de succes. Faptul că s-au implicat în activități de dezvoltare comunitară și romi cu ne-romi este un proces de inovație. Dacă până în prezent se făceau careva activități pentru romi - fără romi, dar acum se face pentru romi – cu romi, e deja un rezultat.

Lecțiile învățate

Lecția învățată este că trebuie cât mai mult să ne implicăm în activități chiar și provocatoare, fiindcă din orice se învață. Faptul că Elena Bogdan a mers la mai multe seminare și a făcut cunoștință cu mai mulți etnici romi cu gândiri diferite, a realizat că nivelul de cunoștință a cetățenilor este foarte redus în și a ajuns la concluzia că practica și implicarea te învață mult, teoria este bună, dar experiența de lucru cu oamenii te ridică la un nivel mai bun. Este foarte important să cunoști alte femei, să interacționezi cu femei de succes, să te susții una pe alta. Este esențial să înveți din experiența altora. Elena Bogdan are mai mulți oameni demni de la care poate lua exemplu și învață. Femeilor le recomandă să aibă o atitudine pozitivă, să creadă că pot face ceea ce își doresc. Este important să alegi ceea ce îți place, căci din asta se dezvoltă afaceri prospere și istorii de succes. Elena Bogdan a cunoscut multe femei care au atins culmele succesului, fapt ce o bucură mult. O femeie de succes trebuie să fie bine îngrijită și bineînțeles, viguroasă.

9 „Un Moș Crăciun de nota 10”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Cernei
Regiunea de dezvoltare	Nord, raionul Șoldănești, satul Găuzeni
Compania/Organizația/Instituția	ONG „Speranța”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Contribuția comunității

Sumar

Elena Cernei a fondat în anul 2007 ONG „Speranța” pentru a ajuta persoanele cu dizabilități din satul Găuzeni și din alte sate învecinate. Datorită acestui ONG, persoanele cu dizabilități au beneficiat de ajutor material sub formă de îmbrăcăminte, încălțăminte, produse alimentare și alte lucruri utile. Așa a apărut și ideea cu Moș Crăciun al satului. Astfel, Elena Cernei a mers la Soroca și

a cumpărat un costum de Moș Crăciun la mâna a doua pentru a aduce bucurii oamenilor dragi din sat. După ce a pus la punct tot scenariul cu doi voluntari din satul Găuzeni, au plecat la Șoldănești pentru colectarea de fonduri pentru cadouri la copiii cu dizabilități. Astfel, colindând la Consiliul raional Șoldănești și la mai multe instituții publice din oraș, Elena Cernei împreună cu echipa sa au fost răsplătiți cu colaci, dulciuri și bani.

Din banii acumulați Elena Cernei a putut să pregătească 67 de cadouri, astfel că peste două zile a împodobit calul și sania și a pornit prin sat la copii cu dizabilități, bătrâni, foști profesori și familiile numeroase. Așa cutreieră satul Găuzeni Elena Cernei deja 12 ani consecutiv.

Rezultatele obținute

Circa 58-65 de gospodării sunt vizitate anual de către Moș Crăciunul Elena Cernei. Moș Crăciun a adus faima satului, deoarece în ajun de sărbătorile de iarnă și în seara de Crăciun Elena Cernei este invitată la discoteca din sat unde Moș Crăciun colindă alături de toți locuitorii cântând la acordeon și tobe.

Părinți mulțumiți de fericirea odraslelor care cu plăcere învață poeziile de la grădiniță pentru a le recita lui Moș Crăciun. Copii mai cuminiți, activi și responsabili.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Atitudinea, transparența, implicarea, dorința și responsabilitatea sunt valorile de bază ale unei istorii care are scop de a aduce bucurii altor persoane.

Lecțiile învățate

- Ce poți face azi nu lăsa pe mâine.
- Timpul este cel mai de preț și nu se merită să-l irosim fără scop.
- Comportă-te cu aproapele tău așa cum ai vrea să se comporte dânsul cu tine.

10 „Dacă îți place ceea ce faci, atunci vei avea succes”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Boldurescu
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	Gimnaziul cu profil teatral „Ion Luca Caragiale”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

„Hai să ne jucăm de-a școala” – expresia preferată din copilăria Elenei Boldurescu. Fiind adolescentă, jocul a căpătat stofă de studii – astfel a ajuns la școala pedagogică din Călărași. Fiind încă elevă, tânăra a început activitatea pedagogică la grădiniță, mai întâi ca dădacă, apoi ca educatoare pe timp de vară. Statutul școlii pedagogice de atunci nu admitea lipsa de la ore nici sub o formă, dar în ciuda acestui lucru, administrația școlii pedagogice i-a permis Elenei să se angajeze în ultimul an de studii, deoarece era o elevă exemplară cu situația materială precară, provenind dintr-o familie cu cinci copii.

Astfel, Elena Boldurescu s-a pomenit în fața unor copii minunați care la fel ca și ea au pășit prima dată pragul școlii, ei - în calitate de elevi, ea – în calitate de învățătoare. Era nespuse de fericită, iar faptul că se trezea la 4 dimineața ca la ora 08:15 să înceapă lecția (făcea naveta 60 km în fiecare dimineață, nu puteam să-și permită să închirieze o gazda la Chișinău) nu conta că doar făcea ceea ce a visat mereu – a învăța copiii. Astfel s-a scurs foarte repede un an de studii și muncă – între școala pedagogică unde susținea mereu teze, examene, recuperări de materie pierdută, școala primară unde predă și casa părintească unde locuia. După cinci ani de Colegiul pedagogic au urmat cinci ani de facultate „Fizică și matematică”, apoi doi ani de masterat. Paralel, Elena a frecventat diverse cursuri de dezvoltare personală și a studiat limba engleză și cea italiană.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Lucru pentru vară la matematică:

Dragi elevi, matematica este disciplina care vă creează cele mai mari probleme la școală. Matematica necesită un efort mental sporit pentru a o asimila. Este foarte important ca vara să exersați. De aceea, mai jos, vă propun un șir de exerciții pentru vacanță.

I. Capitolul FRAȚII. Pentru a însuși mai ușor fracțiile, trebuie toată vara să vă alimentați sănătos și să împărțiți orice produs, în mod egal, cu apropiații voștri. Uneori chiar direct sau invers proporțional cu vârsta acestora. Astfel veți ajunge la un numitor comun.

II. Capitolul ECUAȚII. Pentru a afla necunoscutele din ecuații este foarte important să comunicați cât mai des cu persoanele dragi. Iar mulțimea soluțiilor ecuațiilor date are, de fapt, un singur element: $S = \{\text{Iubire necondiționată}\}$. Internetul și mijloacele IT nu fac parte din DVA (domeniul valorilor admisibile).

III. GEOMETRIA. Este puțin mai greu de explorat, dar nu imposibil. Este necesar ca în fiecare dimineață să desenați prin aer o mulțime de figuri geometrice cu membrele posterioare și superioare. Mai mult ca atât, puteți chiar să confecționați corpuri geometrice, cu ajutorul corpului propriu. De exemplu, ghemuindu-vă și rostogolindu-vă pe podea, vedeți cum se mișcă o un corp sferic pe o suprafață plană. Făcând sfoara puteți urmări creșterea marimii unghiului, de la ascuțit – drept – obtuz – alungit.

IV. POLIEDRE ȘI CORPURI ROTUNDE. Cel mai bine o să le studiați, dacă o veți ajuta-o pe mama în bucătărie: la spălat vase de formă conică, cilindrică, prisme, piramide ș.a. sau la curățat legume, care pot avea aceeași formă, iar apoi preparând salate din ele.

Și în sfârșit **PROBLEME DE MIȘCARE.** O să le explorați mai ușor dacă o să implementați în modul sănătos de viață – mișcarea la aer liber împreună cu familia. Aceasta este metodă perfectă de a rezolva și problemele de sănătate. Eram să uit – la capitolul **PROBABILITATE** ar fi bine să examinați cazurile posibile și cazurile favorabile de a pleca la munte sau la mare, cu siguranță, dacă faceți raportul, obțineți un eveniment sigur, doar știți prea bine că $P = m/n = 1$.

Tot ce faceți frumos și bun, scrieți într-o agendă utilizând grafice și diagrame, ca nu cumva să uitați noțiunile referitoare la capitolul statistica matematică și

elemente de interpretare a datelor. **FUNCTIILE**, capitolul, care pentru unii e prea complicat, este ușor de atins, amintindu-vă că funcția este echivalentă cu dependența. Toți depindem de părinții noștri, pentru că ei ne-au dat viață. Tot ce faceți trebuie să puneți în corespondență cu predecesorii voștri, manifestându-le constant recunoștință și mulțumire. Aveți grijă ca domeniul de valori din jurul vostru să fie unul axat pe respect, bunătate, onestitate, sinceritate, grijă, corectitudine, răbdare, asumarea responsabilităților și multe altele, care aplicându-le în viața cotidiană, precum aplicăm formulele în matematică, cu siguranță lumea va deveni mai bună.

Cu mult drag și înaltă considerațiune, a voastră profesoară de matematică, Elena Boldurescu.

Lecțiile învățate

„Profesorul influențează întru eternitate; nici chiar el nu poate ști unde se oprește influența sa”.

Succesul nu este o poziție importantă în fața publicului. Succesul este o stare reflectată în interior și exterior. Succesul poate fi în mâinile oricărei persoane dacă este dorit, căutat și urmărit consecvent. De fapt este ceva individual care are semnificații diferite pentru fiecare.

11 Dezvoltare comunitară

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Nicolaev
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Anenii Noi, satul Șerpeni
Compania/Organizația/Instituția	Primăria satului Șerpeni
Susținerea financiară a istoriei de succes	Granturi

Sumar

Elena Nicolaev a participat la implementarea mai multor proiecte în comunitate: aprovizionarea localității cu apă, renovarea grădiniței, reconstrucția sălii de sport, amenajarea zonei de odihnă, renovarea oficiului medicilor de familie, renovarea clădirii primăriei, extinderea iluminatului stradal, reparația capitală a digului de protecție, frizerie și spălătorie socială etc.

Rezultatele obținute

Îmbunătățirea calității vieții oamenilor, consolidarea și dezvoltarea spiritului participativ a locuitorilor satului Șerpeni.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Implicarea tuturor și promovarea voluntariatului.

Lecțiile învățate

Multă responsabilitate și echipă consolidată.

12 Parcul Butoiaș - curat și accesibil pentru toți

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Elena Nofit
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	Freelancer în domeniul comunicării
Susținerea financiară a istoriei de succes	Bugetul public

Sumar

Acum trei ani, un grup de mame a cerut autorităților să construiască un trotuar-alee de-a lungul parcului Butoiaș. Odată cu construcția acestui trotuar, a crescut considerabil și numărul persoanelor care circulă prin această zonă verde, astfel, peste noapte, apăreau mormane de gunoi, atât pe marginea aleii, cât și în pădure, iar locuri special amenajate pentru aruncarea gunoiului nu existau. În anul 2018, primarul interimar al municipiului Chișinău, Ruslan Condreanu, a avut o vizită în teren și ca urmare a acesteia a promis să rezolve această problemă. Deși trecuse mai bine de un an, problema gunoiului din parcul Butoiaș a rămas nerezolvată. Astfel, în martie 2019, Elena Nofit a decis să prioritizeze această problemă și să inițieze o campanie locală de sensibilizare a locuitorilor în vederea menținerii curățeniei în zonă.

Elena Nofit a elaborat o petiție, prin care a cerut autorităților responsabile să evacueze gunoiul din acest parc, să instaleze coșuri pentru gunoi pe tot perimetrul aleii de 400 metri, dar și tomberoane (în apropierea unui cimitir), să organizeze lecții publice pentru elevii școlilor profesionale din zonă, să patruleze noaptea, dar și să ofere un grafic de lucru în zonă a celor de la Spații Verzi. Timp de o lună tânăra a discutat cu peste 400 de locuitori, care au semnat petiția și au devenit monitori locali în menținerea ordinii și curățeniei din parcul Butoiaș, iar la scurt timp după înregistrarea petiției la Primărie, au fost instalate aproximativ 40 coșuri pentru gunoi. Cu părere de rău, coșurile au fost instalate doar

pe o suprafață de 80% din alee. Ca urmare, Elena l-a contactat pe Pretorul sectorului Buiucani, Vadim Brânzaniuc, și l-a atenționat despre lipsa coșurilor pe o bucată pe perimetru, acesta menționând că a fost informat despre o instalare integrală, dar că va mai face o comandă suplimentară și vor mai fi instalate câteva unități. La o lună distanță, situația a rămas neschimbată. În timp, Elena Nofit a primit un răspuns oficial din partea Agenției Spații Verzi, prin care a fost informată că nu vor instala coșuri pentru gunoi, cu pretextul că oamenii ar face și mai multă murdărie.

Astfel, Elena Nofit a invitat presa să mediatizeze acest răspuns, iar ca urmare a aparițiilor media, dar și a virării răspunsului pe social media, au fost instalate și ultimele unități de coșuri pentru gunoi. Curățenia și prezența coșurilor pentru gunoi în această zonă, a îmbunătățit și ameliorat considerabil situația din parc, iar ca urmare avem câteva mii de persoane care circulă zilnic pe această alee. Sute de părinți cu copii mici, persoane în etate, sportivi, dar și locuitorii din zonă care se pleacă/vin de la piață, policlinică, oficiul poștal, grădinițe, școli, licee, stații de transport, preferă să circule pe această porțiune, dar și sunt mult mai responsabilizați în menținerea curățeniei din pădure.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Peste 50 de coșuri pentru gunoi instalate pe marginea aleii parcului Butoiaș.
- Două tomberoane pentru gunoi, în preajma cimitirului Sculeni (intrarea în pădurea Butoiaș).
- Evacuarea gunoiului două ori în săptămână.

- O petiție înregistrată la Primărie, semnată de 400 de persoane.
- Un grup pe Facebook creat.
- Peste șase apariții media.

Calitative:

- Dispariția mormanelor de gunoi și menținerea ordinii.
- Sporirea numărului de persoane care se odihnesc în zonă și auto responsabilizarea lor în menținerea curățeniei.
- Primul parteneriat civic din zonă, format din autorități și comunitate.
- Acoperirea financiară din bugetul public.
- Patrularea de către carabinieri a zonei.
- Sporirea numărului de persoane care fac sport/aleargă în parc, dar și mai mulți părinți ce au copii mici petrec o bună parte din zi, în pădure.
- Un model sănătos de comportament social (aruncarea gunoiului în coș) pentru copiii ce frecventează grădinița din pădure.
- Aerul curat și proaspăt.
- Diminuarea epidemiilor/virozelor transmise prin deșeuri etc.

Un impact considerabil pe care l-a înregistrat această inițiativă a fost stimularea și sporirea interesului locuitorilor în rezolvarea problemelor comunitare, dar și încrederea în propriile forțe și în posibilitatea finanțării din bugetul public a inițiativelor civice. La fel, un rezultat bun este și dezvoltarea interesului, dar și a încrederii mamelor care se află în concediul de îngrijire a copilului, că sunt capabile să comaseze viața de familie cu cea socială/profesională.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

1. Este prima inițiativă comunitară din zonă, care a adus succes, având ca instrument de bază, petiția.
2. Este o inițiativă demarată de mame ce se află în concediu de îngrijire a copilului.
3. Toate etapele inițiativei au fost transparente și promovate prin social media.
4. Semnatarii petiției au primit mesaje cu răspunsul autorităților, dar și apreciere pentru susținerea lor.
5. Discuțiile online cu autoritățile etc.

Lecțiile învățate

Prima lecție învățată, în rezultatul acestei inițiative a fost eficiența utilizării timpului din concediu de îngrijire a copilului și nevoia de implicare în rezolvarea problemelor comunitare. Există foarte multă lume care va susține și aprecia demararea unei inițiative, oferind ajutorul și implicarea lor, la solicitare.

Este foarte important să vorbești deschis și față în față cu oamenii care ai vrea să te susțină. Dacă colectezi semnături, este important să vorbești oamenilor pentru ce sunt semnăturile și de ce este foarte importantă implicarea lor.

Este bine ca fiecare inițiativă să aibă scopuri clare și un plan de activitate, dar și să atragă susținători, mesageri.

Este foarte important să ceri acordul persoanelor fotografiate pentru publicarea imaginilor. Ar putea exista persoane care să nu se simtă confortabil cu ideea apariției imaginilor publice.

13

Coordonarea generală a proiectelor de restaurare a edificiului Sălii cu Orgă din municipiul Chișinău și Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Căușeni

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Emilia Ristic
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	Ministrul Finanțelor al Republicii Moldova
Suținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

Beneficiind de o experiență profesională bogată și o instruire adecvată în domeniul economico-financiar, pe parcursul anilor 2014-2019, Emilia Ristic realizează cu succes implementarea proiectelor de investiții cu finanțare externă și anume „Restaurarea edificiului Sălii cu Orgă, I etapă”, și Restaurarea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Căușeni. Tot în această perioadă identifică și obține resurse financiare necesare pentru restaurarea a șase edificii istorice (muzee, teatre). Formarea specialiștilor în domeniul restaurării prin cultivarea cunoștințelor teoretice și practice necesare pentru gestionarea corectă și eficientă a proiectelor investiționale finanțate din diverse surse.

Rezultatele obținute

Restaurarea Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Căușeni din secolele XVII-XVIII, și a picturii din interior, punerea în valoare a monumentului istoric elimină pericolul de a pierde irevocabil un obiect de patrimoniu cultural original și unic pentru Europa de Sud-Est. Crearea condițiilor prielnice pentru readucerea în circuitul public și punerea în valoare culturală, educativă, turistică și economică

a unui valoros obiect de patrimoniu din Europa de Sud-Est, va asigura condiții moderne de exploatare a bisericii-muzeu. Bunul cultural restaurat va permite includerea în circuitul turistic a bisericii-muzeu, va subscrie acumularea resurselor financiare pentru menținerea și protejarea obiectului de patrimoniu cultural, și va contribui la dezvoltarea economică a zonei, precum și la încasări de taxe în fondul comunitar.

Scopul proiectului de restaurare a edificiului Sălii cu Orgă din municipiul Chișinău este de a sprijini cultura din Republica Moldova prin punerea în funcțiune a unui spațiu cultural multifuncțional reprezentativ la nivel național și local. Proiectul de restaurare a Sălii cu Orgă contribuie la asigurarea durabilității clădirii, îmbunătățirea condițiilor de prestare a serviciilor multifuncționale și a condițiilor de muncă a artiștilor. Implementarea mecanismelor inovative de finanțare, de asemenea, și de gestionare a proiectelor investiționale este un obiectiv strategic, care accentuează necesitatea unei reforme

eficiente a domeniului culturii în ceea ce privește finanțarea, managementul, protejarea patrimoniului cultural. Mai mult decât atât, una din prioritățile actuale este consolidarea/dezvoltarea abilităților profesionale a tuturor actorilor implicați în procesul de protejare și revitalizare a patrimoniului cultural imobil.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Stabilirea unor parteneriate reușite cu misiunile diplomatice, autoritățile publice centrale și locale, agenții, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova, Inspekția de Stat în Construcții, Agenția Achiziții Publice. Identificarea soluțiilor optime în perioadele de criză și stagnare pentru implementarea reușită a proiectelor.

Lecțiile învățate

O afacere eficientă sau un serviciu public durabil înseamnă o investiție într-un proiect eficient, cu activități previzibile, analizate și bine planificate. De aceea, investițiile prin proiecte în dezvoltarea unei localități, se implementează prin managementul proiectelor cu parteneri care au activități analizate și previzibile, pe o piață diagnosticată, cu identificarea, evaluarea și minimizarea riscurilor în cazul apariției situațiilor neașteptate.

14 „O seară de colinde”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Eugenia Țințari
Regiunea de dezvoltare	Sud, raionul Ștefan Vodă, satul Copceac
Compania/Organizația/Instituția	AO „Asociația Băștinașilor din satul Copceac”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Granturi Contribuția comunității

Sumar

1. A implementat proiectul de plantare a copacilor – „Plantăm fapte bune la Copceac”, în colaborare cu Rețeaua Proiectelor Structurale „We help” din Austria.
2. A deschis un magazin de schimb caritabil, care a fost depus la concursul bunelor practici de voluntariat cu RPS din Austria. Urmare a acestei inițiative, satul Copceac va beneficia din partea Corpului Păcii SUA, de asistența unui voluntar american pentru o perioadă de doi ani care va fi implicat în organizarea activităților de orientare și instruire pentru voluntarii locali.
3. A organizat în parteneriat cu primăria evenimentul „Picnicul băștinașilor”, unde voluntar i-a bucurat pe locuitorii satului cu o masă din bucate tradiționale la iarbă verde.
4. A obținut o finanțare din partea PNUD și Guvernul Republicii Moldova pentru proiectul „Un parc modern prin implicarea fiecăruia” în cadrul programului „Migrație și Dezvoltare Locală”.
5. Pe 4 august 2019 a organizat „O seară de cinema în localitatea ta”, satul Copceac fiind una din cele 21 de localități unde s-au proiectat gratuit cele mai captivante filme documentare.

Rezultatele obținute

Satul Copceac este o localitate cu 2460 locuitori, dintre care 400 de pensionari, 183 persoane cu dizabilități, 26 familii monoparentale, 14 copii rămași fără ocrotirea părintească, 10 familii în situație de risc, 12 familii cu mulți copii. Există mulți copii din localitate care fac schimb de cărți la magazinul social și mămicile la fel fac schimb de jucării pentru copii.

De magazinul de schimb se bucură și de copii care sunt pasionați de arta plastică, care vin și desenează. Magazinul este locul unde pensionarii se întâlnesc și comunică.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Eugenia Țîntari este una dintre participantele Academiei de Liderism Feminin „Women 4 Leadership” și vrea să încurajeze cât mai multe femei din localitate, prin forța exemplului său că și femeile pot avea putere la decizie, și astfel, vor putea contribui la dezvoltarea localității. E timpul ca femeia să joace un rol mai important în viața publică și politică din localitate. Pentru că doar astfel vocea lor poate fi auzită. Eugenia Țîntari vrea să stimuleze și să încurajeze antreprenoriatul feminin, să promoveze egalitatea între femei și bărbați.

Lecțiile învățate

Voluntariatul este locul unde Eugenia Țîntari uită de problemele ei și se concentrează pe problemele altora. Este dorința de a face bine, grijă și responsabilitate, creativitate, respectarea normelor, disciplină și multă, multă seriozitate.

15 „Dezvoltare locală prin participare egală”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Galina Popic
Regiunea de dezvoltare	Regiunea transnistriană, orașul Rîbnița
Compania/Organizația/Instituția	Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), Filiala Râbnița
Suștinerea financiară a istoriei de succes	Buget public Granturi Contribuția comunității

Sumar

A fost păstrată structura CCI a Republicii Moldova în regiunea transnistriană, ceea ce a permis reprezentanților de afaceri să ofere condiții pentru operațiunile de export-import și să promoveze bunuri și servicii pe piața internațională. Au fost introduse noi tipuri de servicii, a fost creat un centru de dezvoltare a afacerilor. Au luat parte la proiecte internaționale.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Atragerea a 23 de reprezentanți ai întreprinderilor mici și mijlocii în Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), filiala Râbnița, precum și a 150 de membri activi care nu sunt membri ai CCI RM dar care participă activ la evenimente organizate de CCI.
- Introducerea programelor moderne și a formelor moderne de formare la Centrul de dezvoltare a afacerii „Antreprenor”: elementele de bază ale antreprenorialului, elementele de bază ale calculatorului, elementele de bază

ale contabilității, 1C: Contabilitatea, limbajul comunicării de afaceri.

- Subiectele de la seminare au fost actualizate. În anul 2018-2019 au fost organizate seminare pe următoarele subiecte:
 - ✓ Rolul mărcilor comerciale în promovarea imaginii companiei și a vânzărilor.
 - ✓ Cum se scriu proiectele pentru primirea granturilor.
 - ✓ Procedurile de vămuire (declarație, certificare, control fitosanitar și veterinar) a mărfurilor.
 - ✓ Avantajele exportului pentru întreprinderile mici și mijlocii. Punerea în aplicare a operațiunilor de export-import și vămuire a acestora.
 - ✓ Tehnologia participării la expoziții. Viitorul expoziției virtuale.
 - ✓ Operațiunile de export-import și vămuirea acestora.
 - ✓ Aspecte practice ale implementării acordului privind zona de liber schimb din Republica Moldova și Uniunea Europeană.
 - ✓ Curs de formare: tehnici de participare la expoziții.
 - ✓ Aspecte practice: export-import de bunuri și servicii.
 - ✓ „Comunicare”; „Management”; „Marketing”; „Management în timp de criză”.
 - ✓ Academia de export: pregătirea comerțului electronic: Accesarea noilor piețe prin abilități digitale îmbunătățite.
 - ✓ Procedura de scriere și aplicare a proiectelor pentru primirea granturilor. Pregătirea propunerilor de proiect pentru participarea la programul în Bazinul Mării Negre.
 - ✓ Platforme de comerț electronic și capacități de integrare.
 - ✓ Realizarea operațiunilor de export-import de către întreprinderile mici și mijlocii.
 - ✓ Creșterea competitivității mediului de afaceri.
 - ✓ Surse de finanțare pentru mediul de afaceri.

Participanții la seminar au fost reprezentanții întreprinderilor mici și mijlocii, antreprenori individuali și persoane fizice, șomeri.

Calitative:

Specialiștii CCI a RM, filiala Râbnîța, monitorizează în permanență eficiența instruirii, astfel ca urmare au următoarele rezultate:

- 15 studenți ai centrului au fost angajați
- 10 și-au creat propria afacere

- 350 și-au îmbunătățit abilitățile
- 350 și-au sporit stima de sine

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- organizarea de conferințe internaționale și inter-regionale pe Skype
- participarea la expoziții virtuale
- noi programe de formare
- subiecte actualizate ale seminarelor desfășurate

Lecțiile învățate

Pozitive:

- Serviciul de informare ajută la atragerea mai multor participanți la evenimente.
- Utilizarea de forme și metode moderne de instruire care îmbunătățesc calitatea acestora.
- Subiectele actualizate ale seminarelor atrag un număr mai mare de participanți.

Negative:

Dependența de situația politică, nivelul de sprijin juridic și cultura juridică în societate.

16 „Dizabilitatea nu este un impediment. Tu decizi ce ești și cum te motivezi”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Lilia Puzderi
Regiunea de dezvoltare	Sud, raionul Leova, satul Borogani
Compania/Organizația/Instituția	AO „PRO-TINERET”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Rezultatele obținute

Diferența între oameni nu este și ne putem descurca în orice societate.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Curajul și spiritul de crez că schimbarea vine de la tine. Acesta e și succesul.

Lecțiile învățate

Însăși faptul ca poți fi de ajutor celor din jur e un succes. Bucuria când vezi că mai trecut o zi și îți bate inima, fiind motivat să muncești fără remunerare. Atunci când tu refuzi să crezi în tine e un eșec. Eșecul îl are orice om.

17

Coordonarea Săptămânii Naționale a Voluntariatului în raionul Rezina

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Liuba Stavinschi
Regiunea de dezvoltare	Centru, orașul Rezina
Compania/Organizația/Instituția	AO „Nufărul”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Contribuția comunității

Sumar

În anul 2006, Liuba Stavinschi a fondat AO „Nufărul” și din 2014 coordonează Săptămâna Națională a Voluntariatului în raionul Rezina. La Festivalul Voluntarilor 2016, ediția a XIV, la componenta „Coordonator Regional SNV-2016”, a fost premiată cu Diplomă și Premiul Mare din partea Parlamentului Republicii Moldova. În anul 2017, Liuba Stavinschi a fost primită cu Diplomă de gradul întâi din partea Guvernului Republicii Moldova pentru locul III ocupat pe republică. Iar anul 2018 a fost unul deosebit pentru implicarea rezinenilor în SNV 2018, cu multe premii.

Istoria de succes s-a dezvoltat în timp. Implicarea Liubei Stavinschi în rezolvarea problemelor comunitare a făcut-o să crească profesional, să-și dezvolte abilitățile de comunicare și organizare. A aplicat la mai multe instruirii în domeniul voluntariatului, organizate de AO TDV. În anul 2014 a mers de două ori în vizita de studiu în Polonia, cu tematică: „Voluntariatul-cheia schimbării sociale în Republica Moldova” și „Pași practici în dezvoltarea unui Program de Voluntariat care îndeplinește standardele minime de calitate”. În același an a devenit membră în Comisia de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat de pe lângă Ministerul Tineretului și Sportului din Republica Moldova. În cadrul AO „Nufărul” Liuba Stavinschi desfășoară activități de voluntariat pe tot parcursul anului. Cu echipa organizează două activități de binefacere la Crăciun

și la Paște. Acumulând experiență, a hotărât să motiveze mai multă lume și din anul 2014 este implicată în organizarea și coordonarea activităților de voluntariat desfășurate în cadrul Săptămânii Naționale a Voluntariatului (SNV). Din 2014, activitatea desfășurată în SNV în raionul Rezina este nominalizată ca una demnă de urmat.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Comparativ cu anii precedenți, a crescut numărul persoanelor implicate în desfășurarea Săptămânii Naționale a Voluntariatului 2018. Aceasta o demonstrează creșterea numărului de activități și acțiuni. În SNV 2018 au fost desfășurate 59 de activități și 123 de acțiuni. La activitățile date au fost 4130 beneficiari direcți și 1 789 de vizitatori. Pentru buna desfășurare a activităților planificate au fost implicați 796 de voluntari, 292 de bărbați și 504 femei, din ei până la vârsta de 14 ani - 343 persoane; 14-18 ani, 164 persoane; 19-25 ani, 5 persoane; 26-35, 25 persoane; 36-49, 99 de persoane și peste 50 de ani, 160 de persoane. Ocupația voluntarilor implicați, 506 elevi și studenți, șapte șomeri și neangajați, 189 persoane angajate în câmpul muncii și 94 de pensionari. Valoarea muncii efectuate de voluntari: numărul total de ore pe activități – 1 399, costul muncii – 19 711,91 lei MD. Valoarea sponsorizărilor a constituit: contribuție în bani – 10 300, în natură – 27 960. Trei participanți din raionul Rezina s-au întors cu diplome de gradul I a Guvernului Republicii Moldova și cu premii bănești.

Calitative:

Rezultate calitative în desfășurarea Săptămânii Naționale a Voluntariatului se datorează instruirilor în domeniul voluntariatului, activităților și acțiunilor organizate de AO „Nufărul” pe tot parcursul anului. La evenimentele organizate de asociație sunt implicați voluntari. Participarea voluntarilor în echipă le crează oportunități de creștere profesională și de responsabilitate pentru coordonarea de sine stătător a activităților de voluntariat. Impactul desfășurării Săptămânii Naționale a Voluntariatului a fost unul pe potrivă, cei mai activi voluntari sunt implicați în implementarea proiectelor comunitare și beneficiază de instruire la nivel național, iar trei s-au întors cu premii Locul I – 2 persoane și locul II – o persoană.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Până în anul 2018, la desfășurarea Săptămânii Naționale a Voluntariatului, Liuba Stavinschi a coordonat activitățile în fiecare localitate. Din SNV 2018, a fost introdusă noțiunea de coordonator local, Alexandra Socol, care a mentorat activitatea din șapte biblioteci și Ana Maria Odobescu, care a organizat activități de voluntariat în trei sate. La activitatea de totalizare a activităților SNV 2018, au avut doritori de a se implica în calitate de coordonatori în câteva instituții de învățământ.

Lecțiile învățate

În perioada când erau implicați mai puține persoane, instituții la desfășurarea activităților în cadrul SNV, Liuba Stavinschi putea să coordoneze singură acest eveniment. Iar odată cu mărirea numărului celor implicați a trebuit să fie repartizate responsabilitățile la coordonatori locali, pe domenii. Datorită instruirii coordonatorilor locali, în SNV 2018 a fost posibil de mărit numărul persoanelor și instituțiilor implicate și desigur a sporit și calitatea rezultatelor scontate. În activitățile SNV-ului nu s-a implicat deloc APL-ul de nivelul I și II. Și deși ziarul „Cuvântul” a așteptat materiale de la cei care au desfășurat evenimente, pentru a le publica în mass-media, cu regret participanții nu au folosit această oportunitate de promovare. Cred, că pe viitor va fi nevoie de un voluntar, care se va ocupa cu promovare evenimentelor și colectarea informației pentru mass-media.

18 „iTeacher-Dezvoltarea competențelor digitale a 650 de cadre didactice din Republica Moldova”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Maria Pasat
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	Centrul Republican pentru Copii și Tineret ARTICO
Susținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

Proiectul a fost inițiat în februarie 2019, iar beneficiarii sunt cadrele didactice din Republica Moldova (650 beneficiari direcți și 6000 indirecți). Proiectul a fost scris de Maria Pasat și propus Agenției Austrice pentru Dezvoltare, care au finanțat proiectul. În cadrul proiectului, s-au desfășurat 10 ateliere, cu scopul de dezvoltare a abilităților

de lucru cu platformele online de creare de teste și lecții interactive, utilizarea corectă a tablei interactive și softuri gratuite ce pot fi folosite în cadrul lecțiilor; rolul rețelelor sociale în interacționarea cu copiii (tinerii) și crearea a trei tipuri de forme de aplicare și analiza grafică a rezultatelor.

Rezultatele obținute

650 de profesori care au fost beneficiari direcți ai proiectului, iar alții 6 000 indirecti, deoarece acești profesori ce au participat la ateliere au desfășurat activități de foll-up, unde au instruit la ei în localitate alți profesori. Acestea vor fi capabili să fie în pas cu timpul, astfel pregătind o generație a viitorului. Nu ne putem opune schimbării, ne putem adapta și contribui pentru a crește.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Pentru prima data profesorii nu doar că au fost instruiți, au făcut activități practice în cadrul atelierelor. Ei sunt și vor fi mentolați timp de doi ani despre orice întrebare apărută la ei, ce ține de competențe digitale.

Lecțiile învățate

Maria Pasat a învățat să aibă mai multă răbdare, deoarece suntem generații diferite cu profesorii, și modul lor de înțelegere este mult mai încet. Dar fericirea din ochii lor atunci când li se primește să facă anumite teste, jocuri online cu ajutorul platformelor speciale, nu se compară cu nimic.

19

Abilitarea capacităților persoanelor de etnie romă prin implicare în proiecte de dezvoltare comunitară

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Natalia Porcari
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Călărași, satul Parcani
Compania/Organizația/Instituția	Primăria comunei Răciula, raionul Călărași
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi

Sumar

Istoria de succes a Nataliei Porcari a început cu școlarizarea copiilor romi pentru a demonstra părinților cât de necesară este educația copiilor. Astfel, la moment toți copii de etnie romă din satul Parcani termină 9 clase și cu atestat de absolvire. Pentru a demonstra că romii pot face schimbarea în comunitate, a implementat câteva proiecte unde a pus Natalia Porcari accente pe implicare a romilor în procesul de realizare. Natalia Porcari s-a străduit ca să implice cât mai multe femei, copii, bărbați și persoane în vârstă.

Activitățile Nataliei Porcari țin de dezvoltarea accesului la mai multe servicii statului în diferite domenii (educație, sănătate, documentare, protecție socială sau muncă). Fiind liderul grupului de inițiativă din satul Parcani „Ne implicăm pentru că ne pasă”, Natalia Porcari a implementat proiecte de dezvoltare

comunitară, cum ar fi terenul de joacă pentru copii, amenajarea băncilor pe terenul de fotbal, reparația fântânei din centrul satului, instalarea panoului informativ etc.

Rezultatele obținute

În satul Parcani 100% copii sunt încadrați în sistemul educațional; 60 % din romi își cunosc drepturile și obligațiile; 35 persoane încadrate în grupul de inițiativă la nivel local, mobilizarea și implicarea a 65% de romi la diferite activități; patru proiecte realizate.

Până la moment nu există cazuri de succes în rândul romilor care să fie promovate. Astfel, activitățile realizate vor aduce o schimbare la grupurile de etnie romă, mai ales a femeilor. Este foarte greu să soluționezi probleme legate de etnicia romi, fiindcă majoritatea oamenilor inițial te exclud din grupul lor aflând că ești rom.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Faptul că s-au implicat în activități de dezvoltare comunitară și romi cu ne-romi este un proces de inovație. Dacă până în prezent se făceau careva activități pentru romi - fără romi, dar acum se face pentru romi – cu romi, e deja un rezultat.

Lecțiile învățate

Lecția învățată este că trebuie cât mai mult să ne implicăm în activități chiar și provocatoare, fiindcă din orice se învață. Din discuțiile cu mulți oameni, Natalia Porcari a realizat că nivelul de cunoștințe a cetățenilor este foarte redus. Practica și implicarea te învață multe. Teoria este bună, dar experiența de lucru cu oamenii te ridică la un nivel mai înalt.

20

Amenajarea unui teren de joacă pentru cei 700 de copii din localitate

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Natalia Stănilă
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Criuleni, satul Izbiște
Compania/Organizația/Instituția	Primăria satului Izbiște, raionul Criuleni
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Contribuția comunității

Sumar

Împreună cu Primăria din satul Izbiște și oamenii din comunitate, Natalia Stănilă a reușit să amenajeze un teren de joacă pentru copiii pentru cei peste 700 de copii cu vârsta cuprinsă între 0-17 ani în parcul din localitate. Ideea a luat naștere încă de când tânăra a revenit în localitate în 2010, după finalizarea studiilor. Odată cu apariția primului copil în familia ei, în 2017 și-a propus să adune bani să construiască un teren de joacă pentru copii din sat, însă salariul ei și familia nu puteam să fac acest lucru. Discutând cu primarul localității, consilierii locali și câțiva prieteni de peste hotare întru susținerea acestui proiect, a hotărât să realizează această idee.

La 1 iunie 2017 a dat startul campaniei de colectare a banilor pe platforma Guvern24, ceea ce nu prea a mers, însă nu s-a dezamăgit, astfel în noiembrie 2017, Natalia Stănilă a plasat proiectul pe platforma caritate.md, și spre bucuria ei, în martie 2018 deja aveau banii necesari pentru teren. Apoi după aceasta, au contactat o companie care se ocupă cu amenajarea și construirea de terenuri de joacă, și așa pe 1 iunie 2018 de Ziua copiilor au deschis terenul de joacă mult așteptat de copii din sat, dar și de părinții acestora care nu aveau unde să meargă cu micuții la joacă. Astfel, cei peste 700 de copii, cu vârste cuprinse

între 0-17 ani, dar și părinții, bunicii pot veni în parcul din sat cu odraslele lor, pentru a se odihni, juca și distra împreună.

Rezultatele obținute

Odată cu implementarea acestui proiect, Natalia Stănilă a avut ca scop implicarea și organizarea comunității în cadrul diferitor activități, atât cu implicarea financiară, dar și dând dovadă de bunăvoință și dăruire prin munca voluntară la amenajarea terenului. Azi localitatea are 700 de copii mai mulțumiți, mai veseli, mai prietenoși, dar și peste 560 de părinți mai responsabili și desigur bunicii grijului care răspund la fiecare zâmbet de copil cu o afirmație de mândrie.

Un impact destul de important l-a avut proiectul asupra părinților, aceștia implicându-se cu responsabilitate, donând pe acele platforme. Copiii care vin la terenul de joacă leagă prietenii, competiții și creează bucurii.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Natalia Stănilă crede că cel mai important element este implicarea directă a cetățenilor, iar asta este de multe ori complicat și rigid. La fel, consideră că ceva inovator sunt platformele de colectare care au fost folosite la acest proiect. Și un al treilea element, implică voluntariatul.

Lecțiile învățate

Natalia Stănilă a depus multă sârguință în acest proiect, și a învățat să fie mai insistentă și să continue la fiecare căzătură. La fel, a reușit să pună în aplicare. Chiar dacă mulți au criticat că stă cu mâna întinsă la cei plecați, și ce fac autoritățile pentru copii, a mers mai departe. La implementarea proiectului a menționat absolut toți donatorii și a observat că atenția pe care o acordă fiecărui în parte e un lucru plăcut.

21 Anticafenea Bălți – primul spațiu de socializare și dezvoltare pentru tineret

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Nona Mihălcean
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Bălți
Compania/Organizația/Instituția	Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineri din municipiul Bălți
Susținerea financiară a istoriei de succes	Contribuția comunității

Sumar

Anticafeneaua din Bălți este primul spațiu de socializare din Moldova, cu sediul în municipiul Bălți, inițiat și coordonat de echipa și voluntarii AO „Anima” în parteneriat cu Centrul de Resurse pentru Tineri și Adolescenți (CRAT). Zilnic, Anticafeneaua este gazda a peste 30 tineri implicați în activități de socializare și dezvoltare personală. Spațiul cuprinde sala pentru voluntari, sala de sport (Arena); sala de conferințe (London); sala de dezbateri și clubului de jurnalism (Camelot), sala pentru staff (coordonatori/ formatori) și sala film și spațiu de socializare.

La 24 februarie 2017 a fost deschisă Anticafeneaua Bălți, în calitate de spațiu de socializare și dezvoltare pentru tineri. Ideea creării unui asemenea spațiu a venit de prin 2015-2016 și a fost posibilă grație implicării pro active a tinerilor bălțeni. Nona Mihălcean a muncit mult pentru a readuce un spațiu sovietic la

unul de tip modern, util și necesar tinerilor. Toate resursele umane și materiale sunt din forțe proprii și bunurile aruncate și reutilate de tineri. De la coșul de gunoi până la pierdea și renovarea pereților sunt lucrări efectuate de angajați și tinerii voluntari. Zilnic în activitățile Anticafenelei sunt antrenați 30 tineri. Unul din reușitele proiecte dezvoltate la inițiativa tinerilor a fost tabăra de vară pentru 40 adolescenți din Nordul țării.

Rezultatele obținute

Tinerii din Bălți au posibilitatea să accedă un spațiu de socializare util, ce prestează și oferă servicii de calitate. Anticafenea înregistrează un flux de 500 tineri stabili per an.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Elementul inovator este spațiul de socializare și dezvoltare ce răspunde necesităților de dezvoltare, socializare și integrare a tinerilor, redenumit „Anticafenea Bălți”. Este primul spațiu de socializare din Moldova.

Lecțiile învățate

Tinerii se implică dacă îi asculți și ghidezi. Adolescenții au nevoie de spații pentru a putea comunica și inter-relaționa, altele decât spațiile de deservire. Împreună cu echipa sa, Nona Mihălcean încearcă zilnic să le ofere posibilitatea și oportunitatea implicării tinerilor. Au deja trei generații de tineri care și-au remodelat comportamentul, visele și au devenit mult mai integri și

încrezuți în sine. La ei în centru nu există tânăr rău și bun, sunt toți egali, toți au opțiunea să interacționeze, să vină cu idei și propuneri. Apropo, unul din voluntari a fost premiat de Primăria Bălți în 2018 cu diploma „Cel mai bun tânăr al municipiului”. Tot el, la școală era notat cu note negative, iar diriginta justifica că este incompetent. Din lecții negative, sunt prea multe de menționat, dar acestea sunt mici obstacole pe care Nona Mihălcean încearcă să le depășească.

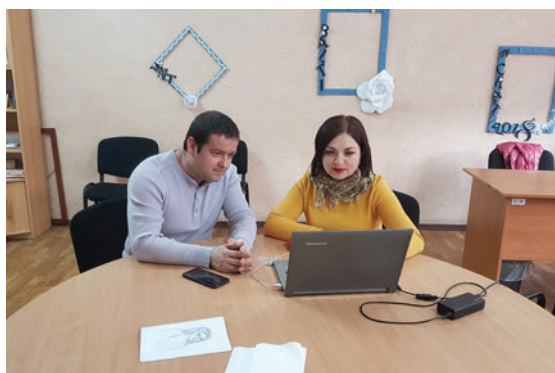
22 Proiectul municipal „Bugetul civic”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Renata Grădinaru
Regiunea de dezvoltare	Nord, municipiul Bălți
Compania/Organizația/Instituția	AO „Afina”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Contribuția comunității

Sumar

Proiectul „Bugetul civic” este un instrument de bugetare participativă, care contribuie la fortificarea colaborării dintre APL și locuitorii municipiului Bălți, asigură și facilitează implicarea cetățenilor în procesul decizional la nivel local, cât și sporește nivelul de activism civic în rândul cetățenilor.

Acest mecanism a început să fie implementat pentru prima dată în 2016 în Bălți. Astfel, municipiul Bălți a devenit prima localitate din Republica Moldova care a început să implementeze la nivel local instrumentul de bugetare participativă. În decembrie 2015 Consiliul municipal din Bălți a alocat 20 000 MDL pentru implementarea proiectului pilot „Bugetul civic” în anul 2016 în municipiul Bălți.

Pe parcursul acestor patru ani de implementare a proiectului suma s-a majorat până la 800 000 MDL (2019), deoarece a crescut interesul cetățenilor vizavi

de proiect și a crescut încrederea în colaborarea lor cu administrația publică locală.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Pe parcursul anilor 2016-2017 au fost implementate șase proiecte/inițiative în sumă de 121 362 lei (două în 2016 și patru în 2017):

1. „Anticafe sau Spațiu de socializare a tinerilor” (anul 2016, suma – 7 000 lei);
2. „Timpul fără droguri” (anul 2016, suma alocată – 3 000 lei);
3. „Amenajarea platformei pentru colectarea deșeurilor” (anul 2017, suma alocată – 46 971 lei);
4. „Prin joc spre cunoștințe” (anul 2017, suma alocată – 6 900 lei);
5. „Hai cu noi!” (anul 2017, suma alocată – 24 500 lei);
6. „Centru de excelență pentru copii cu cerințe educaționale speciale” (anul 2017, suma alocată – 32 991 lei).

În cadrul proiectului „Bugetul civic – 2018” s-au implementat șase inițiative, în sumă de 300 439 lei:

1. „Drag mi-e portul strămoșesc”;
2. „Șahul – calea sigură spre succes”;
3. „Proiect de amenajare a platformei de colectare a deșeurilor”;
4. „Montarea pavajului în curtea grădiniței nr. 43”;
5. „Împreună pentru o lume mai bună”;
6. „Salvăm peretele escaladă”.

Anul acesta, în 2019, se vor implementa șase proiecte în sumă de 800 000 lei:

1. „Vocile copiilor”;
2. „Sportului – condiții decente”;
3. „Promovăm modul sănătos de viață prin crearea unei săli de sănătate în Gimnaziul „A. I. Cuza”;
4. „Gard renovat – copil protejat la grădiniță numărul 43!”;
5. „Sala festivă – centrul de comunicare și de creație”;
6. „Resurse tehnico-sonore și lumini de calitate”.

În 2016 au fost planificați pentru acest proiect 20 000 lei. Deja în 2019 au alocați 800 000 lei.

Dacă vorbim despre numărul oamenilor implicați în procedura de votare offline, putem observa cu certitudine o creștere considerabilă: în 2016 au votat 1 331 persoane; în 2017 – 1 689 persoane; în 2018 – 2 542 persoane; în 2019 – 7 519 persoane. Dacă anul trecut la etapa de offline-voting au participat 2 542 de cetățeni, anul acesta deja 7 519 persoane. Putem conchide că numărul, practic, s-a triplat în comparație cu anul trecut.

Rezultate calitative și impact:

„Bugetul civic” este un proiect municipal, implementat de către Primăria municipiului Bălți din anul 2016, care are drept scop încurajarea cetățenilor de a participa la procesul de luare a deciziilor la nivel local, sporirea activismului și responsabilitatea civică a locuitorilor, cât și consolidarea colaborării dintre autoritățile locale și locuitorii municipiului. Proiectul devine tot mai popular în rândul locuitorilor municipiului. Acest lucru se observă din numărul de inițiative depuse de cetățeni, cât și din numărul de locuitori care au participat la votare. Respectiv, s-a majorat și suma de bani alocată de consilierii din Bălți pentru implementarea inițiativelor cetățenilor în cadrul acestui proiect.

Proiectele au un impact social destul de vădit, și este îmbucurător acest fapt, deoarece proiectul își atinge obiectivele propuse: consolidează colaborarea dintre autoritățile locale și locuitori prin crearea unui dialog direct dintre

autorități și simplii cetățeni, sporește responsabilitatea civică a locuitorilor, implică, nemijlocit, locuitorii în procesul de luare a deciziilor prin mecanismul de bugetare participativă.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Acest proiect este un proiect inovator pentru Republica Moldova, căci până în 2015 nici într-o localitate din Republica Moldova nu a fost folosit acest mecanism de bugetare participativă. Acum cetățenii au un mecanism sigur de participare în procesul de luare a deciziilor și pot direct contribui la dezvoltarea comunității lor utilizând bani publici.

Lecțiile învățate

Lecțiile pozitive:

Atunci când locuitorii depun efort și mobilizează cetățenii la etapa de votare, este foarte important ca proiectele ce au câștigat să fie implementate. Oamenii au o încredere în autorități, ea se consolidează și ei participă mult mai activ în cadrul proiectului la anul viitor. Acest fapt a putut fi remarcat anul acesta, au fost depuse 19 inițiative ale cetățenilor, în comparație cu șase inițiative din anul 2016.

Lecțiile negative

Autoritățile publice locale nu doresc să facă voluntariat. Iată de ce, este foarte dificil de a implementa la nivel local acest proiect, deoarece ei caută orice motiv să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor lor. Mai mult ca atât, nu există o lege care ar reglementa implementarea proiectului „Bugetul civic” la nivel național. Iată de ce, ei speculează cu aceste chestii, evocând că le este dificil să gestioneze resursele financiare alocate pentru proiect.

23 „Familia dă rădăcini copiilor”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Rodica Guțu
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Ungheni
Compania/Organizația/Instituția	Asociația obștească a părinților ce au copii orfani la întreținere „Adăpost și Alinare”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală

Sumar

Această istorie a fost inovatoare pentru toată țara, deoarece nu a existat o altă asociație, grupă de inițiativă formată din părinți adoptivi, sau un părinte adoptiv, care să rezolve astfel de probleme acute pentru țară: dezinstituționalizarea copiilor orfani, informarea, instruirea și promovarea în domeniul adopției naționale.

În 2001, după multe încercări de a avea un copil, Rodica Guțu și soțul său au depus cererea pentru adopție. În familia lor au apărut frații Loredana și Vadim. Trecând prin sistemul birocratic și deficitul informațional în domeniul adopției Rodica Guțu a hotărât să ofere o platformă cu informații familiilor care doresc să aibă un copil. Așa a luat naștere Asociația obștească a părinților ce întrețin copii orfani „Adăpost și Alinare”. Personal timp de 18 ani cu multă dăruire Rodica Guțu s-a implicat, fiind președintă a Asociației. Tot ea a fost și fondatoarea primului Centrul de Consiliere în Adopții din țară, deschis la Ungheni.

Rezultatele obținute

Principale rezultate obținute de Rodica Guțu sunt:

- A sprijinit pentru se adopta în jurul de 60 de copii orfani din țară.
- Organizarea activităților de binefacere pentru bunicile tutore.

- În 2003-2004 am fost nominalizată ca „Personalitatea anului” oferită de PP „Unghiul”.
- A fost membră a Comisiei protecției copilului aflat în dificultate în raionul Ungheni timp de 14 ani, la care a deținut șapte ani secretariatul. Aici a contribuit la dezinstituționalizarea Gimnaziului internat Ungheni și a Școlii auxiliare Sculeni, soluționat multiple cazuri de abandon, neglijare părintească, sărăcie etc.
- Participarea activă în 2017 la Caravana Consilierilor raionali (elaborarea 11 trasee, astfel s-au vizitat toate cele 33 de primării ale raionului Ungheni pentru a vedea și auzi din prima sursă ce probleme au localitățile noastre, ce-și doresc, cum se descurcă). Acest lucru i-a oferit Rodică Guțu șansa ca să facă un studiu detaliat despre numărul familiilor adoptatoare și copii lor.
- Elaborarea multiplelor petiții către Guvern, demersuri pentru sprijinirea adopției. Astfel din 2005 se plătesc lunar indemnizații lunare pentru copii adoptați până la finalizarea studiilor.
- A conlucrat la elaborarea Legii Adopției, la care a fost ascultată și părerea ei.
- A fost delegată la numeroase conferințe internaționale în domeniul adopției.
- Autoare la articole în domeniu în presa locală.
- Membră a Consiliului Național pentru Participare 2017-2019 și membră la Comisia de selectare a membrilor Comisiei Naționale pentru Antreprenariat Social din partea societății civile.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Pentru prima dată Rodica Guțu a contribuit la consolidarea părinților adoptivi prin fondarea ONG-urilor: „Adăpost și Alinare” și Asociația Națională a Părinților Adoptivi; prin obținerea parteneriatului în mobilizarea și unire în apărarea drepturilor copiilor părăsiți, folosirea propriei experiențe în beneficiul

copiilor blocați în sistemul de protecție specială și al altor adoptatori. Rodica Guțu și-a împărtășit experiența personală ca părinte adoptiv, a organizat tabără pentru tinerii care au fost adoptați și a fondat primul Centru de Consiliere în Adopții din țară din municipiul Ungheni.

Lecțiile învățate

- Părinții adoptivi sunt foarte responsabili și binevoitori.
- Este important, pentru mine, ca părinte adoptiv, să ai așteptări realiste față de copilul tău. Adopția este o experiență minunată, dacă dai dovadă de toleranță față de mai multe tipuri de comportamente. Copilul adoptat devine copilul tău și are nevoie de sprijinul și afecțiune, indiferent de genetică și situațiile pe care le va întâmpina în viață.
- Nu trebuie să te blochezi când întâlnești eșecuri în calea adopției.
- Pe măsură ce copii adoptați cresc și încep să exploreze lumea, atașamentul pe care îl formăm cu ei din primele clipe le dă siguranța că îi primim întotdeauna înapoi cu brațele pline de dragoste, că le suntem alături mereu în depășirea limitelor interioare și că îi susținem să își descopere potențialul.
- Atât copii Rodicăi Guțu, cât și întreaga familie trece printr-o continuă schimbare și evoluție datorită răbdării și iubirii necondiționate, ca urmare să simtă cu toții împlinire.

24

Abilitarea capacităților persoanelor de etnie romă prin implicare în proiecte de dezvoltare comunitară

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Silvia Feraru
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Hîncești, comuna Cărpineni
Compania/Organizația/Instituția	Primăria comunei Cărpineni, raionul Hîncești
Suținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Granturi Contribuția comunității

Sumar

Istoria de succes a Silviei Feraru se referă la activitățile realizate la nivel local și național. Activitățile din comuna Cărpineni se axează pe romi ca să-i facă să înțeleagă cât de mult contează educația copiilor lor. Astfel, la moment toți copii de etnie romă din comuna Cărpineni frecventează școala, sunt școlarizați la 100% (din anterior circa 50%), iar 99% dintre aceștia absolvesc cu succes studiile gimnaziale (anterior doar circa 25 % primeau diplome de absolvire, restul – certificate de participare). În ultimii doi ani, a pus accent pe angajarea romilor în câmpul muncii. Astfel, pe parcursul anilor 2017 – 2019 Silvia Feraru a facilitat angajarea a 15 persoane de etnie romă (opt femei și șapte bărbați) în calitate de mediator comunitar unde activează în cadrul primăriilor în localitățile compact mixt populate de romi.

Din momentul activității sale, lucrurile s-au schimbat spre bine. În comuna Cărpineni locuiesc circa 250 de persoane de etnie romă. Aproximativ toți au beneficiat de serviciile Silviei Feraru (copii, femei, tineri, persoanele în

vârstă). Activitatea Silviei Feraru constă în facilitarea accesului la serviciile statului în mai multe domenii: educație, sănătate, protecție socială și muncă, documentare etc. Romii au fost ghidați și au primit suport în toate domeniile, în urma căreia au fost soluționate mai multe probleme ce țin de drepturile fundamentale ale omului.

Fiind și președintele Asociației Comunitare Locale „Lângă noi”, Silvia Feraru a implementat proiecte de dezvoltare comunitară, cum ar fi: spațiul de agrement pentru copii și adulți; teren de fitness în aer liber, amenajarea băncilor în satul Horjești pe stadionul de fotbal, amenajarea unor străzi cu flori și arbori; sistem de informare a populației din comuna Cărpineni și modernizarea postului de pompieri voluntari din comuna Cărpineni.

Având poziția de consultant privind consolidarea rețelei de mediatori comunitari în cadrul Oficiului Înalțului Comisariat pentru Drepturile Omului (OHCHR) și coordonator de programe în cadrul Asociației Naționale a Mediatorilor Comunitari din R.M. (ANMC), a putut facilita angajarea romilor în câmpul muncii și realiza instruirii de abilitare și dezvoltare a capacităților pe mai multe domenii. Silvia Feraru a elaborat trei rapoarte alternative la trei comitete ONU, având suportul OHCHR, în toamna anului 2017, a prezentat aceste rapoarte la Geneva, în aceste rapoarte este redată situația actuală a romilor. În urma recomandărilor făcute de către aceste comitete ONU, liderii romi se implică și contribuie la realizarea lor împreună cu instituțiile responsabile.

Rezultatele obținute

100% copii din comuna Cărpineni sunt încadrați în sistemul educațional; 70% din romi își cunosc drepturile și obligațiile; 15 persoane angajate în câmpul muncii; patru proiecte realizate și 10 inițiative la nivel local implementate; mobilizarea și implicarea a peste 5 000 de romi în instruirii la nivel național, inclusiv femei și tineri romi; circa 50 de romi din comuna Cărpineni se implică

și participă la instruiți și în procesele de luare a deciziilor la nivel de instituții, sunt conștienți că au cerințe și obligații față de stat.

Până la moment nu există cazuri de succes în rândul romilor care să fie promovate. Astfel, activitățile realizate de Silvia Feraru vor aduce un impact semnificativ asupra gândirii persoanelor de etnie romă, inclusiv a femeilor. Cu toate că există o discriminare destul de profundă asupra romilor, mai mult în rândul femeilor rom și cât mai multe cazuri de succes vor fi promovate, vor fi diminuate stereotipurile și prejudecățile care se aplică față de etnicia romi. Este foarte greu să soluționezi probleme legate de etnicia romi, fiindcă majoritatea oamenilor inițial te exclud din grupul lor aflând că ești rom.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Faptul că s-au implicat în activități de dezvoltare comunitară și romi cu ne-romi este un proces de inovație. Dacă până în prezent se făceau careva activități pentru romi - fără romi, dar acum se face pentru romi – cu romi, e deja un rezultat.

Lecțiile învățate

Lecția învățată este că trebuie cât mai mult să ne implicăm în activități chiar și provocatoare, fiindcă din orice se învață. Faptul că Silvia Feraru a mers în mai multe localități pentru a facilita angajarea persoanelor de etnie romă, a făcut cunoștință

cu mai mulți oameni cu gândiri diferite, a realizat că nivelul de cunoștință a cetățenilor este foarte redus în și a ajuns la concluzia că practica și implicarea te învață mult, teoria este bună, dar experiența de lucru cu oamenii te ridică la un nivel mai bun.

25 Fondul pentru Tineri Varnița

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Svetlana Budiștean
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Anenii Noi, satul Varnița
Compania/Organizația/Instituția	AO „Asociația de Tineret Șansa”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Granturi Contribuția comunității

Sumar

Fondul pentru Tineri Varnița (YB Varnița) activează din anul 2013 până în prezent, urmărind scopul de motivare a tinerilor din satul Varnița și regiunea transnistreană de a se implica în procesele de dezvoltare durabilă a localităților în parteneriat cu actorii comunitari. Fondul pentru Tineri Varnița este un grup de tineri, selectați prin concurs și instruiți, cunoscuți ca și „cei mai tineri bancheri din satul Varnița și regiunea transnistreană”, care prin activitățile sale au menirea de a constitui, promova și administra transparent mijloace financiare special destinate finanțării proiectelor inițiate și implementate de către tineri pentru dezvoltarea comunităților de pe ambele maluri ale râului Nistru. În cadrul Fondului pentru Tineri Varnița

activează 20 tineri din localitățile raionului Anenii Noi și regiunea transnistreană și 42 alumni/mentori.

Membrii Fondului pentru Tineri pun accentul anume pe tinerii pentru că acești tineri se află într-o zonă de securitate cu risc sporit. Tinerii din această zonă, inclusiv și cei din Varnița au acces limitat la sursele informaționale locale și naționale, ceea ce duce la stagnarea procesului de dezvoltare și democratizare a regiunii și la degradarea tinerii generații. Marele potențial pe care-l posedă membrii YB Varnița le permite tinerilor să se realizeze și să contribuie la dezvoltarea societății în întregime, inclusiv la dirijarea cu succes a propriului destin. Realizând programele de granturi mici, inclusiv training-uri de instruire, vizite de studiu, fundraising, evenimente social-culturale și alte activități, YB Varnița ajută acești tinerii să construiască un viitor mai bun mâine. Toți tinerii au nevoie de ajutor pentru a acumula cunoștințe și deprinderi ce le vor permite să trăiască o viață productivă și plină de realizări, să rămână sănătoși, să învețe, să obțină un loc de muncă și să participe pe deplin la viața societății.

Membrii YB Varnița au învățat la scurt timp după implicarea în program că cetățenia activă este mai mult decât un termen la modă: ei o definesc ca pe un proces de luare a deciziilor, de cântărire a opțiunilor, de argumentare a alegerilor făcute, urmată de implicare și de asumarea responsabilităților, atât pentru proces cât și pentru rezultatele acestuia. Indiferent de problemele abordate, membrii YB Varnița consideră că e nevoie de o masă critică de persoane cu voință și cu atitudinea potrivită, pentru că singuri nu au cum să obțină ceea ce își propun. În opinia liderilor, diferențele de percepție ale tinerilor despre comunitate și problemele acesteia sunt semnificative și se remarcă în special în ceea ce

privește o mai bună conștientizare a realităților din jur și o mai bună înțelegere a acestora.

Astăzi, este foarte important de a susține activitatea YB Varnița, fiind că anume acum, când YB Varnița are un scop bine determinat, iar

tinerii au perceput susținerea altor tineri și colegi, au posibilitatea să-și consolideze capacitățile personale, să-și dezvolte potențialul în diferite domenii, să-și asume responsabilitatea pentru ameliorarea nivelu-

lui de viață, să se implice în luarea deciziilor, să identifice lucrurile care trebuie schimbate și să soluționeze unele probleme cu forțele proprii.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- 19 tineri cu drept de vot, 11 fete și 7 băieți, dintre care tineri de diferite etnii, din grupurile vulnerabile ca familii monoparentale, părinți plecați peste hotare, părinți șomeri.
- 90 voluntari dețin carnete de voluntar.
- Peste 2 000 000,00 lei colectați pentru realizarea diferitor activități.
- 50 mini-proiecte finanțate din cadrul Fondului pentru Tineri Varnița și implementate cu succes.
- 15 acorduri de parteneriate cu actori din localitățile raionului Anenii Noi și regiunea transnistreană.
- Peste 500 beneficiari indirecti implicați anual în activitățile Fondului.
- 15 vizite de studiu.
- Peste 120 de training-uri de instruire în diferite domenii.
- Șase școli de vară.
- Cinci ediții a Forumului Raional pentru Tineri, trei ediții a Forumului Raional Economic, cinci ediții a Festivalului „Cel mai activ voluntar a anului”, cinci ediții a concursului „X Factor Varnița”.
- Cinci planuri de activitate elaborate, cinci planuri de colectare de fonduri elaborate și două planuri strategice ale AO „AT Șansa” elaborate.
- Un Centru de Tineret și trei filiale ale acestuia: Varnița, Speia și Mereni create.

Calitative:

- Utilizarea instrumentelor și tehnicilor moderne de planificare strategică: analiza-diagnostic, analiza SWOT etc.
- Identificarea problemelor cu care se confruntă tinerii din localitățile raionului Anenii Noi și regiunea transnistreană.
- Participarea și implicarea tinerilor în procesul decizional.
- Lobby și advocacy cu autoritățile de nivel I și II.
- Consultarea planului strategic a localității Varnița și AO „AT Șansa”.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Fondul pentru Tineri Varnița semnificativ a îmbunătățit politica de tineret în localitățile raionului Anenii Noi și regiunea transnistreană, a consolidat relațiile dintre tinerii de pe ambele maluri ale Nistrului, a dezvoltat și promovează voluntariatul la nivel local, regional și național.

Lecțiile învățate

Realizarea unui proiect de succes înseamnă responsabilitate, devotament, managementul schimbării, managementul riscului, managementul financiar, iar toate acestea din urmă implică resurse umane competente.

Creșterea capacității de a lucra în parteneriat și a asigura intensificarea formelor de consultare publică, în vederea identificării problemelor comunității, prioritizării acestora și formulării de recomandări pentru intervenție rămân coordonatele necesare ale unui management public eficient, performant, transparent și realizat la standarde europene.

26

Femeile care schimbă lumea. 20 de ani de activitate socială în Moldova

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Svetlana Panaitova
Regiunea de dezvoltare	UTA Găgăuzia, municipiul Comrat
Compania/Organizația/Instituția	Asociația obștească „Asociația Femeilor Găgăuziei”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Grant Contribuția comunității și alte contribuții

Sumar

În anul 1999, împreună cu femeile a fost inițiată crearea organizației publice – „Asociația Femeilor Găgăuziei”. Misiunea organizației este crearea unei comunități armonioase în UTA Găgăuzia, prin crearea și implementarea de programe pentru femei și categorii sociale vulnerabile ale populației. Asociația a început să lucreze în mai multe domenii: misiune umanitară, egalitatea de gen, programe de formare în afaceri, tehnologii informaționale și instruire care să prevină violența în familie și traficul de persoane.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- Patru centre de resurse pentru copii și tineri cu dizabilități.
- Programe de dezvoltare a afacerilor, leadership și angajare: 7 127 de femei au fost instruite în diferite programe.
- Două centre de resurse pentru femei. Sprijin pentru femeile vulnerabile.

- Trei rețele de ONG-uri pentru rezolvarea problemelor locale în domeniul prevenirii violenței în familie, în domeniul dezvoltării afacerilor și dezvoltării unui mediu accesibil pentru persoanele cu dizabilități.
- S-a efectuat monitorizarea mediului accesibil în UTA Găgăuzia. Construite 10 rampe.
- Au fost publicate patru manuale privind practicile incluzive. Instruirea ONG-urilor a fost realizată pentru 12 organizații.
- Deschiderea a 60 de afaceri, 250 de locuri de muncă.

Calitative:

Ca urmare a implementării proiectelor în UTA Găgăuzia:

- A fost creată o coaliție de organizații publice, în special pentru tineri, pentru a realiza proiecte și a organiza evenimente semnificative din punct de vedere social.
- Administrația orașului, mass-media, agențiile de aplicare a legii și organizațiile publice au început să coopereze mai strâns între ele.
- A crescut competența juridică și legală a femeilor și a tinerilor.
- Funcționarii au început să se gândească la rolul și posibilitățile societății în protejarea drepturilor cetățenilor.
- Locuitorii UTA Găgăuzia au simțit că există forțe sociale care le pot proteja drepturile.
- A început să se creeze un mediu incluziv pentru persoanele cu dizabilități.
- S-a îmbunătățit baza materială din ONG-ul „Asociația Femeilor din Găgăuzia”.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Ca parte a activității sale, Svetlana Panaitova s-a bazat întotdeauna pe oportunitatea de a lucra cu voluntarii, în special cu tinerii și persoanele în vârstă, deoarece unii nu au experiență, în timp ce alții au experiență și timp liber.

Svetlana Panaitova a susținut un master în domeniul managementului ONG-urilor, fiind primul masterand în Găgăuzia pe un astfel de subiect. A promovat întotdeauna strategii de marketing, planificare strategică, a instruit și dezvoltat partenerii locali. Rețeaua de ONG-uri a asociației are 12 parteneri locali din UTA Găgăuzia. În 2010, organizația a fost prima care a introdus un proiect de antreprenariat social.

În prezent, asociația implementează proiectul „ART Galeria - Platforma Creativă”. Svetlana Panaitova este un artist, organizând expoziții personale, vinde tablouri și organizează master class-uri, activități care îi permite să mențină organizația independentă de granturi și bugetul de stat. În acest sens, o expoziție de tablouri a Svetlanei Panaitova, intitulată „Feeria culorii și a luminii” a fost deschisă în biblioteca turcească din Comrat. Expoziția include 22 de lucrări, picturi în ulei. Lucrările din această serie sunt dedicate culorilor Găgăuziei, simbolismului, luminii, contemplației care oferă unei persoane „impresii extrem de plăcute”.

De asemenea, Svetlana Panaitova oferă servicii pentru dezvoltarea organizațională a ONG-urilor și consultanță în afaceri, în bază de taxă. Timp de 20 de ani, a fost o organizație independentă pe care a creat-o fără sprijinul guvernului la acea vreme. În prezent, asociația este fidelă guvernului, dar urmăresc o cale paralelă care dezvoltă potențialul organizației în realizarea misiunii sale.

Lecțiile învățate

Pe baza a cei 20 de ani de experiență, Svetlana Panaitova poate spune că poziția aleasă, a unei organizații independente, s-a dovedit a fi o tactică potrivită. Dezvoltarea afacerilor sociale cu ONG-urile este singura cale de a fi acum independent din punct de vedere financiar, deoarece practica de stat nu funcționează încă pentru noi. În prezent, majoritatea

tatea fondurilor funcționează prin guvern și, așa cum arată practica, guvernul își creează propriile organizații pentru anumite proiecte.

27 „Inițiativă”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Svetlana Pavaloi
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Anenii Noi, satul Delacău
Compania/Organizația/Instituția	AO „Delacău - Dor”
Suținerea financiară a istoriei de succes	Bugetul public Granturi Contribuția comunității

Sumar

Această istorie de succes a fost inițiată vreo-o câțiva ani în urmă, văzând că frumusețea tradițiilor populare în sat se pierde. Astfel, Svetlana Pavaloi a vizitat Arhiva națională de stat, a colectat materialele necesare, a comunicat cu oamenii și acum pregătește o monografie a satului Delacău. Totodată, a inițiat discuțiile istorice și colectări de fotografii vechi de la copii și localnici. În cadrul șezătorilor petrecute la Casa de Cultură Svetlana Pavaloi a adus surse despre istoria localității.

Și pentru că în sat nu era nici o organizație care să se preocupe de dezvoltarea localității, în colaborare cu APL, Consiliul local și diaspora, Svetlana Pavaloi a creat Asociația Obștească „Delacău - Dor”, câștigând ulterior un proiect de la PNUD/MiDL. Cu bucurie Svetlana Pavaloi s-a implicat în pregătirile către festivalul pascal, unde corul bisericesc al satului a ocupat locul II. La festivalul tradițional „La Nistru la mărghioară” ansamblul de domnițe „Moldovița”, pe care

dânsa l-a ghidat, a ocupat locul III. Captivantă a fost și serbarea satului, dedicată la cei 580 ani de la prima mențiune documentară a localității. A folosit mult tehnologiile informaționale, a colaborat cu administrația locală, agenții economici și diaspora.

La serbare au fost prezenți aproape 500 persoane din localitate și satele vecine, iar peste 800 i-au vizitat online.

Rezultatele obținute

Svetlana Pavaloi se mândrește cu următoare reușite:

- A înregistrat Asociația Obștească „Delacău - Dor”.
- A format o colaborare între APL, Consiliul local, AO „Delacău –Dor” și diaspora.
- Au fost implicate în activități multe persoane de toate vârstele.
- Mulțumită Svetlanei Pavaloi, s-a obținut locul II la Festivalul Pascal, s-a obținut locul III la Festivalul tradițional „La Nistru la mărgioară”.
- A obținut sponsorizarea serbării satului de la agenții economici din sat.
- A organizat și desfășurat captivant serbarea satului.

Rezultate calitative sunt că s-a înviorat puțin viața satului. Pentru prima dată a fost înregistrată o asociație obștească, care să fie un podeț de legătură dintre localnici și cei plecați din localitate. Este benefic faptul că în activități au fost atrași și copiii diasporei. Svetlana Pavaloi își dorește să deschidă un centru educațional pentru copiii băștinașilor, unde să promoveze valorile naționale ale poporului.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- S-a format Asociația Obștească „Delacău –Dor”.
- A fost creată pagina web a asociației „Delacău –Dor”.
- S-au folosit canalele de socializare pentru anunțuri, reclame, schițe, fotografii.

- Pentru prima dată este studiată și promovată istoria documentară a localității.
- Pentru prima dată s-a serbat ziua satului.
- Pentru prima dată s-a demonstrat un film național în aer liber.

Lecțiile învățate

Pozitive

Svetlana Pavaloi și-a format o comunicare eficientă, și-a făcut mulți prieteni, a învățat mai bine să utilizeze rețelele de socializare, a învățat să colaboreze cu oamenii care au diferite opțiuni și a învățat să folosească corect timpul.

Negative

Suprasolicitarea și lipsa unor mijloace tehnice și financiare.

28 Asociația consumatorilor și producătorilor ecologici și artizanali din Moldova „Ecolocal” și Ecolocal Farmers Market Moldova

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Tamara Șchiopu
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Chișinău
Compania/Organizația/Instituția	AO „Ecolocal”
Suținerea financiară a istoriei de succes	Grant

Sumar

Din experiența trăită în Marea Britanie ca coproprietară a fermei agricole Tolhurst Organic, Tamara Șchiopu a adus acasă ideea de înființare a unui târg de produse eco și artizanale. A fost să fie oameni cu care a format Asociația Consumatorilor și Producătorilor Ecologici și Artizanali din Moldova (AO ECOLOCAL).

Piața EcoLocal Farmers Market Moldova a adunat peste 50 producători agricoli, ecologici și artizanali, care au posibilitatea să se întâlnească în fiecare sâmbătă cu consumatorii săi. Aceasta fiind unica platformă de comunicare, comerț direct pentru cei care cultivă ecologic în această țară. De asemenea, Ecolocal este pentru micul artizanat gastronomic oportunitatea de a fi scos din anonimat. Asociația a fost fondată în aprilie 2018, piața a împlinit în iunie un an de activitate. Parteneri de finanțare: People in Need, Agro TV ș.a.

Rezultatele obținute

Tatiana Șchiopu are peste 40 de târguri organizate la Chișinău, EcoLocal fiind o platformă specifică, unde producătorul poate veni cu produsele sale unice. EcoLocal a reușit în acest an să devină loc de atracție turistică, devenind o constantă a acestei urbe, loc fizic de conexiune comunitară, spațiu de comunicare, mai mult decât doar comerț. Asociația desfășoară o amplă muncă educativă ecologică, pro consum responsabil.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Crearea Asociației, desfășurarea săptămânală a pieței Ecolocal Farmers Market Moldova vine să inspire încredere pentru agricultura ecologică a Republicii Moldova, aduce curaj micilor producători artizanale!

Lecțiile învățate

O țară mai verde poate fi și Moldova când există modele și echipă dedicată!

29 „Mă implic pentru că îmi pasă!”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Tatiana Clopot
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Ungheni, satul Costuleni
Compania/Organizația/Instituția	Biblioteca Publică din satul Costuleni Grupul de inițiativă Locală „Pentru că contăm”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Bugetul public Granturi Contribuția comunității / donații

Sumar

Prin dorința de implicare Tatiana Clopot a reușit să creeze o comunitate în care s-au realizat lucruri frumoase! Sunt lucruri create pentru oameni, dar și de oameni. Au fost create două terenuri special amenajate de volei, terenuri care să devină locuri de comunicare și interacțiune pentru locuitorii din satul Costuleni, locuri unde să se practice modul sănătos de viață, dar și unde să se ofere un exemplu pentru generațiile tinere. Ideea de a fi persoana care a contribuit la dezvoltarea localității și de a conlucra mai strâns cu APL, dar și cu membrii comunității este bună! Pentru că lucrurile bune sunt apreciate!

Rezultatele obținute

Cantitative:

Au fost create două terenuri de volei, și un mini-teren de baschet pentru 137 de familii din localitate, dar și pentru cei peste 3 000 de locuitori ai satului, terenuri dotate cu 10 bănci, opt coșuri pentru gunoi, un tobogan, o bară fixă, dar și două mini-parcuri cu suprafața totală de 25 ari și 100 de pomi plantați.

Calitative:

Copiii și tinerii, care provin din cele peste 137 de familii tinere vor avea un teren de joacă dotat și sigur, unice de acest fel în localitate, care vor contribui la asigurarea unor condiții calitative de petrecere a timpului liber și recreere pentru ei. Activitățile din cadrul implementării acestor proiecte vor contribui

la conștientizarea cetățenilor privitor la practicarea sportului și a unui mod sănătos de viață, în imediată apropiere de casele lor. Totodată, ei vor fi un exemplu pentru generațiile viitoare, aceștia având posibilitatea să fie mai activi și să practice diferite tipuri de sport, în detrimentul tehnologiilor informaționale. Locuitorii vor avea propriul lor teren pentru odihna activă. Lansarea inițiativelor de creare a acestor terenuri de volei, baschet, și continuarea prin amenajarea întregului teren planificat de către administrația publică locală, acesta va ridica gradul de conștientizare atât a primăriei, cât și a cetățenilor, că un mod sănătos de viață este o viață de durată, dar care trebuie susținută prin diferite metode, indiferent că practicăm un tip sau altul de sport, sau alegem plimbările în parc, pe terenul de joacă a copiilor.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Un element inovator al istoriei de succes ar fi susținerea ideii de realizare a astfel de trenuri pentru fiecare cartier din localitate, pentru ca familiile să poată oferi copiilor și tinerilor un exemplu benefic pe viitor că aceștia să practice sportul și să ducă un mod de viață sănătos în detrimentul tehnologiilor informaționale. Copii sunt astăzi dependenți de online și de aceea un joc de volei în aer liber să poată duela liber cu unul de pe calculator.

Lecțiile învățate

Tatiana Clopot a învățat că lucrul cu comunitatea este greu, dar frumos, că oamenii se pot mobiliza dacă au un scop, că nereușitele sunt cele care te fac să vrei să mergi mai departe, iar produsul final îți dă satisfacția nemărginită că ai făcut ceva fără să aștepți o remunerare sau alta.

Contează lucrul în echipă și contează satisfacția de apoi. Lucrul în cadrul acestor proiecte au învățat-o să-mi îmbunătățesc punctele slabe, să-și maximizeze atuurile, să-și asume riscuri dar și să-și depășească propriile limite. Trebuie să fii dispus să înveți în permanență și să încerci mereu lucruri noi, dar și să dorești să te implici. Iar dacă te implici faci lucruri frumoase!

30

„O societate în care vocea femeii nu poate fi auzită nu este mai puțin feminină, este mai puțin umană”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Valentina Casian
Regiunea de dezvoltare	Centru, municipiul Strășeni
Compania/Organizația/Instituția	Primăria municipiului Strășeni
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Bugetul public Grant Contribuția comunității/donații

Sumar

Întreaga istorie de administrare a localității, de promovare a femeilor în politică o consideră Valentina Casian o istorie de succes. Este prima femeie primar din istoria localității, și consideră că, participarea echilibrată a femeilor și bărbaților simbolizează nivelul de maturare a societății. Astăzi bărbaților guvernanți le revine partea leului în procesul decizional. Valentina Casian împărtășește părerea, că femeile au avut și au suficiente calități de lider, de factor decizional. Aceasta a fost confirmat și în municipiul Strășeni, la alegerile locale din 2015, câștigând acest mandat cu 74 la sută, fără apartenență politică.

Valentina Casian a susținut activ principiile de egalitate de gen și respectarea drepturilor omului, în cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova, Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei, Conferințe internaționale și naționale privind participarea în procesele decizionale a tinerilor și femeilor din grupurile etnice (UN Women). Valentina Casian a contribuit:

- la creșterea incluziunii sociale, prin implementarea proiectului de „Integrare a copiilor cu dizabilități în instituțiile de învățământ general”

(Banca Mondială) ca toate încăperile, holurile instituției să fie adaptate la necesitățile copiilor cu dizabilități;

- la crearea locurilor de muncă, prin crearea subzonelor economice libere nr. 4 și nr.5 din orașul Strășeni;
- la crearea primului Colegiu de Inginerie din Strășeni, după sistemul dual german, valorificarea infrastructurii în zona industrială a orașului, prin sinergie de fonduri - Bugetul local, Zona Economică Liberă, Bugetul de stat, Guvernul Elveției, investitorii;
- activități sociale, educative și culturale, zilnice;
- implementarea proiectului pilot privind promovarea integrității la nivel local în Zona Parteneriatului Estic, acesta fiind în topul celor mai bune 10 politici locale și regionale din țară (PNUD).

Valentinei Casian i-a fost acordat Titlul Champions of Change, acordat de Laboratorul Inițiativelor pentru Dezvoltare (LIDMoldova), cu sprijinul Fundației FNF Germania; Câștigătoarea Concursului „Femei care au schimbat localitatea noastră” 2019 în cadrul proiectului LGSP, Comunitatea Mea/USAID.

Rezultatele obținute

Cantitative și Calitative:

1. Crearea Subzonelor Economice Libere, circa 1 000 locuri de muncă noi create, investiții de peste 30 mln. Euro, respectiv, noi surse de venit în bugetul local.
2. Aprobarea Planului de Dezvoltare Economică Locală de către Banca Mondială, cu facilitarea oportunității de accesare directă a fondurilor europene, semnături ai Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” (beneficiari - comunitatea din Strășeni și localitățile apropiate).
3. Implementarea proiectelor de infrastructură, de menire socială, cu sprijinul Băncii Mondiale, Guvernului Elveției, USAID, partenerilor slovaci,

Cehi, în urma cărora beneficiază atât locuitorii orașului (22 mii), cât și a regiunii centru, Strășeni fiind un centru raional (circa 80 mii cetățeni).

4. Sporirea atractivității localității, prin dezvoltarea imaginii, subzona economică nr. 5 fiind cartea de vizită a localității.
5. Restabilirea încrederii cetățenilor în guvernarea locală (22 mii locuitori ai municipiului), prin elaborarea Strategiei și implementarea acțiunilor anticorupție la nivel local, prin corectitudine în activitate, dedicație, responsabilitate, perseverență.
6. Promovarea tradițiilor și obiceiurilor, prin desfășurarea anuală a Festivalurilor internaționale și naționale (două festivaluri anual, Ziua orașului), la care participau mii de locuitori, oaspeți din toate localitățile înfrățite (România, Portugalia, Estonia, Cehia, ș.a.).
7. Aprobarea simbolicii municipiului Strășeni (stema, imn, drapel).

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

- Implementarea politicilor anticorupție la nivel local.
- Digitalizarea, transparentizarea activității primăriei municipiului Strășeni.
- Depășirea barierelor politice în procesul de administrare.
- Sporirea nivelului de participare a cetățenilor în procesul decizional.

- Promovarea imaginii guvernării locale ca fiind una capabilă de a soluționa problemele locale.
- Promovarea femeilor, ca fiind un potențial valoros în dezvoltarea societății.
- Relații cooperante cu mediul de afaceri.

Lecțiile învățate

Cheia succesului constă în:

1. Implicarea comunității în tot procesul de administrare, în implementarea tuturor proiectelor de infrastructură, educație, sociale, culturale, transparentizarea maximă a activității, consultarea cetățenilor.
2. Corectitudine, cu eliminarea elementelor de corupție și birocratice.
3. Planificarea strategică, preluarea bunelor practici, atât din țară, cât și de peste hotare.
4. Identificarea și valorificarea potențialului existent (economic, uman...) în fiecare comunitate. Perfecționarea continuu, motivarea echipei, tuturor celor implicați în schimbare.

31 Centrul național pentru protecția mamei și a copilului victime ale violenței în familie

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Valentina Geamană
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Hîncești, satul Ciuciuleni
Compania/Organizația/Instituția	Asociația Obștească „Prezicere Divina”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Buget public Contribuția comunității / donații

Sumar

Cu 16 ani în urma Valentina Geamană a fost victima a violenței în familie. În anul 2006 a fost găzduită de către un centru anti-violență din Italia, unde a înțeles importanța acestei structuri. Astfel, imediat după ce a plecat de la centru în anul 2007, a început să activeze ca voluntar în cadrul asociației „Aktiv Hilfe fur Kinder”, cărora le-a propus construcția unui casei pentru femei și mame cu copii care s-au confruntat cu violența, dar care să activeze pe bază de auto-gestiune și auto-finanțare. Astfel a prins viață unul din cele mai mari proiecte realizate prin intermediul asociației „Aktiv Hilfe fur Kinder” – Centrul național pentru protecția mamei și a copilului, victime ale violenței în familie. Unul dintre primele proiecte care deja în anul 2008 promova antreprenorialul social.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Asociația obștească „Prezicere Divina” are mai multe obiective: promovarea inițiativelor cu caracter social. De exemplu inițiativa „Adopta un bătrân” a permis distribuirea a mai bine de 3 000 de pâini gratis bătrânilor din localitate. „Ultima jucărie din copilărie”, „Pregătim de școală copiii din familiile în dificultate”. În anul 2018 a ajutat 35 de copii din Lozova, Cărpineni, Negrea, Sofia, Ciuciuleni. În 2017 a asigurat cu paturi mulți-funcționale persoane ținute la pat din satele Iurceni, Nisporeni, Ciuciuleni, Hîncești (16 persoane), a acordat îmbrăcăminte, încălțăminte în primăriile Sofia, Negrea, Crasnoarmeiscoe, Bălceana, Cărpineni, Drăgușenii Noi, r-nul Hîncești și Lozova din raionul Strășeni, Iurceni (raionul Nisporeni). S-a procurat aparat de auz cu o valoare de 3 200 euro, Covrig Werner, Sofia, Hîncești. Fântâna cu apă potabilă Crismari Elena, Dolna Strășeni – 8 000 lei.

În calitate de Centru de anti-violență a găzduit până în prezent, 60 de femei, mame cu copii victime ale violenței, dar în cazuri grave a avut ca oaspeți pentru perioade de până la șase luni și mame cu copii în dificultate pentru perioada rece a anului. A organizat în anul 2016 seminare împreună cu „Promo Lex” pentru alcătuirea ghidului de comportare în cazul unei situații de violență. S-a lucrat împreună cu experți în materie din or. Bolzano, Italia (2015) cu 44 de asistente sociale din raionul Hîncești în vederea studierii formelor de violență. Împreună cu UN Women s-a lucrat la alcătuirea broșurii pentru femei „Cunoaște-ți drepturile”. S-a editat Calendarul Femeilor 2019 – DESTIN, împreună cu 18 femei din Moldova emigrate în diferite țări ale lumii, dar care continuă să susțină proiecte pentru țară. Astfel au fost realizate 250 de calendare în valoare de 37 500 lei pentru Centrul pentru protecția mamei și a copilului. Acum se lucrează împreună cu femeile din Asociație la lansarea inițiativei „Femeia ajută femeia”. Până în prezent, este o susținere consistentă de la femeile din diaspora din Germania, Carolina Cartofeanu - 1 200 euro, Ana Condur din

SUA – 500 USD, Cristina Staver – 2 000 MDL, Diana Raileanu – lunar 200 MDL, dar lista este una mai mare. Importanța cea mai mare a acestui centru este că pot primi mame cu copii de la cea mai fragedă vârstă, chiar și noi născuți.

Calitative:

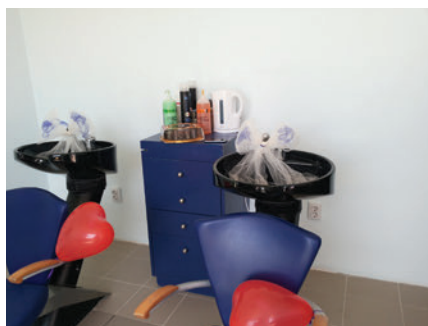
Activând într-o localitate rurală, s-a reușit ca activitatea centrului să fie una necesară și nu una rușinoasă sau denigratoare pentru localitate. S-a reușit să se atragă biserica ca partener local la reabilitarea stării morale și spirituale a femeilor care sunt găzduite de către centru.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Centrul pentru protecția mamei și a copilului va activa alături de pensiunea pentru persoanele în etate. Astfel, mamele vor avea ca suport „bunicile”, iar la rândul lor „bunicile” vor avea în preajmă nepoții. S-a decis redirectionarea clădirii din centru pentru pensiune, deoarece ar fi și o sursă stabilă de finanțare, dar și o deschidere diversă a femeilor ce au trai timp îndelungat în situație de risc, având ca exemplu femeii la o vârstă respectuoasă și experiență de viață îndelungată.

Lecțiile învățate

- Nimic nu este ușor, dar nimic nu este și imposibil. Orice activitate socială, oricât de grea nu ar fi poate avea succes numai dacă persoana care e responsabilă este absolut dezinteresată personal.
- Cel mai greu lucru e să pornești o afacere fără echipă.
- Greșelile sunt tot niște lecții.

32 Proiectul „SALUTEM - sănătate fără frontiere”

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Veronica Ștefaniuc
Regiunea de dezvoltare	Centru, raionul Anenii Noi, satul Varnița
Compania/Organizația/Instituția	Asociația Obștească „Femeie. Speranță. Viitor”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Granturi Contribuția comunității/donații

Sumar

Proiectul „SALUTEM – sănătate fără frontiere” și-a propus să dezvolte parteneriatului deja creat, dintre Salvarea Bender, Centrul de Sănătate Varnița și AO „Femeie. Speranță. Viitor”, care promovează colaborarea și dezvoltarea contactelor dintre oamenii din regiune. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale prestate de Salvarea Bender și CS Varnița pentru locuitorii satul Varnița și cetățenii Republicii Moldova, domiciliați în localitățile din stânga Nistrului și localitățile limitrofe frontierei administrative, care servește ca un element de consolidare a încrederii în regiune, prin organizare a două vizite de studiu pentru 30 de lucrători medicali de la ambele instituții.

Promovarea unui mod sănătos de viață și siguranță, ca un element de consolidare a încrederii între 12 tinerii voluntari instruiți în domeniu de la Colegiul de Medicină Bender și 12 tineri voluntari

instruiți în domeniu de la AO „Șansa”, prin crearea și dotarea a două cluburi informaționale de formați în domeniul acordării primului ajutor pe lângă Salvarea Bender și Centrul Asclepio Varnița – „SALUTEM”.

Instruirea populației și formarea deprinderilor practice în domeniul acordării

primului ajutor, prin organizarea a câte 3 cicluri de seminare teoretico – practice (pilot) de către formatorii voluntari de la două Cluburi de pe ambele maluri ale Nistrului „SALUTEM” la trei instituții din Bender (o școală, o fabrică, o uzină – total 60 persoane) și la trei instituții din satul Varnița (liceu, fabrica de cusătorie, Poliția Bender – total 60 persoane).

Rezultatele obținute

Cantitative:

- 175 persoane instruite în domeniul acordării primului ajutor.
- 15 – personalul Salvarea Bender.
- 15- personalul Centrul de Sănătate Varnița.
- 24- tineri voluntari formatori din Varnița și orașul Bender.
- 120 – participanți a seminarelor teoretico-practice – studenți de la Colegiul de medicină Bender, Liceul teoretic Varnița, Comisariatul de poliție Bender, Penitenciarul 8 și 12 Bender, Forțele Pacifice Bender, tinerii de la ONG „SERDȚE” Bender.
- Două cluburi „SALUTEM” create.
- O școală de iarnă și șase seminare teoretico – practice în domeniul acordării primului ajutor organizate.

Calitative:

- Parteneriat dezvoltat între trei colective: Centrul de Sănătate Varnița și Salvarea Bender și AO „Femeie. Speranță. Viitor”. Servicii medicale de

calitate îmbunătățite, ca element de consolidare a încrederii între locuitorii satului Varnița și orașul Bender.

- Nivel sporit de conștientizare a populației privind algoritmul acordării primului ajutor.
- Tineri voluntari activi și instruiți în domeniul acordării primului ajutor.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Conform datelor Centrului Național de Management în Sănătate pentru anul 2016, în rândul adulților s-au înregistrat cauze de deces: în urma obstrucției căilor respiratorii cu corp străin – 200 de persoane; intoxicații cu monoxid de carbon – 760 persoane; infarct – 1558 de persoane; înec – 285 de

persoane; accidente de circulație – 1320 persoane, traume și otrăviri – 3690 persoane; hipertensiune – 867 cazuri. Copii nu fac excepție: obstrucție cu corp străin – 24 cauze de deces; traumă și otrăviri – 60 copii; înec accidentat – 49 de copii, accidente rutiere – 39 de copii.

Se estimează ca 60% din persoane care sunt victime ale unui accident rutier, electrocutare, înec sau atac de cord etc. pot deceda în primele minute. Atunci este important ca persoana care se află în imediata apropiere să cunoască cum să intervină pentru acordarea primului ajutor, până la sosirea ambulanței sau medicului. Din păcate, practica în Republica Moldova, inclusiv în orașul Bender și satul Varnița a demonstrat, că populația practic nu cunoaște elementele de bază pentru acordarea primului ajutorului, sunt înregistrate cazuri mortale, care puteau fi evitate și ușura munca echipelor de la salvare și medicilor de la spitale etc.

Conștientizarea populației (în special a tinerilor), despre cele mai simple tehnici de acordare a primului ajutor și importanța lor până la sosirea ajutorului medical profesionist.

Lecțiile învățate

Populația din Republica Moldova nu cunoaște despre acordarea primului ajutor, sau slab cunoaște în special în mediul rural și este necesar de a organiza așa instruire în mai multe localități din țară, nu numai în orașe. Copiii de la grădinițe trebuie deja să cunoască careva elemente de acordare a primului ajutor. E necesar de organizat școala tinerilor părinți.

Beneficiarii instruirii au participat cu plăcere și entuziasm, în special partea practică a seminarelor, din ceea ce rezultă că e necesar de dotat centrele de sănătate din localitățile rurale cu manechine și utilaj necesar pentru a demonstra și instrui practic populația.

Cea mai principală lecție învățată a fost că numai în parteneriat poți realiza lucruri frumoase.

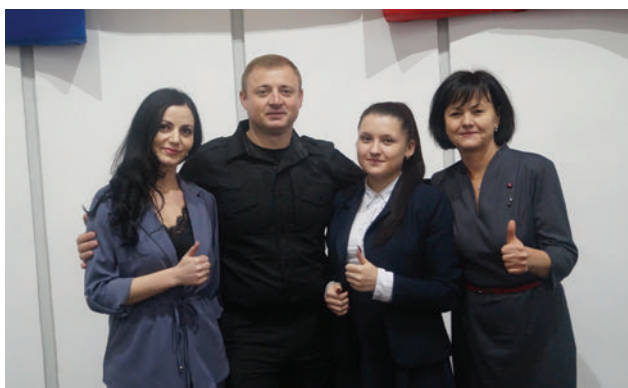
33 Bunicii grijulii

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Viorica Anton
Regiunea de dezvoltare	Asociația Obștească „Bunicii Grijulii” dispune de echipe în toate raioanele Republicii Moldova
Compania/Organizația/Instituția	Asociația Obștească „Bunicii Grijulii”
Susținerea financiară a istoriei de succes	Contribuția comunității/donații

Sumar

Când totul părea că în Republica Moldova nu se mai poate face schimbare, Viorica Anton a acceptat cu mari rețineri funcția de a coordona proiectul „Bunicii Grijulii”, inițiat de Inspectoratul General al Poliției. A recunoscut, că, chiar dacă deține funcția

de vicepreședinte, toate lucrurile sunt coordonate, executate și implementate cu acordul Vioricăi Anton, iar buna organizare și desfășurare a activității este pusă pe responsabilitatea ei. Într-un timp extrem de scurt (un an), s-a reușit să mobilizeze o echipă cu un număr de 1 700 de voluntari bunici și 400 voluntari adolescenți, iar scopul este unul: reducerea accidentelor rutiere în rândurile copiilor, cât și implicarea generației a III-a în viața socială.

Proiectul „Bunicii Grijulii” a fost preluat din Republica Italiană, iar la 4 mai 2018 a fost lansat în Republica Moldova. Beneficiarii acestui proiect sunt în

special școlarii care sunt protejați de bunici dimineața și la amiază la trecerile de pietoni. Totodată prin diverse activități școlare/extrascolare îi implică în viața socială activă pe persoanele pensionare care cândva au fost foarte activi (profesori, medici, polițiști etc.), dar și pe adolescenți îi implică în gestionarea paginilor de Facebook. Adolescenții sunt implicați în organizarea diferitor campanii sociale. Împreună cu societatea civilă a ajutat ca la 1 septembrie 2019 să meargă la școală 1 900 de copii din familii vulnerabile cu risc de abandon școlar, a fost parte la campania inițiată de Inspectoratul General al Poliției „O jucărie pentru zâmbetul copiilor”, dar și la acte de caritate la Crăciun și la Paști.

Rezultatele obținute

În decurs de un proiectul a reușit să reducă accidentele rutiere în rândul școlarilor. A mobilizat multă lume să facă lucruri frumoase pentru societate, a integrat în societate persoane de vârstă a III-a care trăiau cu ideea ca nu mai sunt utili societății, a implicat mulți tineri și a demonstrat tuturor că dacă dorești să obții ceva se poate obține doar prin multă muncă și dăruire de sine. A spart stereotipurile la capitolul voluntariat în Republica Moldova, iar mobilizarea a 1 700 de bunici grijulii voluntari și a 400 de tineri voluntari este o dovadă concludentă.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

Viorica Anton a promovat la maxim voluntariatul și a aplicat în practică „Bunicii Grijulii”, preluat din Republica Italiană.

Lecțiile învățate

Inițial foarte multă lume era sceptică, a criticat ideea implementării acestui proiect, ca pe parcurs să reușească să le schimbăm mentalitatea și să își schimbe părerea despre acest proiect, iar ulterior ei să fie poate cei mai mari promotori ai AO „Bunicii Grijulii”. Lecția învățată este: înainte de a face anumite concluzii convinge-te că ai studiat orice detaliu pentru a avea o poziție fermă până la final.

CARTE DE VIZITĂ

Nume și prenume	Viorica Ignatiuc
Regiunea de dezvoltare	Nord, raionul Sângerei, comuna Chișcăreni
Compania/Organizația/Instituția	Centrul de Orientare și Promovare Europeană „Dialog” și Liceul Teoretic „Nicolae Casso” din Chișcăreni
Susținerea financiară a istoriei de succes	Personală Granturi Contribuția comunității/donații Contribuția proprie a beneficiarilor

Sumar

De aproape două decenii, Viorica Ignatiuc a conștientizat că calitatea vieții este foarte mult influențată de micile sau marile „evadări” pentru a descoperi frumusețea unor locuri la doi pași de noi sau la sute și mii de kilometri. În acești 19 ani frumoși, a organizat zeci de călătorii pentru sute și sute de persoane din Chișcăreni și din întreaga țară. Viorica Ignatiuc este absolut de acord cu fraza „Călătoria este singurul lucru pe care dai bani și care te face mai bogat”. A început totul în anul 2003 când a implementat un proiect, finanțat de CE „ProDidactica”, și, prin acest proiect, a oferit șansa elevilor din Liceul Teoretic „Nicolae Casso” din Chișcăreni și celor din gimnaziul rus din satul Slobozia-Chișcăreni

să cunoască timp de trei zile o zona frumoasă din România. Fericirea acelor copii a marcat-o și de atunci continuă să ofere timpul său oamenilor care aleg să călătorească. Consideră că a fost foarte curajoasă atunci să pornească cu un grup de 48 copii ai căror părinți aveau curajul să-i încredințeze prin împuterniciri întărite la notar, copii. Acesta a fost doar începutul.

Rezultatele obținute

Cantitative:

Frumoasele și memorabilele „evadări” ale prietenilor călători le organizează cu mijloace de transport pentru 20-55 călători. Cu părere de rău, nu a ținut evidența, pentru toți acești ani, a numărului călătoriilor. Viorica Ignatiuc a încercat să detaliez pentru o perioadă scurtă mai recentă, câteva din deplasări:

Octombrie 2017

- Ghidarea prin Republica Moldova a unui grup alcătuit din 30 persoane din Estonia, veniți în calitate de oaspeți la Festivalul Sarmalelor și al Plăcintelor din Chișcăreni, ediția a 7-a.
- Ghidarea prin Republica Moldova a unui grup alcătuit din 36 persoane din comuna Răucești, județul Neamț veniți în calitate de oaspeți în satul Chișcăreni.

Martie 2018

- Vizită de studiu la Colegiul „Spiru Haret” din Ploiești și participarea la Simpozionul internațional dedicat centenarului Marii Uniri a unui grup de 21 manageri școlari și profesori de istorie din raionul Sângerei. Vizite la locuri de interes istoric din Muntenia.

Mai 2018

- Un grup de 21 elevi, câștigători al unui concurs de istorie din liceu, au vizitat orașele Iași, Târgu Neamț, Suceava, Gura Humorului, Rădăuți, Piatra

Neamț, Bicaz, obiective precum mănăstirile și cetățile din zonă, Lacu Roșu, barajul Bicaz ș.a.

- O vizită prin Moldova pentru 21 persoane din ansamblurile „Chișcăreanca” și „Moștenitorii”.
- O vizită prin Moldova pentru 21 persoane angajați ai Centrului de Sănătate Chișcăreni.
- O vizită de studiu la Trebujeni pentru 12 persoane, viitori proprietari de pensiuni agro-turistice la Chișcăreni.

Iulie 2018

- Vizită organizată pentru 28 persoane în Polonia, Lituania, Letonia și Estonia. Participarea la festivalul din Parnu.

Octombrie 2018

- Vizită de studiu pentru 21 cadre didactice din Liceul Teoretic „Nicolae Casso” din Chișcăreni la: București: Parlamentul României, Muzeul Satului, muzee de arta și istorie; Ploiești – participarea la Conferința internațională „Parteneriate educaționale”. Vizite în Muntenia.

Decembrie 2018

- Călătorie în Ungaria și Austria pentru 38 persoane. Băile termale din Hajduszoboszlo și Viena de Crăciun.

Calitative:

- Descoperirea de noi destinații de interes istoric, cultural, religios, geografic.
- Educație pentru timp liber.
- Crearea de parteneriate și relații între organizații, instituții, primării, cetățeni.
- Vizite de studiu cu rezultate marcabile.

- Preluare de experiență pentru a călători pe aceleași trasee cu familia, prietenii, angajații, elevii.
- Preluare de experiențe pentru a planifica cu minuțiozitate o călătorie cu toate părțile ei componente: arendă transport, rezervare cazare și masă, asigurare de sănătate ș.a.
- Un rezultat major este fericirea din ochii oamenilor atunci când revin acasă.

Alte rezultate calitative sunt:

- Crește calitatea vieții.
- Cunoaștere de trasee pentru a reveni cu familia și oamenii dragi.
- Educație istorică și culturală.
- Vizitele de studiu au un impact crucial pentru multe persoane în domeniile de care sunt interesate.
- Preluare de experiențe în diferite domenii.
- Legare de parteneriate.
- Idei de noi proiecte ș.a.

Elementele inovatoare ale istoriei de succes

„Folosirea înțeleaptă a timpului liber este un produs al culturii și al educației” afirmă Bertrand Russel. Viorica Ignatiuc consideră că inovația constă în a oferi modele comunității pentru o viață calitativă prin oferire de Educație pentru timp liber, pentru recreere. Prin aceste călătorii, cetățenii din comunitățile noastre înțeleg că și cu resurse financiare minore poți să oferi sărbătoare sufletului. Chiar și seniorii care au resurse financiare destul de limitate, au învățat să trăiască clipa și să-și ofere astfel de sărbători. Sau, beneficiarii vizitei din Țările Baltice, participând la festivalul din Parnu, au vândut produse alimentare moldovenești astfel recuperându-și banii cheltuiți pentru transport.

Lecțiile învățate

Fiecare călătorie a fost o ca o carte pe care a scris-o cu călătorii ei. Miile și miile de fotografii pot transmite, parțial, trăirile și entuziasmul acelor clipe care devin istorie. Fiecare pagină din această „carte” înscrie emoții, dragostea pentru oamenii cu care Viorica Ignatiuc a format o echipă în aceste 1-2-3-10 zile și lasă loc pentru o nouă provocare pentru revelația sufletului. Fiecare participant, cu siguranță, deține câte o astfel de carte în format fizic sau în memorie care se numește „Am Fost Acolo”. Lecțiile învățate țin de traseul ce urmează să fie parcurs, componența grupului, vârsta și mulți alți factori specifici domeniului.

O ANTOLOGIE A ISTORIILOR DE SUCCES LA FEMININ

